

Прочитайте уважно наступні рядки!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

● Оце видаємо залегле подвійне число за минулий рік (число 3-4/1970 р.), в якому появляються матеріали, що стосуються тематики 2-ої Сесії Пластового Конгресу Другого і 5-го Збору КУПО, які відбулися у вересні м. р. Доповненням до цього числа є стаття пл. сен. Атанаса Фіголя з Мюнхену п. н. "Пластовий Конгрес Другий", що появилася у виданні В-ва "Молоде Життя" в Мюнхені п. н. "Пласт на порозі свого 60-ліття", яке можна набути в адміністрації "Пл. Шляху". Ціна — 1.00 доляр, на поштову пересилку \$0.25, разом \$1.25.

● 3-тє число "Пластового Шляху" за 3-тє чвертьріччя ц. р. (липень - вересень) є в підготовці до друку і повинно появи́тися при кінці жовтня ц. р.

● Усіх наших передплатників, що залягають з передплатою, прохаємо негайно вирівняти свою зале́глість. Число біля адреси передплатника вказує, доки заплачена передплата.

● Усіх передплатників у США і Канаді, які в липні ц. р. одержали від нас разом з "Пл. Шляхом" ч. 2/1971 видання п. н. "Пласт на порозі свого 60-ліття", а які ще за нього не заплатили, прохаємо прислати належність — \$1.00.

● Будемо Вам дуже вдячні, якщо приснаєте для "Пластового Шляху" з-поміж Ваших знайомих, що до Пласту не належать, принаймні одного нового передплатника. Кожний передплатник — це конкретна допомога у видаванні нашого журналу і в поширенні тих ідей та поглядів, які "Пластовий Шлях" голосить на своїх сторінках.

● Прохаємо Вас виповнити долучений до цього числа "Пластового Шляху" листок зголошення передплати (якщо досі Ваша передплата ще не заплачена) і разом з Вашим чеком чи грошовим переказом вислати на адресу нашої Адміністрації у Торонті.

АДМІНІСТРАЦІЯ "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

ЗМІСТ:

О. Тарнавський: На закінчення 5-ого року видання відновленого "Пластового Шляху"	1
Т. Горохович: За усучаснення Пласту і утривалення його в діаспорі	5
Л. Храплива: Підсумки праць Ідеологічної Підкомісії	8
Л. Онишкевич: Впливи оточення на сьогодишнього пластуна	25
Ю. Крижановський: Підсумки праці Методичної Підкомісії ПКД	42
Я. Гарасимів: Структурні аспекти Пластової Організації	53
Рекомендації Підкомісії ПКД	70
Статут КУПО	97
Грамота про Начального Пластуна	107
Резолюції 5-их Зборів КУПО	109

У кожному пластовому домі повинна бути книжка

Основоположник Пласту

До 80-річчя з дня народження проф. д-ра Олександра Тисовського
Написав: ТЕОДОР ДАНИЛІВ

48 сторінок, ціна в Канаді і США 1.00 дол., а для інших країв рівно-
вартість у їхній валюті. — Замовляти в адміністрації "Пл. Шляху":
Plastovy Shliakh Magazine, 2199 Bloor St., Toronto 9, Ont.
Canada.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Видає Головна Пластова Булава

Липень-грудень 1970

Ч. 3-4 (26-27)

July - December 1970

PLASTOVY SHLIAKH

Виходить щотри місяці

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

Plastovy Shliakh, Magazine, — 2199 Bloor Street West, Toronto 21, Ont., Canada.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mr. L. Onyshkevych, 9 Dogwood Drive, Trenton, N. J., 08638, USA

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: пл. сен. Омелян Тарнавський; члени: пл. сен. Михайло Важанський, пл. сен. Осип Бойчук, пл. сен. Орест Гаврилюк, пл. сен. Яро Гладкий, пл. сен. Тоня Горохович, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Іван Манастирський, пл. сен. Атанас Мілянич, пл. сен. Микола Плавюк, пл. сен. Володимир Савчак, Данило Струк, пл. сен. Юрій Ференцевич, пл. сен. Атанас Фіголь. Мовний редактор: Левко Ромен.

Технічний редактор і адміністратор: пл. сен. Омелян Тарнавський.

ЗМІСТ

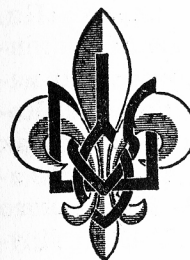
надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами авторів, висловлюють їх власні погляди, які не завжди мусять покриватися з поглядами редакції чи головного пластового проводу.

Річна передплата від 1 січня 1969 р.: США і Канада — \$6.00, Австралія — \$3.50 австр., Австрія 100 шіл., Аргентина — 350 пез., Бразилія — 200 кр., Великобританія — 1.0.0, Німеччина — 10 н. м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа у США і Канаді — \$1.50.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine, published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor Street West, Toronto 21, Ontario, Canada

Kiev Printers Ltd. — 860 Richmond Street West, Toronto 140, Ontario

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

Ч. 3-4 (26-27)

липень-грудень 1970

Редакційна стаття

НА ЗАКІНЧЕННЯ 5-ГО РОКУ ВИДАННЯ ВІДНОВЛЕНОГО «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

З деяким запізненням появляється оце подвійне число «Пл. Шляху» (хоча датуємо його за місяці липень-грудень 1970 р., то видаємо його щойно у вересні ц. р.), яким закінчуємо 5-ий рік видання відновленого в Торонті в січні 1966 р. цього журналу, як органу пластової думки. Відновлення «Пл. Шляху» в 1966 р. було тісно пов'язане з потребою підготовки першої сесії Пластового Конгресу Другого (ПКД), що відбулася 30 і 31 грудня 1966 р. в Албані, США, безпосередньо після якої 1 і 2 січня 1967 р. відбулися там же 4-ті Збори Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО).

Пізніше Редакція «Пл. Шляху» уважала своїм найважливішим завданням допомагати Головній Комісії ПКД і її підкомісіям (устрівній, методичній, ідеологічній і довідковій) у їхній діяльності, пов'язаній з проблематикою ПКД і підготовою до кінцевої сесії ПКД, а після того і 5-ого Збору КУПО у вересні 1970 р. Ми старалися інформувати на сторінках «Пл. Шляху» загаль наших передплатників і читачів якнай докладніше про працю Головної Комісії ПКД і її підкомісій, доміщуючи одержані від них матеріали-довідки, виголошені на семінарах ПКД, статті, дописи тощо. Про це ми писали докладні-

ше в наших редакційних статтях у попередніх числах «Пл. Шляху», зокрема в ч. 1-2 і 3-4 за 1969 р. Тепер же, після кінцевої сесії ПКД і 5-их Зборів КУПО, містимо у цьому числі матеріали, що є підсумками праць ПКД, тобто його Головної Комісії і 4-ох підкомісій, а крім того схвалені на 5-их Зборах КУПО рекомендації підкомісій ПКД, як також текст обов'язуючого тепер статуту КУПО, текст грамоти про Начального Пластуна і резолюцій, схвалених на 5-их Зборах КУПО. Друкуємо ці всі матеріали з тією метою, щоб вони дійшли до відома якнайширшого загалу членства нашого Пласту в усіх країнах, де тепер Пласт діє, та до якнайширших кіл нашого суспільства, що цікавиться проблемами і працею Пласту. Усі згадані вище постанови найвищого органу нашої пластової організації, яким є Збори КУПО, обов'язують тепер загал членства нашого Пласту і на основі цих постанов повинна проходити наша дальша пластова дія.

Узгіднення текстів, поміщених в цьому числі доповідів, з їхніми авторами, як також тексту рекомендацій підкомісій ПКД і таких матеріалів як статут КУПО, грамота про Начального Пластуна і резолюцій 5-их Зборів КУПО, вимагали багато часу і праці тим більше, що різні причасні до того особи перебувають у різних країнах, і це є однією з головних причин спізненої появи цього числа «Пл. Шляху», в якому ми всі ці матеріали тепер містимо.

Виданням цього числа із матеріалами, що стосуються кінцевої сесії ПКД і 5-их Зборів КУПО, закінчуємо *третій етап* у появі «Пл. Шляху», що тривав від січня 1966 до грудня 1970 року. Усім нашим дотеперішнім співробітникам складаємо за їхню працю щире подяку. *Перший етап* — це були три перші числа «Пл. Шляху», видані в 1930 р. у Львові, головним редактором яких був тоді ст. пл. Євген Коропецький. *Другий етап* — це дальші чотири числа «Пл. Шляху», що появлялися неперіодично від 1950 — 1954 рр. у Мюнхені, головним редактором яких був пл. сен. Атанас Фіголь. Докладніше про це ми писали в редакційній статті п. н. «На закінчення третього року видання» у «Пл. Шляху» ч. 3 - 4 з 1968 р.

Старанням Редакції «Пл. Шляху» в роках 1966 — 1970 було дбати про те, щоб «Пл. Шлях» служив не тільки внутрішнім організаційним потребам Пласту, але щоб він був також інструментом інформації про пластові проблеми для на-

шого українського довкілля, серед якого діє Пласт, щоб він був віддзеркаленням думок і поглядів, вихованих у Пласті громадян, на важливі проблеми різних ділянок життя і праці нашого народу в Рідному Краю і у вільному світі, як також трибуною наших пластових молодих інтелектуальних сил, що у свій час мають нам старшим прийти у пластовій праці «на зміну». Наскільки це вдалося дотеперішній Редакції «Пл. Шляху» виконати, залишаємо осудові наших читачів.

У нашій праці при видаванні «Пл. Шляху» в роках 1966-1970 ми мали різні труднощі редакційного характеру, а крім того теж поважні труднощі адміністративно-фінансового порядку. Загал членства УСП і УПС, що зобов'язаний був передплачувати «Пл. Шлях», на жаль, не вповні дописав під тим оглядом, а Головна Булава УПС, яка в 1965 р. перебрала на себе обов'язок дбати про те, щоб від усіх членів УСП і УПС збирати в поодиноких пластових станицях своєчасно передплати за «Пл. Шлях», зовсім не виконала цієї своєї обіцянки. Так само не вдалось нам досі, хоч були такі старання, придбати більшої кількості передплатників «Пл. Шляху» з-поміж членів Пластприяту та з кола наших старших громадян, які до Пласту не належать, але пластовою діяльністю і виховною проблематикою цікавляться чи повинні цікавитися. Ці недоліки треба в майбутньому направити, і це є можливе до виконання.

При сьогоднішніх високих видавничих коштах такий журнал як «Пл. Шлях», що має лише приблизно 1,100 передплатників (більшість з яких є властиво післяплатниками), не може фінансово «пов'язати своїх кінців» лише прибутками з самих передплат. Тому загал наших передплатників повинен ще складати датки на пресфонд «Пл. Шляху» (що, зрештою, роблять передплатники наших численних непластових пресових видань), щоб у той спосіб допомогти нашій Адміністрації здобути необхідні додаткові прибутки на дальше видавання нашого журналу. Досі ці датки на пресфонд, про що постійно нашого журналу. Досі ці датки на пресфонд, про що постійно звітуємо в поодиноких числах «Пл. Шляху», були дуже скромні і не приносили річно навіть \$1,000.00, яку то суму міг би жертвувати на свій журнал не один із добре ситованих членів УПС чи Пластприяту, що такі датки складають на інші наші народні потреби.

Тому звертаємося оце до загалу наших передплатників і читачів, а зокрема з-поміж членів УСП, УПС і Пластприяту, із закликом:

1) *вирівняти задовження за незаплачені передплати* (число, надруковане біля адреси передплатника вказує, доки передплата заплачена),

2) *скласти даток на пресфонд «Пл. Шляху»*,

3) *приєднати для «Пл. Шляху» принаймні одного передплатника з-поміж громадян, що до Пласту не належать*,

4) *вислати своєчасно* (на початку року так, як це робимо з чужомовними журналами!) *передплату за «Пл. Шлях» на 1972 рік.*

Докладімо всіх наших старань, щоб для добра і потреб нашого Пласту та в інтересі нашого українського суспільства в діяспорі ми могли далі спільно продовжати видавання «Пл. Шляху».

**

Від січня 1971 р. ГПБулава іменувала головним редактором «Пл. Шляху» члена молодшого пластового покоління, що народилось ще на Рідних Землях, але оформилось уже духово в країнах нашого поселення, пл. сен. Любомира Онишкевича з Трентону, США. Другові Л. Онишкевичеві і його співробітникам з нової Редакційної Колегії «Пл. Шляху» бажаємо в їхній важливій, відповідальній і не легкій праці якнайкращих успіхів.

Своє завдання зможе наш «Пл. Шлях» виконувати успішно і своєчасно лише тоді, коли ми всі дамо йому своєю активною співпрацею з Редакцією і своєчасним вплачуванням передплат та датків на пресфонд, як також придбанням нових передплатників всебічну підтримку.

С к о б !

Пл. сен. Омелян Тарнавський
головний редактор і адміністратор

Тоня Горохович

ЗА УСУЧАСНЕННЯ ПЛАСТУ І УТРИВАЛЕННЯ ЙОГО В ДІЯСПОРІ

У цьому гаслі висловлена мета, зміст нарад і всіх матеріалів Пластового Конгресу Другого, кінцева сесія якого відбулася в Торонті 4 і 5 вересня 1970 р., а проголошення якого було в серпні 1965 року. Праці ПКД тривали п'ять років, у висліді того виготовлено рекомендації, що їх схвалили 5-ті Збори КУПО. У цих п'ятьох роках відбулися дві пленарні сесії ПКД, для їх підготовки працювали 8 семінарів підкомісій ПКД, що відбулися на терені США, по 1 семінареві в Канаді, Австралії та Аргентині, на теми ПКД проведено багато сходин старшого пластунства, пл. сеньйорату, нарад проводів Пласту у всіх країнах і на всіх щаблях організації. Працею цією керувала Головна Комісія ПКД, покликана ГПБулавою та Крайові Комісії ПКД у США, Канаді та Австралії.

Зважаючи на дійсність, у якій живе українська спільнота в діяспорі, а з тим і на труднощі, серед яких доводиться реалізувати Пластові свої завдання як української виховної організації, треба було комісіям ПКД вивчити основно можливості, передумови та шляхи дальшої дії і розвитку Пласту, треба було за допомогою найсучасніших наукових досягів якнайоб'єктивніше розглянути **«бути чи не бути» Пластові в умовах діяспори** після перших двох десятиків років діяльності Пласту у вільному світі.

Головна Комісія ПКД, переводячи студії та аналізи пластової виховної проблематики, працювала у чотирьох підкомісіях: ідеологічній, довідчій, методики та організаційно-устроєвій. Вона опублікувала матеріали ПКД у 16-ох числах «Пластового Шляху», у 2-ох числах «Листка Пластового Конгресу», у 6-ох «Бюлетенях Пластового Конгресу», у 9-ох числах видання «Слово», що його видавала Крайова Булава УПС у США. Врешті вона опрацювала і видала окремою книжкою «Звіти і рекомендації ПКД» т. зв. «Зелену книжечку», що появилася перед кінцевою сесією ПКД та є дорібком усіх нарад і доступна кожному зацікавленому проблемами українського виховання в діяспорі.

Щоб вповні усвідомити вагу праці ПКД, треба зважити те, що він був потребою життя не тільки самого Пласту, але й усієї української діаспори. Тоді, коли Пластовий Конгрес Перший, який відбувся в днях 26-29 березня 1948 р. в Ашаффенбурзі у Німеччині на передодні виїзду і для підготовки пластунства у «дальшу мандрівку до великої мети», мав усвідомити нас, як оформити і вести Пласт у нових еміграційних умовах, ПКДругий відповів на багато куди складніших питань нашого теперішнього життя.

Праця ПКД зосереджувалася у ось таких **трьох** головних **комплексах**: а) Ідейні основи і характер Пласту, б) Психічна атмосфера, нові матеріально-фізичні умови в довіллі, серед якого діє Пласт в діаспорі, в) Практика заходів, засобів і форм гармонійного виховання в умовах дії двох культур — української та іншонаціональних.

● У висліді конфронтації ідейних залогів Пласту з сучасними досягненнями психології і педагогіки ПКД ствердив, що **ідейні основи** нашої організації є **повністю актуальні** такою самою мірою тепер, як були і в минулому на Рідних Землях; стверджено, що вони тривалі, незмінні, бо випливають із вселюдських ідеалів добра, краси та з національної духовости.

● Якщо мова про характер організації, про основні методи праці в ній, підтверджено, що **Пласт** далі є **організацією молоді**, як це було в задумі її Основоположника Олександра Тисовського, а не для молоді, як дехто з пізніших пластових провідників це думав. **Роля пл. сенйорату** у Пласті — це **роля старших дорадників**, що допомагаючи, стоять «в тіні» на те, щоб метода праці в гуртках і з'єднаннях пластової молоді мала самовиховний характер.

ПКД ствердив, що у Пласті має місце і молодь з мішаних подруж, якщо такі батьки бажають виховувати своїх дітей українцями.

● Багато уваги і часу присвятили комісії ПКД незвичайно складній проблематиці середовища, що в ньому діє Пласт. Розсіяння по всьому світі та відірваність від Батьківщини поставили нас віч-на-віч з процесами асиміляції та денаціоналізації. **Пласт** може існувати і діяти **тільки в українському середовищі**, бо ж асиміляція і денаціоналізація будуть його заперечувати, якщо дане середовище не плекатиме успішно української культури з усіма її ознаками, а зокрема з мовою у всіх ділянках життя, дома, в церкві зокрема. **Пласт є органічною частиною української дія-**

спори, а щоб він міг виконувати свою функцію, потребує тісної співдії ось таких середовищ: родина, церква, школа та сітка організацій й установ, пов'язаних із вихованням.

● Третій комплекс проблем в'яжеться із вирішальним питанням успіху чи неуспіху **пластової методи**, тобто практики — засобів і форм діяльності Пласту в умовах впливу на нього двох культур. Конгрес ствердив потребу інтеграції у суспільствах країн поселення, заперечив доцільність гетта. Пластуни мають здобувати у країнах своїх поселень найвищі суспільні і професійні становища, але разом з тим зберігати і плекати українську національну свідомість. З уваги на аспект гармонійного виховання ПКД наголосив, що людина є творчою і щасливою тільки тоді, коли «свідоме і підсвідоме співдіють гармонійно і одне одне взаємно доповняє» (Джон Фріман), що відсування в підсвідомість своїх національних переживань шкодить гармонійному розвитку особовості, бо створює підсвідомі комплекси меншевартости.

Повноцінна, гармонійно вихована в системі двох культур людина не буде мати конфлікту на тлі лояльності супроти адміністраційно-політичної влади адоптованої країни, бо ж під сучасну пору у розвинених країнах, в яких живемо, діють духові течії емансипації всіх народів і рас.

● **3 організаційно-устроєвих рекомендацій**, схвалених 5-ими Зборами КУПО, треба згадати ось такі: 1) потребу повернення централізації Пласту, тобто повного підпорядкування Крайових пластових старшин Головному пластовому проводові; 2) покликання до життя Дослідно-плянувальної комісії при ГПБулаві, яка постійно слідкувала б за процесами та змінами внутрі Пласту та в довіллі; 3) з огляду на розпорошення членства Пласту звернути особливу увагу на посилення не тільки організаційного, але й особистого зв'язку поміж пластунством у світі. З цією метою Конгрес запроектував створити спеціальний Пластовий комунікаційний центр при найвищому пластовому проводові (ГПБ), у якому діяли б видавництво, періодична преса, випозичальна радіомовлення, пластинки, фільми, магнетофонні стрічки, ігри, масові поїздки тощо.

Обидва пластові конгреси, що відбулися з метою вирішування засадничих справ у переломових моментах життя української діаспори, своєю проблематикою і постановами виходять далеко поза межі самого Пласту. Рекомендації ПКД і проблематика, з'ясована у матеріалах конгресів, мають загальну вагу. Бібліографія матеріалів (зібрана у виданні «Звіти і рекомендації ПКД» в

кількості понад 200 назов) є цінним матеріалом для дослідників проблем діаспори.

Великим доповненням його є і оце число «Пластового Шляху». В ньому зібрана есенція тих думок, які ПКД і 5-ті Збори КУПО з'ясували щодо дії Пласту в чергових десятиріччях.

Чотири доповіді, що є підсумками праць комісій ПКД, були виголошені на пленарних сесіях ПКД, вони були тлом дискусій та проектів рекомендацій. Вислідною цих дискусій і праці всіх інших форм дії ПКД є постанови 5-их Зборів КУПО, що про них мова у таких матеріалах, що їх тут містимо: рекомендації у справах ідеологічних, довілля, методики, устрою Пласту, видавничих, а крім того такі документи, як статут КУПО, грамота про Начального Пластуна і резолюції 5-их Зборів КУПО. Можна сказати, що з публікацією цього матеріалу Пласт став на твердіший ґрунт, бож визначив основи дії, дав напрямні, що є такими важливими тепер, коли стільки різноманітних теорій на тему виховання блукає поміж нами. Віримо, що Пласт, ставши на твердому ґрунті, знайде в собі досить сил щоб протиставитись і вітрам широкого світу в мандрівці до Великої Мети.

Леся Храплива

ПІДСУМКИ ПРАЦЬ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПІДКОМІСІЇ

Доповідь Ідеологічної Підкомісії на кінцевій Сесії ПКД

На початку нашої праці з'ясували ми були наші завдання на сторінках «Листка ПКД» ч. 2 з вересня 1966 р. в той спосіб:

«Завданням Ідеологічної Підкомісії ПКД є зібрати питання, що стосуються ідеологічних залогів Пласту, поставити пластові ідеологічні основи у світлі історичного розвитку Пластового Руху та з'ясувати можливості здійснювати виховання молоді згідно з ідеологічними настановами Пласту у сучасних обставинах діаспори при одночасних діях ідеологічних течій, які нуртують у світі чи в окремих країнах поселення».

Виходячи з такого засновку, ми намагалися насамперед прослідити проблему аж до її початків. Ми навіть дозволили собі сумніватися, чи існує таке поняття як «ідеологія», чи може треба вважати дійсним лише механічне, обумовлене зовнішніми обставинами, так також мотивувати поведінку людини чи людських

груп (теза проф. В. Нагірного). Згадую це на доказ того, що в нас було бажання перевірити ці справи основно та не відступитися від ніяких «табу».

Але цей перший і основний сумнів удалося швидко розв'язати. Вже на Першому Семінарі ПКД у доповіді ст. пл. Оксана Драган вказала на «ідеологію, як на життєву конечність».¹⁾ Це її ствердження має особливу вартість, бо це представниця пластового покоління, вирощеного поза межами України, дійшла до висновку: «Ми маємо наш ідеалістичний світогляд, ми віримо в перемогу духових вартостей і в їхню рушійну силу».

Та про те, що Пласт створений для плекання ідеї та служби їй, ще голосніше говорить і те, що він протривав більше ніж півсторіччя та зміг випромінювати свою притягальну силу на таку велику кількість людей, спонукуючи їх постійно діяти, дуже часто прямо наперекір обставинам.

Перемігши цей перший сумнів, ми могли приступи до дальших етапів праці. Згодом ми розмірковували над ідейними основами Пласту, зформульованими у трьох головних обов'язках, пластовому законі, обіті, гимні, гаслі, і перевіряли їх життєздатність сьогодні. Ми мали на увазі погляд голови ГПР, пл. сен. Юрія Старосольського, висловленого у дискусійній лаві на Першій Сесії ПКД: «...є наша ідея і пластовий закон, що їх можна іншими словами назвати, але які є незмінні, є абсолютами у нашому пластовому житті».²⁾

Нашим бажанням не було їх змінити, тільки дати їм нове формулювання, якщо це виявилось б потрібним. І знову для прикладу можна навести, як довго ми застановлялися, чи в першому головному обов'язку не змінити вислову «бути вірним» на «вірні служити», що переносить проблему в площину безпосередньої дії; або — чи, може, замість «слухатись пластового проводу», не краще було б «радо коритися», що підкреслювало б елемент добровільності та вповні позитивного підходу пластуна до справи.

Правда, міркування були теж і поважнішого характеру. Була ось пропозиція пл. сен. Василя Маркуся, щоб змінити «вірний Україні» на загальніше «вірний Батьківщині», що містило б у собі і поняття країни поселення.³⁾ Але цей проект зустрівся з гострою критикою представників різних пластових поколінь, і у висліді залишено перевірену вже тепер та потверджену формулу:

«вірний Україні». Між численними голосами, що підтверджують нашу думку у цьому, варто навести слова Данила Струка, представника того покоління, що покинуло Україну ще малими дітьми: «Для пластуна є тільки одна можлива вірність: вірність Богові й Україні».

Проробили ми теж широку працю над можливою новою редакцією пластового закону, перевіряючи, — чи не було б доцільно дати окреме звучання його для кожного уладу. Дуже точне з'ясування та перегляд окремих вимог і їх критичну оцінку з точки погляду психології подав пл. сен. Теодосій Сомотулка, як теж пл. сен. Анісія Вересюк.⁴⁾ Пл. сен. Любомир Онишкевич випрацював проєкт кодексу для УПС. Виготовлено теж три проєкти нових звучань пластового закону, пл. сен. Ганни Коренець, пл. сен. Лесі Храпливої та ст. пл. Світляни Луцької. Ці проєкти появились у 1-ому числі «Бюлетеню ПКД»⁵⁾ з метою, щоб загал пластуна міг подати свої зауваги. Відгук терену (близько 50 повернених анкет) погоджувався в багатьох точках з даними пропозиціями. Хоча були теж поважні вислови остраху перед будь-якими змінами, навіть щодо самої тільки заміни слова. Дуже цінні матеріали конгресових семінарів із Канади та Австралії, хоча вони де в чому погоджувалися з думками нашої Підкомісії, однак, в основному висловлювали побоювання, що якінебудь зміни, хоча б найнесуттєвіші та які не порушують змісту ідейних основ, — небажані, бо могли б викликати враження, що беремо під сумнів самі ці основи і цим можна б захитати віру молоді у правильність дотеперішніх наших ідейних прямувань.

Коли ж виявилось, що більшість пластунів, включаючи і наймолодших, бажає задержати дотеперішню не лише суть, але й форму наших ідейних засновків, як щось незрушне, чого міняти не годиться, справою Підкомісії було поступати згідно з думкою пластуна.

Тому рекомендація ч. 1-01 така:

Ідейні основи Пласту, з'ясовані: а) у трьох головних обов'язках пластуна; б) у пластовому законі; в) у пластовому обіті; г) у пластовому гимні; г) у пластовому гаслі залишаються сучасними та незмінними сьогодні і на майбутнє.

(Тут треба розуміти, що йдеться про їхню найновішу редакцію, у виданні «Життя в Пласті» з 1969 року).

Згідно з усталеною формою рекомендацій ПКД, до кожної з них додане обґрунтування та, якщо отрібно, теж окреме пояснення. Тут обґрунтування поділене на 5 точок.

Точка ч. 1 обґрунтування: Ідейні основи Пласту, сформовані його Основоположником та доповнювані як теж інтерпретовані в часі зростання Пласту, побудовані на християнському світогляді та ідеї вірності українській нації і її державності.

Тут ми свідомо звернулися до авторитету нашого Основоположника — Дрота, що ще недовго до смерті говорив про незмінність та постійну сучасність пластової ідеї.

Точка ч. 2 обґрунтування: Пластові ідейні засновники виявили свою незмінну вартість упродовж більше ніж півсторіччя дії Пласту та знаходять повне оправдання в модерних здобутках педагогії, філософії та психології, що вказує на їх непроминаючу вартість.

Метою ПКД було — перевірити наші пластові основи у світлі модерних наук. Ми познайомилися з думками педагогів, психологів, використали знамениту працю пл. сен. проф. Олександра Кульчицького (ще з часів нашого розселення) про згідність пластових виховних практик із твердженнями модерної психології. Ба навіть ми мали нагоду переконатися, що модерна педагогіка застосовує з успіхом у школі методи, що були первісно здобутками та знахідками скавтіngu, а у нас — Пласту.⁶⁻⁹⁾

Пл. сен. Іван Головінський підсумовує: «Пластові ідеї годяться із загальновідомими психологічними засадами, що керують відносинами між одиницями і групами».

Точка ч. 3 обґрунтування: Незмінність цих ідейних основ забезпечує тяглість пластової організації, органічну та духову одність різних поколінь у всіх обставинах дії та зростання, і підтверджує особливе значення традиції у виховній праці з молоддю.

Цю незмінність диктували нам не так слова, цитати, як погляд на дійсність. Уже хоч би згадуваний факт, що саме пластова молодь боронить незмінність наших ідейних засад. Безперервність ідеї упродовж більше поколінь — це проблема, що так дуже турбує «старших», не лише у нас, але й у всьому світі. Тож, коли зауважуємо, що пластові ідеї допомагають нам, якщо не засипати, то принаймні поменшувати «прогалину поміж поколіннями», — це слід було належно відмітити. Теж варто згадати, що у своїй доповіді пл. сен. Всеволод Ісаїв (соціолог) указував

на необхідність проникнути в глибину суті українських традицій, бо ми, як етнічно-національна група, їх ще належно не зглибили й не оцінили. У Пласті ж ми свідомі ваги та вартостей пластових традицій.

Про це говорить точка 4 обґрунтування: «У практичній українській дійсності, позначеній особливо важкими переходами та зламами, ці пластові ідейні основи виявилися завжди життєздатними, творчими та спрямованими на добро українського народу. Тому їх необхідно зберігати й на майбутнє, не зважаючи і на найбільші труднощі».¹⁰⁾

Це твердив і сам Д р о т: «Український Пласт є частиною, важливою частиною українського народу, української культури. Це природний, власний твір української нації».¹¹⁾

Доповіді пл. сен. Ганни Коренець та пл. сен. Ольги Кузьмович¹²⁾ дали нам перегляд історичної ролі Пласту та змогли ствердити: «...що пластуни виявили найкращі прикмети характеру, здібність і волю служити Україні в різних обставинах, теж і найважчих».¹³⁾

П'ята точка обґрунтування обумовлена знову ж реальними обставинами та знаходить у них оправдання. Траплялося надто часто, що молоді пластуни розкритиковували нас, старших, нашу діяльність, нарікали, що годуємо їх «патріотичною бляхою», домагалися компромісів, мовляв, щоб бути пластуном, не треба ставити до себе аж таких високих вимог. Але, вглиблюючись у конгресові та часово паралельні з ПКД, праці визначних і найактивніших членів УСП, а то й юнацтва, ми бачимо, що почуття їхнього органічного пов'язання так з Пластом, як і з українством, безсумнівна та не дискусійна.

Ст. пл. Христина Томків каже: «Наша молодь, дякувати Богу, повна доброї волі. Ми маємо ту добру прикмету, що розуміємо, — ми насамперед українці».¹⁴⁾ Молодий юнак, — пл. Мирон Гонко, учасник «Лісової Школи» пише у таборовій газетці:

«Приїхали ми сюди — звичайні юнаки,
Вертаємось додому — всі ми віримо,
Майбутні для Пласту провідники,
З вогнем любови до України!»¹⁵⁾

Таких цитат можна б наводити куди більше. Та не лише цитат, а й доказів того, що наші молоді члени готові активно працювати та бути носіями ідей Пласту.

Тому 5-та, остання, точка обґрунтування звучить: Молоде покоління пластунів, вирощене вже поза межами України, вважає себе неподільною частиною як українського народу, так і Пластового Руху, і вважає своїм обов'язком далі існувати та розвиватися.

Друга рекомендація ч. 1-02 (за устійненою формою знакування матеріалів ПКД) розпочинає ряд уточнень та пояснень, що виявилися необхідними, щоб задержати дотеперішню форму основних пластових текстів, згаданих у рекомендації першій. Тим то вона підтверджує первісне визначення Пласту, як його зформулював був Дрот:

Рекомендація ч. 1-02: «П Л А С Т» — це організація української молоді для патріотичного всебічного самовиховання», (з новим додатком) «а пластові сеньйори згуртовані з метою допомагати їй».

Як пригадуємо, пластовий з'їзд у Кіферсфельдені в 1949 році, керуючись дійсним станом, схвалив був додаток до формули Дрота: «...та вихованих у Пласті громадян».

Ми подаємо сьогодні вищенаведене звучання визначення Пласту з таким обґрунтуванням. Потрібно виразно підкреслити, що Пласт — це організація м о л о д і, як це має на увазі концепція Дрота. Роля пластового сеньйорату у Пласті — це в основному роля пластового виховника: стояти «в тіні» і допомагати юнацтву стати повноцінними людьми.

Пояснення до рекомендації ч. 1-02 каже: У повищому окресленні міститься все, що пл. сеньйорат може і повинен дати Пластові, бо йдеться про всебічну поміч у духово-моральній та правно-матеріальній площинах. Дуже важлива частина сеньйорської проблематики «лицем до громадянства» є конечним доповненням і логічним завершенням суті пл. сеньйорату; її заторкують рекомендації ПКД тільки частинно, її треба широко розглянути передусім на терені самого УПС.

Рекомендація ч. 1-03 з'ясовує м е т у Пласту на тлі сучасних обставин нашого життя в діаспорі. Вона така: «Метою Пласту є, на основах релігійної, культурної та історичної спадщини українського народу — виховати повновартні, творчі одиниці, що могли б стати провідними членами української спільноти як в Україні, так і в діаспорі».

Це визначення пластового виховного ідеалу різниться від дефініції цього ж самого ідеалу, прийнятої Підкомісією Молодечих Організацій на СКВУ:

«Українець у діаспорі — це повноцінний громадянин своєї країни, пов'язаний з українським народом вузлами української мови та культури, особовість якого позначається християнсько-етичними цінностями і творчою дією для України».

Ми ж уважали, що специфічне завдання Пласту — виховати саме українську людину, де б вона не жила, тоді коли про виховання повноцінного громадянина країни поселення дбають державні та суспільні інституції даних держав. Вони мають для цього широкі можливості та засоби. Підкомісія Довкілля виразно підкреслює у рекомендаціях, що Пласт у цьому напрямі є для кожної спільноти країн українського поселення додатковим позитивним чинником.

Коли згадуємо про виховання «членів української спільноти в Україні і в діаспорі», то цим визначенням звертаємося виразно до резолюцій третіх Зборів КУПО:

«Україна», — це не тільки етнічна територія, але й ціла українська спільнота, поселена на українській прадіній землі, чи й поза її межами, а зокрема там, де є її Церква, культура, мова та інші духові й матеріальні надбання, здобуті впродовж століть її історичного та сучасного існування».

Такою дефініцією ми даємо відповідь на поняття «двох батьківщин», що довгі роки ширило непорозуміння серед нашої спільноти у діаспорі. Ми ж підкреслюємо виразно наш органічний зв'язок з українським материком. Тільки національна приналежність — постійна, а громадянство чи країна поселення — можуть змінюватися.

Пояснення до рекомендації ч. 1-03: Основним виховним завданням Пласту є школення характеру майбутніх провідників українського народу. Тому конечно покласти рівнорядно з характером наголос на збереження української національної ідентичності та почуття пов'язання молоді з Україною, тим більше, що поселення української діаспори серед іншонаціональних спільнот ставить її під сильний асиміляційний тиск.

Цим поясненням ми намагалися покласти край довготривалим дискусіям на тему: що важливіше, — виховання характеру чи патріотизму в сучасних умовах? Вихід із цього питання за-

пропонував влучно пл. сен. Володимир Савчак: «Нема розбіжностей поміж вихованням характеру і патріотизму в Пласті. Правильна відповідь на це питання може бути лише: «і одне і друге».¹⁶⁾ З таким твердженням Ідеологічна Підкомісія вповні годиться.

Рекомендація ч. 1-04 подає окрему, подрібну інтерпретацію першого головного обов'язку пластуна, необхідну з уваги на його основне для нас значення. В інтерпретації першого головного обов'язку пластуна брати до уваги такі основні напрямні:

Щодо першої частини «Пластун вірний Богові» Комісія для релігійних справ дала нам широкий матеріал (дивись проект рекомендацій Ідеологічної Підкомісії ПКД)¹⁷⁾. Його вдається коротко уявити в таке твердження:

1. Бути вірним Богові — значить жити згідно з Христовою наукою та вимогами віровизнання, до якого належить пластун.

Цим ми підкреслюємо християнські основи пластової ідеології, але не в'яжемо Пласту з одним лише християнським віровизнанням. При тому застерігаємося, що в повному визнанні авторитету та лояльності супроти Церкви, до якої пластун належить, ми підпорядковуємо їй наші вимоги в релігійній ділянці.

Інтерпретація другої частини першого головного обов'язку поділена на шість окремих підточок:

2 а) Бути вірним Україні — значить почуватися органічною частиною української спільноти в Україні і в діаспорі, співвідповідальною за її добро та досягнення повної самостійності українського народу.

3 голосів пластунів, які допомогли нам сформулювати поняття «бути вірним Україні», варто згадати голос пл. сен. Теодосія Самотулки: «Ми приймаємо наше українство, як невідрубану частину нашої особовості, необхідну для її непошкодженого розвитку».¹⁸⁾ А другий — це голос ст. пл. Олі Репетило-Яцури, народженої і вихованої у Франції: «Українство пластуна — це не тільки обов'язок, це обґрунтована дійсність його життя».¹⁹⁾ Ст. пл. Володимир Базарко пише: «Думаю, що більшість старшого пластуництва є українськими патріотами, та що вони шукають своєрідних виявів для свого патріотизму».²⁰⁾

2 б) Бути вірним Україні — значить поглиблювати знання української мови, дбати про її чистоту, вживати тільки її поміж українцями.

Психолог, пл. сен. Іван Головінський, обґрунтовує цю точку так: «Бути справжнім українцем, у повному значенні цього слова, можна тільки тоді, коли духовість особовости творилася поняттями і переживаннями, переданими і оформленими українською мовою». І далі: «Без рідної мови можна почуватися українцем, але бути українцем можна тільки зберігаючи рідну мову».²¹⁾

Цією підточкою покладено край сумнівам щодо важливості мови у національному вихованні. Були голоси такі, мовляв, чи не ліпше для кращого розуміння у вихованців подавати їм пластовий матеріал мовою країн поселення. Саме тому ПКД повинен підкреслити ще сильніше беззастережну україномовність Пласту, щоб дати цим напрямні для розв'язки проблеми мови в усіх майбутніх практичних випадках. Адже саме через труднощі, що їх має наша молодь з українською мовою, ця мова стає першою та щоденною провіркою вірності Україні.

2 в) Бути вірним Україні — значить активно і творчо входити в українське громадське та культурне життя на місцях поселення і вносити в нього пластові засади.

Через те, що всі наші рекомендації щодо того, що «ми хочемо зберегти нашу етнічну ідентичність», покриваються з першою рекомендацією Першої Сесії ПКД, ми наводимо думки інших пластунів до питання про наставлення Пласту до громадянства. Пл. сен. Роман Павлишин з Австралії пише: «Завдання Пласту можна розуміти тільки у їх пов'язанні з ідейними основами Пласту, із завданнями та потребами українського народу».²²⁾ Пл. сен. Теодосій Самотулка твердить: «Розуміючи, що лише міцна етнічна спільнота може зберегти свою національну ідентичність, пластуні будуть піддержувати всі акції, які мають на меті зміцнення української спільноти...»²³⁾

2 г) Бути вірним Україні — значить слідкувати за національними та культурними процесами в Україні і використовувати кожен нагоду, щоб відвідати землю своїх предків.

Знову ж до цієї теми пише пл. сен. Роман Павлишин: «Духовий зв'язок з Україною є без жадного сумніву єдиною запорукою живучості українського народу в розсіянні і мав би стати джерелом сили та творчої плідності духа українців по цей і по той бік фізичних кордонів».²⁴⁾

Про відвідини землі преків можемо сьогодні говорити, бо існують, хоч обмежені, можливості таких індивідуальних відвідин. На основі широкого досвіду можна твердити, що підготована до таких відвідин пластова молодь виносить із них великі користі для свого пластового вироблення, стверджуючи одногласно, що «Україна така, як виховники нам казали, і... ще куди краща», та «що вони аж тепер знають, де їх Батьківщина». При цьому, побачивши дійсні умовини життя в Україні, наша молодь має можливість самостійно оцінювати становище України в СРСР.

Та куди доступніший, завжди можливий, а через те загальнонобов'язуючий духовий зв'язок з Україною, зокрема з її культурними надбаннями. Також конечний для духової єдності зв'язок із українськими поселенцями у різних країнах світу. При всіх ідейних та культурних зв'язках пластун пам'ятає, що саме вони дають нагоду для доброго діла, моральної та матеріальної допомоги потребуючим.

Проте, при цих міркуваннях мусимо тямити, що панівний режим в Україні — ворожий пластовому світосприйманню, зокрема релігії, відданості Батьківщині й пошані людської індивідуальності та гідності.

2 г) Бути вірним Україні — значить: зберігати свою родину, як основну клітину української спільноти, на належному духовому, етичному та патріотичному рівні, плекаючи в ній українські звичаї та традиції; активно протиставляючись асиміляційним чинникам і процесам, зокрема мішаним подружжям.

Тут знову важливим, з огляду на психічне здоров'я, є голос пл. сен. Теодосія Самотулки: «Особливу увагу слід зосередити на родині та розумному і доцільному вихованні нового покоління».²⁵⁾

Хоча на перший погляд здавалося б, що ця підточка могла б стосуватися дорослих членів Пласту, вона має основну вагу для напрямних виховання вже змалку. Нам треба використати, і то якнайшвидше, усі можливі засоби протидії поширенню мішаних подруж, які підтинають нашу національну субстанцію в самому її корені. Тим більше що наше громадянство має на цю справу тільки дуже хиткі та змінні погляди. Пласт повинен тут зайняти принципову настанову, як сказано в цій підточці.

2 д) Бути вірним Україні — значить, зберігати і плекаючи національно-етнічну ідентичність української спільноти у краї-

ні свого поселення, включатись у життя цієї країни та спричинятися до її розвитку, а водночас впливати, щоб вона сприяла добру українського народу.

Ця підточка доповнює також визначення мети Пласту щодо відношення до країни поселення (з рекомендації ч. 1-03).

На твердження, що повна асиміляція неминуча в житті українців поза Батьківщиною, найкраще відповіла бл. п. ст. пл. Мотря Грушкевич, до речі, не лише зразкова пластунка, але й професійний педагог: «Ми, українська молодь, повинні це зрозуміти, що у формуванні нашої духовості переважає той вплив, якому ми будемо свідомо піддаватися».²⁶⁾

Повна лояльність супроти країни поселення згідна з настановою пластуна. Її потверджують сьогодні пластунни своєю службою в арміях держав, де вони живуть. У країнах, де Пласт може свobodно працювати та розвиватися, тобто в країнах, що визнають основні права людини і народів, вірність Україні не буде конфліктом з правильно зрозумілими інтересами цієї країни.

Сьогодні широко розглядають проблему ідентичності у психології та соціології, ідентичності індивідуальної та групової (перше її визначення подав ще Еріх Еріксон). Тож і нам треба розглянути поняття пластової ідентичності, щоб визначити цей термін для майбутніх праць на пластові теми.

Рекомендація ч. 1-05: У процесі самовиховання пластун завоює собі почуття пластової ідентичності.

Пояснення: Пластова ідентичність — це повна й активна самосвідомість пластуна, його вмiсть кожнoчасно окреслити своє становище до довколiшнього свiту, його готовiсть у потребi ввiмкнути себе в хiд подiй, або їх започаткувати чи надати їм напрям, найдоцiльнiший з погляду пластового свiтогляду. Пластун, свiдомий своєї пластової iдентичности, зможе встоятися проти негативних впливiв оточення, серед якого йому доведеться жити та працювати.

Рекомендація ч. 1-06 повертається до здавна завзято та гаряче обговорюваної точки 12-тої пластового закону. Через те, що вона дражлива, а одночасно і гостро на часі, то в ході праць Підкомісії над цією точкою були різні та не раз протилежні думки. Був проект передати цю справу, яка заторкує виховну практику, а не ідеологію, Підкомісії Методики. Проте, знову виявилася потреба повністю опрацювати вказівки для виховників, як поступа-

ти в окремих випадках порушення цієї точки. У висліді узгіднили компромісове формулювання, згідно із загальною метою праці Підкомісії: визначувати загальнотеоретичні постулати для напрямних практичної дії. Тепер ця рекомендація така:

Рекомендація ч. 1-06: Сучасні умовини життя у скупченнях української діаспори кажуть звернути особливу увагу на плекання духового та фізичного здоров'я молоді.

Обґрунтування: Проблема інтерпретації 12-тої точки пластового закону, а зокрема практично-методичного її застосування у процесі самовиховання, надалі пекуча. Вона тим більше повинна привертати нашу увагу, що, крім алкоголю та тютюну, сьогодні масово поширюється вживання інших наркотиків.

Пояснення:

1) Пласт і надалі мусить обороняти єдиноправильну засаду, що виховання характеру має дати людину, яка вміє відкинути все шкідливе для її фізичного та психічного здоров'я. Тому то вживання будь-яких наркотиків у Пласті незгідне з пластовим законом і зобов'язує Пластовий провід застосовувати відповідні для кожного випадку консеквенції, аж до усунення з Пласту.

2) Для освідомлення молоді про шкідливість уживати наркотики, треба заздалегідь провести плянову акцію у співпраці з лікарями, священиками, педагогами тощо.

Рекомендація ч. 1-07 займається проблемою елітарності у Пласті. Як знаємо, останнє 20-тиріччя принесло щодо цього великі зміни, умасовлення Пласту доводить до зниження його рівня, на що постійно звертають увагу наші виховники. А одночасно проблема добору, тобто повороту до давнішого — вищого рівня, коштом зменшення кількості членства, — це в сучасних обставинах справа дуже нелегка.

При цьому, ми мусіли в цій рекомендації взяти до уваги закиди від деяких груп нашого громадянства, мовляв, ми-пластунни вважаємо себе чимось ліпшим від інших. Тож Підкомісія намагалася з'ясувати в цій рекомендації всі згадані питання та дати їм потрібні пояснення.

Рекомендація ч. 1-07: У справі елітарності у Пласті та зв'язаної з цим селекції членства слід передусім поширювати правильне розуміння пластової елітарності, а далі послідовно стосувати його в практиці.

Пояснення: Пласт ніколи не робив і не робить жадної різниці поміж своїми членами (також і кандидатами в члени) щодо віроісповідання, соціального чи класового стану, щодо освіти. Поняття елітарності у Пласті лежить виключно в площині його виховних основ, опертих на лицарських ідеях служби Богові і Батьківщині та на високих вимогах до пластунів, а це все стає одночасно засобом природної селекції членства. Елітарність сто-сується як мірило засвоєння окремими пластунами етичних вар-тостей та крикмет характеру. Щойно через них Пласт, як ці-лість, стає елітарною організацією.

Щоб підтвердити, що пластуни, які вглиблюються в проб-лематику, так і розуміють пластову елітарність, наводимо два голоси. Данило Струк стверджує: «Основа елітарності в Пласті, — це ядро ідеалістів-українців, які прагнуть національного само-досконалення»;²⁷⁾ Олег Романишин твердить: «Наша... елітар-ність побудована на характері, духових вартостях одиниці та спільних високих цілях».²⁸⁾

Чергову рекомендацію ч. 1-08 вніс Провід УПН. Коли за-лишилися незміненими тексти трьох головних обов'язків пласту-на та пластового закону, то новацькі виховники, порадившись, вирішили, що закон для вжитку новацтва треба змінити, додаючи в ньому одну точку, яка мала завжди значення у практиці нова-кування. А також вирішили вони переформулювати першу точку новацького закону, щоб не звучала вона однаково з першою точ-кою новацької обіцянки та не викликала непорозумінь. У першій редакції ця точка згадує про конкретні вияви любови до Бога й до України.

Рекомендацію ч. 1-08: На пропозицію Проводів УПН і ми пропонуємо затвердити таке звучання новацького закону:

- 1) Новак молиться щоденно і говорить українською мовою.
- 2) Новак слухається виховників.
- 3) Новак додержується правил гри.
- 4) Новак старається бути щораз кращим.

Обґрунтування: 1) Новацька обіцянка:

- а) обіцяю любити Бога й Україну,
 - б) помагати іншим,
 - в) додержуватися новацького закону,
- охоплює ідеали та мету пластового виховання у зрозумілій для дитини формі. Текст її залишається незмінений.

2) Новацький закон охоплює тільки найважливіші складові елементи пластової виховної системи. Його поширено доданням однієї (третьої) точки до попереднього тексту, бо гра є доміантним компонентом у новацькому вихованні.

Пояснення: Почище доповнення виповнює прогалину, що досі існувала щодо гри, як засобу плекання прикмет, конечних у співпраці гуртка, а далі й суспільности.

Рекомендація ч. 1-09 намагається відповісти на питання, чого недостає у нашій сьогоднішній пластовій практиці? Що саме, не зважаючи на ствердження правильности пластових ідей-них основ, стоїть нам на перешкоді, щоб були задовільні висліди нашої праці, що починається до поважних недоліків у ній? Після довгих дискусій та застанов ми дійшли до переконання, що в ході років та через зовнішні обставини, через впливи чужих, нарізно думаючих середовищ, у нас стала поволі затиратися основна риса пластуна, а саме, — його типова пластова по-става, з її характеристичною усмішкою, постійним оптимізмом та привітністю до всього, що живе та існує. Без неї пластові обов'язки та конечні самообмеження можна сприймати тільки як незаслужені тягарі. Зрештою, саме ця постава відрізняє, чи по-винна б відрізнити, нас від членів інших наших молодечих органі-зацій. Бо через умовини вони не можуть мати інших релігійних, національних чи етичних основ, як маємо їх ми. Тож пластова постава притаманна тільки нам і, ба навіть, конечна для вповні розвиненої особовости пластуна. «...такою зовнішньою ознакою (пластуна) є твоя життєрадісність, тобто охота до дії, до помо-чі іншим у потребі. Коли щось трудніше треба виконати, ти не ховаєшся за плечі інших...» пише наш Основоположник Дрот у «Житті в Пласті».²⁹⁾ Тому ми сформулювали цю вимогу щодо пластового стилю життя так, як це подає чергова рекомендація.

Рекомендація ч. 1-09: Рекомендуємо звернути особливу увагу на плекання належної пластової постави, як най-кращої запоруки розвитку пластового духа та запровадження в життя ідейних пластових основ.

Обґрунтування: Підкомісія ствердила, що хоча пластові організації розкинені по всьому вільному світі, працюють майже без можливости особистих контактів уже поверх двадцяти років, вдалося досі вдержати в них повну одність ідейних пластових основ. Це здобуток, що ним слід особливо дорожити. Одначе, дуже часто зустрічаємо занепад чи відсутність належної пласто-

вої постави, яка вможливила б повне та успішне запровадження пластових засад у життя. Тим то справи постави слід порушувати і наголошувати на кожному кроці у пластовій праці.

Пояснення: Специфічна пластова постава позначена життєрадістю та оптимізмом, висловленими традиційною пластовою усмішкою. У пластуна впливають вони:

із свідомості, що обраний шлях правильний,
з можливості ділити з друзями труди та радощі,
з вичуття краси природи та близького співжиття з нею,
з бажання зробити кращим своє ближче і даліше оточення.

Така постава дозволить пластунові сприйняти, як позитивний виклик, необхідність самообмежень для свого здоров'я, вироблення характеру чи для добра загалу.

Стільки про рекомендації Ідеологічної Підкомісії.

В ім'я правди треба ствердити, що на початку нашої праці ми були пройняті ідеєю «адджіорнаменто» (усучаснення) в стилі Ватиканського Собору Другого в Католицькій Церкві. Ми вважали, що для запевнення дальших можливостей існування Пласту, його треба також усучаснити.

У нашій праці ми користувалися думками пластунів, визначних професійних фахівців у своїх ділянках. Брало дуже поважно до уваги думки пластунів — виховних практиків з довголітнім досвідом, але й також поважно розглядали думки тих, хто от тільки починає відповідати за частину чи цілість Пласту. Зайво й згадувати, що саме їхні думки були для наших студій особливо ваговиті. Ми приглядалися пластовій дійсності, намагалися знайти її найзнаменніші явища та прослідити їхні причини. У рамках цього викладу годі було згадати нам усі джерела, навести всі факти чи цитати. Подані тут тексти ми могли б легко змінити іншими, інших авторів, і вони доказували б це саме. Доводилось вибирати найхарактеристичніші, але це не зменшує вартості інших.

У нашій праці ми зустріли підтримку та допомогу навіть таких людей, що стоять поза Пластом, які може й не чули про його існування. Їхній вплив на хід нашої праці був винятково корисний. Ми могли б безпечно покликатися на тих, хто й сьогодні йде без вагання на каторгу за свою віру, що є вірою нашою і батьків наших. На тих, хто в умовах русифікаційного курсу режиму мав відвагу твердити:

«Народ мій є! Народ мій завжди буде!

Ніхто не перекреслить мій народ!»

Наші тези підтверджували і ті, хто, не зважаючи на власну небезпеку, ставав в обороні людських прав людей, близьких чи далеких їм, але однаково — людей. Ті, хто платив десятками років неволі в обороні людської гідності, честі особистої і свого українського народу. Їх постава говорить куди голосніше, як усі інші голоси в дискусії, куди переконливіше, куди сучасніше.

Такими методами праці і при такій визначній допомозі склали ми наші рекомендації, вислід праці Ідеологічної Підкомісії ПКД. Життя вказало нам, що усучаснення доцільне тільки в подробицях, бо пластові ідейні основи такі ж життєві та важливі тепер і тут, як були там — в Україні тоді — поверх пів століття тому. Але ми мусіли пройти довгий шлях праці, сумнівів чи навіть змарнованих зусиль, щоб могли це сьогодні ствердити, на кінцевій Сесії ПКД.

Тепер залишається нам згадати тільки слова, що їх постійно повторювала покійна недавно, визначна пластова виховниця, пл. сен. Цьопа Паліїв, що не одного вивела на пластовий шлях:

«Навіщо ще раз і ще раз писати про те саме? Все основне вже написане. Треба тільки його читати та запроваджувати послідовно в життя, — тоді буде все гаразд у Пласті».

Бібліографія:

- 1) Оксана Драган: "Ідеологія як життєва конечність", "Пластовий Шлях" ч. 4 (15), 1967.
- 2) Юрій Старосольський: "Слово модератора", "Пластовий Шлях", ч. 2 (13), 1966, ст. 28.
- 3) Василь Маркус: "До питання про три головні обов'язки пластуна", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 43.
- 4) Матеріали 3-ого Семінаря ПКД, 9-10 листопада 1968, циклостил.
- 5) Бюлетень ПКД ч. 1, грудень 1969, ст. 5.
- 6) Гроїда Винницька: "Слово педагога", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 29.
- 7) Теодосій Самотулка: "Слово психіатра", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 21 — "Питання ідентичності", "Пл. Шлях" ч. 1 (16), 1968, ст. 42. — Слово у панелі про пластовий закон, 3-ій семінар ПКД (циклостил).
- 8) Іван Головінський: "Психологічні основи юнацького пластування", "Пластовий Шлях" ч. 1 (16), 1968, ст. 32.
- 9) Олександр Кульчицький: "Пластовий Шлях" ч. 1, 1950, Мюнхен.
- 10) Всеволод Ісаїв: "Слово соціолога", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 8.

- 11) "Із думок Дрота", "Молоде Життя", березень, 1970.
- 12) **Ольга Кузьмович**: "Досягнення і завдання Пласту в діаспорі", "Пластовий Шлях" ч. 1-2 (20-21), 1969, ст. 26.
- 13) **Ганна Коренець**: "Роля та досягнення Пласту в Україні", "Пластовий Шлях", ч. 3-4 (18-19), 1969, ст. 23.
- 14) **Христина Томків**: "Майбутня дія української молоді", "Пластовий Шлях", ч. 1 (12), 1967, ст. 5.
- 15) **Мирон Гонко**: "Гей, школо!", вірш у "Гомін Горганської ночі" (таборова газетка "Лісової Школи", липень 1969).
- 16) **Із матеріалів дискусії на Другому Семінарі ПКД** (цикльостиль).
- 17) **Бюлетень Пластового Конгресу Другого** ч. 1, грудень 1969, ст. 5.
- 18) **Теодосій Самотулка**: "Слово психіатра", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 21.
- 19) **Ольга Репетило-Яцура**: "Слово пластової виховниці", "Пластовий Шлях" ч. 2 (13), 1967, ст. 31.
- 20) **Володимир Базарко**: "Чи нашій молоді справді загрожує денаціоналізація?", "Пластовий Шлях" ч. 2 (17), 1968, ст. 54.
- 21) **Іван Головінський**: "Мова — як чинник національного самозбереження", "Пластовий Шлях" ч. 4 (15), 1967, ст. 15.
- 22) **Роман Павлишин**: "ПКД і українці в діаспорі", "П. Ш." ч. 1 (16), 1968, ст. 21.
- 23) **Теодосій Самотулка**: "Питання ідентичності", "Пл. Шлях", ч. 1 (16), 1968, ст. 42.
- 24) **Роман Павлишин**: "ПКД і українці в діаспорі", "П. Ш." ч. 1 (16), 1968, ст. 21.
- 25) **Теодосій Самотулка**: "Слово психіатра", "Пластовий Шлях" ч. 3 (14), 1967, ст. 21.
- 26) **Мотря Грушкевич**: "Що я вважаю найважливішою проблемою української молоді?", "Пластовий Шлях" ч. 2 (17), 1968, ст. 55.
- 27) **Данило Струк**: "Специфічний стиль життя, як основа елітарності", "Пластовий Шлях" ч. 3-4 (18-19), 1968, ст. 30.
- 28) **Олег Романишин**: "Братерскість", "Пластовий Шлях", ч. 4 (11), 1966, ст. 59.
- 29) **Олександр Тисовський**: "Життя в Пласті", "Зовнішні ознаки пластуна", Нью-Йорк-Торонто, 1969, ст. 187.

У кожному пластовому домі повинна бути книжка

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ УЛАД

Написав: СЕВЕРИН ЛЕВИЦЬКИЙ

136 сторінок. Ціна в Канаді і США 3.00 дол., а для інших країн рівновартість у їхній валюті. Замовляти в адміністрації "Пл. Шляху":

Plastovy Shliakh Magazine, 2199 Bloor St. W., Toronto 21, Ont. Canada.

Любомир С. Онишкевич

ВПЛИВИ ОТОЧЕННЯ НА СЬОГОДНІШНЬОГО ПЛАСТУНА

Доповідь Підкомісії Довкілля на кінцевій Сесії ПКД

Вступні заваги

Пласт перебуває і працює сьогодні в оточенні, яке досить радикально відрізняється від середовища, де опинилась була пластова організація під час Пластового Конгресу Першого в Ашафенбурзі. Зокрема, засадниче змінилась українська громада, у якій працює Пласт. Тоді — це була політична еміграція, що жила тимчасово на порозі нового масового переїзду; сьогодні — це колонії сталих поселенців — українців по різних країнах світу. Змінилась і молодь, з якою Пластові доводиться працювати: тоді були це діти переважно народжені в Україні. Їхньою єдиною лояльністю була вірність Україні та українському народові, як також основам українського націоналізму. Сьогодні ж наша молодь — це народжені в діаспорі громадяни різних країн поселення, лояльність яких поділена між Україною, легендарною країною їхніх батьків, та країною поселення, якої вони громадяни. Змінились і загальні умовини у світі: політичні, економічні, суспільні тощо. З'явились зовсім нові проблеми, течії, напрямки, ідеології, як також загрози для молоді людини. Відкрились нові можливості, нові ідеали, виробились інші системи вартостей.

Щоб могли доцільно й успішно проводити свою діяльність у майбутньому, Пласт мусить намагатися зрозуміти молодь, з якою працює. А тому, що обличчя молоді є вислідом впливів оточення, Пласт мусить намагатися основно простудіювати і зрозуміти це, вічно змінне й нестійке, оточення; лиш зрозумівши нашу сучасну молодь і середовище, де вона виростає, зможемо ми логічно та систематично роздумувати над ідеологічно-методичними засадами Пласту, його устроєм, працею тощо.

Упродовж кількох останніх років Підкомісія Довкілля Пластового Конгресу Другого працювала над цими проблемами. Хоча нам удалось випустити у світ ряд аналітичних статей чи доповідей про проблеми української молоді в діаспорі, все ж таки ми ані не змогли вповні проаналізувати всіх

проблем, ані не знайшли на них остаточних розв'язок... Зацікавленим подаємо нижче вибрану бібліографію статей на теми оточення, які вдалось нам зібрати чи опрацювати.

У сьогоднішній доповіді я хочу обмежитись лише до проблематики однієї частини пластової молоді: у віці від 16 до 28 років, себто старшого юнацтва та старшого пластунства. На нашу думку, це сьогодні найкритичніший вік: це перше покоління молоді, яке зовсім виросло та виховалось на новому ґрунті. Якщо Пласт не зможе затримати цієї молоді у своїх рядах, якщо не знайде з нею «спільної мови», то вже, напевно, не зможе виховати наступних поколінь або успішно працювати, щоб затримати їх членами української етнічної групи в діаспорі. Отож, уважаю молодь від 16 до 28 років «ключем до майбутнього Пласту», «нашим бути чи не бути», нашим Рубіконом. Далі — я хочу обмежитись головню до проблем Пласту у США, бо в цій коротенькій доповіді не було б місця докладно опрацювати всі нюанси життя в усіх інших країнах, де діє Пласт. Алеж більшість проблем та обставин, які прикметні Пластові у США, стосуються і до проблем та умовин інших країн Західного Світу.

Українська молодь як частина молоді американської

Наша молодь виростає майже вповні в неукраїнському оточенні країни поселення. Школа, товариші, щоденне життя, військова служба, студії, праця — все це впливає на молоду людину; вона читає і говорить переважно по-англійському, слухає англomовного радіо, телевізії, кіна, театру; вона є 24 години затоплена в морі американської культури. Українські ж впливи звичайно обмежені до родини, молодечих організацій, Церкви чи вакацій в українських молодечих таборах, оселях, літництвах. Чи ж дивно, що переважна більшість нашої молоді часто більше «американська» аніж «українська»? Ми з цим фактом мусимо погодитись; нема що жити в минулому і думати про молодь, що вона така, «якою повинна б бути», замість того, щоб зосередитись на реальному стані і намагатись зрозуміти молодь такою, якою вона справді є.

І тому, аналізуючи нашу сьогоднішню молодь, ми мусимо підходити до неї, як до підгрупи молоді американської. Щоправда, — ця підгрупа має ще свої додаткові властивості, зв'язані з її українством (про це будемо говорити пізніше). Але ці українські атрибути — додаткові; наша молодь має,

крім них, також і всі ті атрибути, напрямки, ідеологію, систему вартостей проблеми тощо, що їх має теж і американська молодь, якої наша молодь є лише частиною. Тому необхідно зрозуміти американську молодь. Без такого розуміння ми не можемо зрозуміти української молоді у США. До речі, американська молодь не відрізняється сьогодні вже так дуже від молоді Канади, Європи, Японії чи Австралії. Звичайно, усі настрої та напрямки, які панують серед молоді у США, за рік-два проявляються і в інших країнах Заходу: Наприклад, студентські заворушення, які нещодавно трясли університетами США, мали свої відповідники і в Франції, і в Німеччині, і в Японії, навіть у Чехо-Словаччині. Тому аналіза молоді США у великій мірі стосується теж і до молоді всіх інших країн українського поселення.

Характеристика сьогоднішньої американської молоді

Немає змоги в цій доповіді вглиблюватися в аналізу всіх тих рухів та ідеологічних напрямків, що панують сьогодні поміж молоддю США, і навіть подати генезу їхнього постання. Про це ми вже окремо писали (дивись: «Сучасність» ч. 3, 1970, Л. Онишкевич «Бітніки, гіппіс, революціонери»). Тут можемо подати лише коротку характеристику цієї молоді.

При цій нагоді варто згадати, що наше старше покоління майже зовсім не розуміє сьогоднішньої американської молоді, засуджує її, часто заплісуює очі на її позитивні вартості, називає її загальною «комуністичною і матеріалістичною». (Хто стежить за молодечими рухами сьогодні, той, очевидно, буде сміятись із того, що хтось може думати про сьогоднішніх революціонерів-ідеалістів, як про «зматеріалізовану молодь»). Щоправда, молодь нашого часу має дуже багато негативів, але має й позитиви, а будь-що-будь, це ж наші діти чи молодші товариші, і ми їх не маємо права відкидати, але повинні намагатись зрозуміти їхні мотиви, думки та ідеали, їхні плюси та мінуси. Зрозумівши це, ми повинні підсилювати позитивні явища, а добрим прикладом і порадою намагатись конструктивно зарадити виявам негативним.

І ще одне: ми часто дивимось на молодь і бачимо лише поверховість: чудні одяги, зачіски тощо. І на основі тієї поверховості ми засуджуємо її, навіть не вглиблюючись у душу, почування, думки тієї молоді. Такий підхід, річ ясна, ні до чого корисного довести не може, а може тільки ще більше загострити конфлікт генерацій.

Яка ж ця сучасна молодь?

Насамперед вона, переважно, високо освічена і широко поінформована. Рівень едукції та кількість студентів по університетах сьогодні у США найвищі в історії. Молоді люди більше читають, слухають, бачать, подорожують, ніж молодь попередніх років. Незрівняно високий відсоток молоді іде на студії і кінчає високі школи. Молодь дуже часто має більше формального знання, як її батьки, що дає їм не раз певне почуття вищості, мовляв, «наші батьки нічого не знають і нічого не розуміють». А молодій людині звичайно важко зрозуміти те, що знання — це лише половина розуму; життєвий досвід, емоційна зрілість і розсудок — не є притаманними прикметами цього віку. Це часто загострює, уже й так гострі, конфлікти поміж генераціями.

Молоді люди також традиційно посідають природжене прагнення справедливості, як теж органічну нетерпність усякої гіпокризії, незрозуміння компромісу, ненависть до нещирості. А світ жеж переповнений і гіпокризією, і лукавістю, а не раз потребує і компромісу щодо ідеалів, щоб знайти розв'язку. Сьогоднішня високоосвічена та добре поінформована молодь бачить це на кожному кроці і проти цього категорично виступає. Вона бачить і розуміє і жах війни і несправедливість супроти чорних, і засмічення оточення, і всякі інші проблеми світу, які, зрештою, не нові. Та молодь не має терпцю чекати повільної еволюційної зміни. Вона хоче розв'язок на всі проблеми вже ось тепер і обвинувачує попередні генерації в тому, що вони залишили молодим такий недосконалий світ.

Через те молодь стає *«антиестаблішментська»*. Вона часто, у змаганні за справедливий, досконалий світ, відкидає всі здобутки, надбання, інституції, а навіть і ціле суспільство, збудоване упродовж тисячоліть її батьками та предками. Сьогодні молодь основно радикально-революційна і бажає знищити усталений лад та збудувати новий, кращий. На жаль (чи може на щастя), досі молодь не знайшла собі позитивної програми побудови нового суспільства, як знайшла була молодь часу Першої Індустріальної Революції свій соціалізм і марксизм — програми, які мали розв'язати всі проблеми даного часу. Сьогодні ми в розгарі Другої Індустріальної Революції, яка створила ще більші соціальні проблеми та напруження аніж перша. Однак покищо не знайшовся ще новий Маркс чи подібний «пророк», щоб дати в руки програму новим революціонерам. І тому вони взагалі *«проти»* всього, а

не *«за»*. Чи цей новий «пророк», який скоріше чи пізніше прийде, буде позитивною силою чи новим Марксом, — покаже майбутнє.

Радикалізм молоді виявляється різно в різних країнах, але завжди він звернений проти «естаблішменту» даної країни. Отож, у США він крайньо лівий, пацифістичний, звернений головню проти війни у В'єтнамі. Тому, що американський уряд та старше покоління є антикомуністичне, молодь часто демонструє під червоними прапорами марксизму, а то й чорними анархізму чи прапорами В'єтконгу. Однак революційність молоді в інших країнах виявляється інакше: у Чехо-Словаччині — антикомуністично, а ще інакше в Японії, Франції, Німеччині тощо. Щоправда, у США на молодь мали великий вплив ліберально-пацифістичні інтелектуали, але сьогодні молодь звертається і проти них. Основною ціллю цієї генерації — не ті чи інші політичні напрямки, а *спротив проти старшої генерації та усталеного ладу*. «Не вір нікому понад тридцять» є моттом молоді цілого світу.

Революційність молоді знаходить собі різні вислови: це може бути політична праця для пацифістичного кандидата Мек-Карті, чи підкладання бомб крайніми екстремістами з СДС, чи демонстрації, заворушення тощо по університетах, чи просто *шукування нових вартостей*, які б мали відношення до проблем, що їх турбують. Це шукування нових основних вартостей дуже притаманне для сучасної молоді. Вона дуже добре розуміє, що надзвичайно швидкий поступ науки та техніки останніх часів дослівно перевернув суспільство навиворіт: його етику, моральні засади, навіть релігійні догми. Багато молодих людей через це просто відкидає надбання модерної матеріальної культури і втікає у так звані *«гіпнівські комуни»*, примітивні суспільства, без устаткування модерного світу. Інші ж розуміють, що неможливо завернути назад годинник історії, але ладні були б зупинити поступ науки та техніки, щоб дати людині можливість «зловити віддих». Це відкидання *технології та науки* особливо помітне останніми часами і правдоподібно загрозливіше для США, як усі студентські демонстрації: бож сила модерної держави не в її землі чи людях, але в її техніці та індустрії.

Ще інші молоді люди хотіли б збудувати нове суспільство, яке було б пристосоване до модерних відносин. Через те молоді так загально сьогодні *відкидають старі моральні та стиг-*

ні *вартості*. Зокрема це найпомітніше у справах статевих, де щораз то більше нехтують старими заборонами і табу.

Сьогоднішня молодь не обмежується до критики суспільного ладу. Вона є наскрізь *активістична*, вона хоче щось робити, а не лише про це говорити. Часом її акція є деструктивна, але часто вона дуже конструктивна: праця в суспільстві, праця за права негрів, «Корпус Миру» тощо. Якщо якась програма є для безпосереднього добра суспільства, допомоги покривдженним тощо, то напевно молодь її ентузіастично сприйме і буде самовіддано і жертвовно працювати. На жаль, не часто вдається старшому поколінню піддати конструктивні думки молоді; а шкода, сучасна молодь наскрізь *ідеалістична* і має величезний потенціал праці для суспільного добра (до деякої міри президентові Дж. Кеннеді вдалося було захопити молодь різними проектами суспільної праці).

Якщо ж молоді не дати таких позитивних, конструктивних напрямів, то її революційно-активістичне наставлення часто знаходить собі негативні рейки. Ми вже згадували про деструктивність демонстрацій, але ще частіше проявом цієї деструктивності є *гедонізм* такий поширений серед сучасної молоді, головню серед членів т. зв. «гіпшівського руху». Наркотики, вільні статеві зносини, лінивість, заперечення світу, егоцентризм тощо здаються запереченням загально ідеалістичного наставлення сучасної молоді. Насправді ж гіпшівський рух — це тільки другий бік медалі, інший рід вислову цього загального відкидання морально-етичних вартостей батьків. Аджеж особливістю гіпшівського руху є не лише чудні одяги, вільна любов, наркотики тощо, але і *любов до ближнього* («любов, а не війна»), *ніжність* («сила квітів»), братерство, близькість людини до людини, взаємне виrozumіння, толерантність — ці основні моральні чесноти, яких молодь шукає у своїх батьків і... не знаходить.

Тож маємо дві категорії молодих людей: *ті, хто хоче змінити світ, і ті, хто від того світу втікає*. Але і одним, і другим сучасний світ не подобається. А на знак протесту молодь приймає: фантастичні одяги, зачіски, поведінку, звичаї, етику.

Українська молодь у США

Усі ці прикмети американської молоді, що їх оце ми вичислили, стосуються і до нашої молоді у США (хоча, звичайно, наша молодь рік-два позаду американської молоді у своїх настроях). Щоправда, — в нас конфлікт генерацій не такий за-

гострений, бо всі генерації українців у США до деякої міри об'єднані у своїм українстві. Проте конфлікт існує, він подібний до американського. Бож наша молодь не багато різниться від своїх американських товаришів.

Однак, момент українства тут дуже важливий. *Молоді люди не тільки американці, вони теж і українці*. Українство їх частинно єднає з їхніми батьками, але також і витворює нове поле для конфліктів. Коротко: старше покоління уважає, що молодь не є достатньо національно свідомою, патріотичною та частинно зденаціоналізованою, неохоча працювати на українській «народній ниві» і відкидає українські вартості батьків. Молодь же переконана, що старші живуть у передпотоповому світі т. зв. «гурапатріотизму», не розуміють сучасності, мають викривлену систему вартостей і не мають ніякого довір'я до молодої генерації. І одні, і другі частинно мають слухність у своїх міркуваннях, а частинно помиляються.

Адже наша молодь сьогодні не є неукраїнською. Щоправда, багато молоді винародовилось і відпало, переважно в наслідок невідповідного виховання своїми батьками, але багато затрималось при українстві і по-своєму вона є так само патріотично-українська, як і її батьки. Тільки ж її патріотизм виявляється інакше, він часто незрозумілий старшому поколінню. Приклад: нещодавно читали ми, як одна із студентських громад у США, замість улаштувати Крутянське свято, вирішила масово піти до Червоного Хреста і віддати там для вжитку загалу свою кров. Жест наскрізь глибоко-символічний: віддати свою кров у честь героїв, що пролили свою кров за свободу. Але попереднє покоління до чогось такого не могло б додуматись. Замість того, було б жалобне святкування з промовами, декламаціями тощо. Інший світ,

Теперішня молодь не є патріотичною в націоналістичному значенні цього слова. Її тяжко зворушити «проти ворога» — мотивація така важлива ще у моєму поколінні (30-40 років тому). Вона позіхає, коли слухає промови про «страдальну неньку-Україну», чи коли чує заклики до боротьби за її свободу. Для неї це справа *далека від реальностей життя*. Зате, як захоплено зустріла наша молодь у США заклики допомоги українським жертвам землетрусу в Югославії! Це була справа реальної акції-допомоги в суспільстві, акції, яку молодь могла емоційно сприйняти та себе з нею утотожити.

Тут треба проаналізувати основне питання: *чому та ця генерація наших поселенців у світі погуває себе українською?*

Нещодавно, на одній зустрічі двох генерацій у Нью-Йорку, поставлене було це запитання. Старші (себе того віку, 30-40 років) учасники відповідали стандартно: кровне споріднення, праця для поневоленого народу, боротьба із загарбниками тощо. Відповіді ж молодших учасників (18-24 роки) були зовсім інші: бажання приналежності до «ін-групи», шукати особисту ідентичність, знаходити для себе місце в супер-урбаністичній, змеханізованій суспільності, духове та емоційне самозбагачення через приналежність до двох культур, а не однієї тощо. Відповіді були, назагал, добре продумані, а при тому оригінальні.

Це самі ці молоді люди дали собі відповідь на питання: чому я хожу бути українцем? Цих відповідей їм ніхто не дав «згори». Вони прийшли до цього висновку самі, і власне в тому можемо мати величезний оптимізм на майбутнє: *ці молоді люди до кінця життя залишаться вже гленами української етнічної групи* і, правдоподібно, передадуть ці почування і наступним поколінням. Вони знають, чому вони українці. Щоправда, це причини переважно чисто прагматичні, але вони дійсні, реальні і тим самим тривалі. Нам, вихованим у чисто націоналістично-патріотичному дусі, можуть вони видаватись поверховими, майже єретичними. Але в дійсності, коли над ними задуматись, вони глибоко-людські, пристосовані до проблем сучасного світу. Та найважливіше: вони дають нам надію на майбутнє. Можливо такі чи подібні причини стали в основі надзвичайної живучості нашого народу на поселеннях в усяких, часом найгірших обставинах: у Казахстані, Сибіру, Далекому Сході, Югославії, преріях Канади тощо. Правдоподібно того роду причини дозволили таким народам, як жиди і греки, зтримати свою етнічну ідентичність упродовж тисячоліть в умовах діаспори.

Наша молодь і українська громада

Інша ж справа, якщо йдеться про активну участь молодих у зорганізованому житті нашої громади. Цілковито слушно старші члени нашої громади бояться, що не буде кому передати прегарно розбудованої мережі українських організацій у світі. Молодь не горнеться до тих установ та організацій. Є якісь основні причини, чому це так. Над цим варто застановитися.

Найперше треба собі здати справу з того, що наша організаційна побудова громадського життя у країнах поселення є

сама по собі, до деякої міри, не звичайним явищем. Добре підхопив цей момент Роберт Дж. Гайден у статті п. н. «Деякі аспекти суспільної динаміки у зберіганні мови» (у збірнику «Мовна лояльність у США», Мутон і Ко., Лондон — Гага — Париж, 1966): «... українські громади (у США) полягають в основному на мережі організацій; справді, ці організації є фокусом громадського життя. Без цієї організаційної системи українські громади просто перестали б існувати або, в найкращому випадку, перемінилися би у тисячі незлучених між собою клік і неформальних груп...» Він далі порівнює українські громади у США з подібними поселеннями інших народів (іспанці, французи, жиди тощо) і приходить до переконання, що такий спосіб громадського життя — унікальний для українців; інші етнічні групи багато менше здаються на формальні організації. Вони злучені в громади через суспільне співжиття, релігійні установи, економічне життя, гуртування в окремих «геттах» тощо.

В українців же, і поготів у тих, що походять з Галичини, організації є «альфою й омегою» громадського життя. І тому величезна загроза: якщо молоде покоління відкине систему українських організацій, а не зможе збудувати на це місце іншої системи групового життя, то українські громади у світі просто перестануть існувати, загубляться у чужому морі.

Чому ж молодь не горнеться до українських організацій? Може найкраще почати аналізу цієї проблеми з іншого питання: *Чому старше покоління присвячувало таку вагу цим організаціям і так віддало себе цілком праці в тих організаціях?*

Думаю, що на це склалося багато причин: чистий ідеалізм, відданість справі та націоналістичне виховання напевно відіграли тут велику роль. Але чому ж тоді стільки часу та енергії присвячувано справам партійних міжусобиць? Це, мабуть, нічого не мало спільного ні з ідеалізмом, ні з патріотизмом, бож партійні сварки в українській громаді могли принести (і принесли) тільки шкоду нашій справі, а напевно не було з того ніякої користі для України.

Тому треба припускати, що у великій мірі праця в українських організаціях була умотивована, часто зовсім підсвідомо, особистими спонуканими. Це й не важко зрозуміти: старша генерація, приїхавши у новий світ, часто ставала професійно здеклясованою, а майже завжди, опинювалась поза керівними класами американського суспільства. Для членів української інтелігенції це був стан нестерпний, тож, щоб «знайти себе»,

вижитися та заспокоїти свої амбіції (які, зрештою, є у кожній людини), вони поринали у вир української громадської праці, розбудовуючи сітку товариств, установ, партій, організацій, які на 100% охопили всі аспекти їхнього життя. Мені здається, що немає ні одного аспекту життя, який не був би охоплений хоча б кількома українськими організаціями.

Я тим зовсім не хочу знецінювати жертвенности та муравиної праці тих усіх людей. Треба із подивом дивитися на тих численних осіб, хто посвятив своє особисте життя, свою професійну кар'єру тощо для праці в якійсь організації. Алеж, очевидно, такої жертвенности важко сподіватись від покоління молодих, що народилися вже тут, зростали у США і для яких Америка є їхньою країною з тими всіма професійними, економічними і суспільними можливостями, що й для кожного іншого американця. Вони можуть використовувати свої сили чи то у своїй професії, чи в іншому покликанні. Хто з молодих піде в українську партійну працю, яка видається йому без будь-якого зв'язку з реальністю, якщо він так само легко може працювати в американській політичній партії і здобувати там реальну силу та значення у світі? (А до того, там зможе зробити часто набагато більше корисного для української справи — це вже мої міркування).

Однак, не лише брак тих самих мотивацій, що в їхніх батьків, тримає нашу молодь осторонь від активної участі в українському організаційному житті. Є ще й інші чинники: *провінційність наших організацій* (більшість із них заснована була у провінційній Галичині, а теперішня молодь дуже світово-космополітична); *партійні міжусобиці* (які видаються безглуздими та шкідливими навіть нам); *недовір'я з боку старших*.

Часто чуємо нарікання: «Чому молоді люди не належать і не працюють у наших організаціях?» Але, як знайдуться молоді сили, які хочуть там працювати, то по кількох роках знеохочуються: старше покоління таки ніколи не мало до них повного довір'я, таки ніколи не хотіло віддати керми. Якщо пригадаємо, яка є підсвідома мотивація старших для праці в тих організаціях, то стає зовсім ясно, чому молодь має такі труднощі перебрати провід тих організацій чи провести там свої зміни: аджеж, якби молоді зайняли всі провідні становища, то старше покоління не мало б місця для себе, не мало б форуму для своїх думок, праці і амбіцій.

А крім того, є такі справжнє, глибоке недовір'я до молоді; старші їх не розуміють і тому не можуть погодитися з

думкою, що ці молоді таки справді не зруйнують чи не «запродадуть ворогам» цих прекрасних надбань, що їх старша генерація їм залишила.

Та прийде час, коли не стане тієї старшої генерації. Що тоді? Чи буде кому передати керму? Чи це доведе до повного краху нашої організаційної мережі? А, якщо так, то чи нові покоління знайдуть нові способи вести громадську роботу та далі зберігати ідентичність українських етнічних груп у діаспорі? Чи це не доведе до нашого кінця?

Наша молодь і Пласт

Ці всі міркування, очевидно, відносяться і до Пласту. Бож пластова молодь — це частина загальноукраїнської молоді в діаспорі з усіма її плюсами та мінусами, з її наставленнями до світу, з підходом до справ і системою вартостей. Це саме той людський матеріал, з яким ми маємо працювати; ба навіть — це є ті майбутні провідники, що колись мають перебрати не лише Пласт, але (згідно з елітарними напрямними Пласту) увійти у проводи та кадри активу інших наших організацій.

І тут ми зустрічаємося з тим самим феноменом, що й в інших наших організаціях. Хоча з наших рядів виходять дуже свідомі та провідні одиниці, відносно малий їх відсоток бажає залишитись у рядах провідників нашої організації, щоб передати наступним поколінням те, чого вони самі набули в новачтві та юнацтві. Навіть більше. Часто сьогодні зустрічаємося з крайньо ворожими до нашої організації виступами від колишніх наших юнаків чи старших пластунів. Щоб зрозуміти, яке наставлення має до Пласту великий сектор молоді, вихованої у Пласті, варто кожному з нас прочитати статтю Ярка Кошева п. н. «Молоде, настоюй на своїм праві до самовиховання!» у студентському журналі «Нові Напрями» ч. 4-5, 1970, або п. н. «Аналіза занепаду організацій» Ігоря Старака в журналі «За-зубка» ч. 1, 1969.

Щоб дослідити ставлення до Пласту молодих людей, Підкомісія Довкілля ПКД провела ряд запитників-анкет різного роду та з різними групами теперішніх і колишніх членів Пласту. Тут немає місця описувати висліди всіх цих анкет. Це мусить підождати іншої публікації. Варто навести лише один вислід, підсумок відповідей на згадані анкети, який є типовим висновком наших дослідів. У цьому запитнику ми вибрали 120 чільних осіб: з чого 40 були «дуже активні» тепер (провід-

ники, виховники, активісти), 40 «колись активні» (тепер недіяльні), а 40 «колишніх пластунів» (себто людей, що колись були дуже активні у Пласті, але тепер уже вибули з Пласту, хоча часто вони активні в інших ділянках громадського життя). Ми одержали відповіді від приблизно 50 відсотків запитаних.

У цьому запитнику на питання: «Чи ви погоджуєтесь з напрямними Пласту?» ми дістали такі відповіді:

«так» — 81%

«частинно» — 17%

«ні» — 2%

На питання: «Чи ви погоджуєтесь з теперішніми методами праці Пласту?» відповіді були:

«так» — 32%

«частинно» — 41%

«ні» — 27%

Ті, хто не погоджувався з методами праці, уважали, що потрібно «змодернізувати» їх.

На питання: «Чи вважаєте, що Пласт виконує свої завдання?» ми одержали такі відповіді:

«так» — 7%

«частинно» — 65%

«ні» — 28%

Але, додатково, ми одержали різного роду зауваги та коментарі. На превелике наше здивування аж 83% усіх, хто відповів на запитник, висловились, що хоча ідейні та теоретичні основи Пласту дуже добрі і методи не найгірші, вони є крайньо невдоволені зі способів, як ці методи та ідеали запроваджуються в життя та з людей до цього прикетних. (Дальших 7% висловило інші застереження).

З-поміж молодих (нижче 30 років), приблизно 80% висловили невдоволення, що старші, а не молоді є у проводі Пласту. При тому вони подали різні зауваги й докази своїх тверджень, яких тут, на жаль, нема місця назвати. Але варто згадати, що зауважив один відповідач: «Дрот мав 25 років, як заснував Пласт; Іван Чмола та Петро Франко, як теж більшість пластових виховників, які розбудували Пласт, були також молодими. Чому ж нам тепер не довір'яють?»

Це пишу не для того, щоб когось критикувати. Наше старше покоління дало дуже багато праці та жертвості, справді заслуговує на пошану. Наводжу це тут лише, як один із найважливіших фактів, які нам удалось за час нашої праці

дізнатись: *молодь невдоволена з того, що це не вона, а старше покоління кермує Пластом, хога він є «організацією молоді»*. Вони цілком згодні з ідейними основами Пласту і в більшості з методами його праці, хоч вважають, що їх треба трохи «усучаснити». Зате вони не погоджуються зі способом, як їх запроваджено в життя і вважають, що Пласт не зовсім виконує свої завдання. Щобільше, дуже багато з них розчарувалися, чи то Пластом, чи українським зорганізованим життям взагалі. На жаль, це дуже часто буває, що це саме ті найрозумніші, ті найздібніші одиниці.

Тут немає місця на якісь докори комусь у цій справі чи на «змагання за владу». Це справи дрібні. Але є основна проблема: від Пласту відходять майбутні провідники. Ми вже болюче відчуваємо недостачу виховників. Як інакше пояснити застій у числовому зростанні членства Пласту за період: 1967-1970 роки? (Дивись звіт ГПБулави на КУПО, 1970 р.). У періоді 1957-1967 рр. Пласт постійно зростав (на 50% за 10 років). Від 1967-ого року Пласт стоїть, щодо кількості членів, на місці. Менша кількість батьків записує своїх дітей до Пласту (кількість новаків тепер куди менша ніж юнацтва!), бо у Пласті немає досить кваліфікованих виховників. Немає ж їх через те, що молодь, коли доростає до віку, в якому могла б ставати виховниками, покидає масово Пласт або стає неактивною. Отож «бути чи не бути» Пластові залежить від того, — *чи ми зможемо якось затримати в нашій організації тих молодих у віці 16 - 28 років, які є ключем до нашого майбутнього?*

Цю молодь (у віці 16-28 років) ми маємо, і вона не з гірших. Брак їй лише відповідної *інспірації до праці*; на жаль, Пласт якось не зміг ще використати у своїй дії цього засадничого ідеалізму та бажання праці у суспільстві, що такі прищепити сьогоднішній молоді світу, а з тим і нашій молоді.

Чому ми, наприклад, не змогли піддати нашій молоді думки, що праця з дітьми у Пласті — це праця для громади, це своєрідний український «Корпус Миру», який допомагає нашій громаді там, де тієї допомоги найбільше потрібно: для збереження української етнічної групи та культури? Поставивши так справу, ми могли б відкликатись до найвищих почувань молоді, ми могли б надихати її бажанням особистої жертви для своєї групи. Замість того, ми відкликаємося звичайно до найнижчих інстинктів молоді і намагаємось повернути її до виховної праці долями. Чи ж дивно, що молодь трак-

тує цю працю, як нудну працю і домагається за неї все вищої та вищої платні (дивись — на одну з ухвал останнього з'їзду УСП у США)? Отож, в ім'я потреби хвили, ми відкинули ідеалізм і замінили його матеріалізмом.

Підсумки і рекомендації на майбутнє

Нам треба розробити шляхи підходу до молоді, щоб утримати її у пластовій та в інших українських організаціях у діаспорі. Підхід цей повинен бути позитивний, а не негативний. Отож:

● Наголошуймо потребу праці в українському суспільстві, допомогу потребуючим, різні проєкти в нашій етнічній групі,

а не

боротьбу з ворогом, підготову до визвольної боротьби в Україні, проблеми поневолення та невдачі у житті нашого народу.

● Підкреслюймо ідеалізм, активізм, бажання допомоги іншим та всі позитивні прикмети, притаманні сьогоднішній молоді,

а не

партійництво, «гура-патріотизм», реторику тощо.

● Кладімо наголос на ті причини — «чому бути українцем», — які зрозумілі та сприйнятливі молоді: ідентичність, приналежність до замкненої групи, культурне збагачення тощо.

Зокрема треба дуже вистерігатись, щоб у молодших та в дітвори не викликати конфліктів на тлі подвійної лояльності. Не слід ніколи протиставити української та американської лояльності. Коли ми заставимо дитину вибирати «або - або», то вона дуже часто вибере американську приналежність, бо вона їй ближча, а до того і потрібніша в житті. Дитина народжена і вихована у США не може не бути американцем; але вона дуже легко може відцуратися свого українського походження. Цього ми ніколи не можемо забувати в нашій праці з молоддю. Найкращий спосіб, як виховати майбутнього не-українця, — це говорить йому постійно, що все, що американське — погане, а все, що добре, — те українське.. Дитина дуже швидко переконається, що воно не завжди так, і перестане вам вірити.

Навпаки, ми повинні намагатися знайти синтезу тих двох світів. Лояльності треба розділювати: етнічно-культурна лояльність до України та до українського народу, а державно-

політична до країни поселення. Це робили з успіхом жиди та інші етнічні меншини, які утримали свої групи упродовж століть чи тисячоліть діаспори. Якщо ми хочемо утриматися, мусимо знайти таку синтезу і ми. Що більше: змалку треба піддавати дитині переконання, що вона *щасливіша, мудріша, має цікавіше життя*, — саме *через свою приналежність до української групи*: її товариші є лише американцями, а вона є американцем і українцем. Її товариші знають тільки одну мову, а вона дві. І так далі. Що старша дитина, то більше вона це буде цінувати. Її товариші будуть заздрісні, що наша дитина має свою «кліку» у пластовому гуртку, що їздить на табори, має можливість зустрічати дівчат, ходити на танці тощо. Одним словом — дитина чи молода людина, *користає з усіх привілеїв пересічного американця, а крім того з привілеїв приналежності до особливої «ін-групи»*. Практика виявляє, що такий підхід до справи напевно затримає молодь членами української етнічної групи. Про це свідчать самі молоді люди, що користаються із цієї подвійної приналежності і є горді та задоволені з цього.

Закінчення

Підсумовуючи сказане, стверджуємо, що:

1. Українська молодь є підгрупою молоді країни поселення, і від неї відрізняється лише додатковим своїм наставленням до української групи.
2. Сьогоднішня молодь у світі ідеалістична, активістична, революційна, охоча до праці, але при тому гедоністична, часто деструктивна, емоційно незріла, важка, щоб її опанувати. Українська молодь в основному така сама.
3. Українська молодь у великій мірі патріотично-українська, але ці свої почуття виявляє у спосіб часто незрозумілий своїм батькам, що загострює «конфлікт генерацій».
4. Українська молодь не входить в українське зорганізоване яття, бо не знаходить мотивацій там працювати, а при тому «дивиться згори» на українське партійництво, провінційність тощо. Водночас старші її часто свідомо чи несвідомо відштовхують своїм недовірям.
5. Українська мережа організацій є надзвичайно важливим чинником у житті української етнічної групи. Однак, вона зникне, якщо не прийде новий приплив молодих працівників. Треба виробити новий підхід до молоді, щоб затримати її в цих організаціях.

6. Зокрема у Пласті ми мусимо притягнути до праці нові кадри виховників, щоб Пласт міг у майбутньому існувати. Треба провести відповідні реформи, щоб зробити Пласт сприємливим для молоді. Найважливіше — це виявляти довір'я в її сили та мотиви дії.
7. Дуже важливим чинником збереження етнічної приналежності в молоді є відповідна мотивація. Треба наголошувати чинники, які затримують молодь при етнічній групі: ідентичність, культурне збагачення, приналежність до замкненої «ін-групи».
8. Проблему подвійної лояльності слід розв'язувати позитивно, без викликування зайвих конфліктів у душах молоді. Треба плекати гордість і задоволення з подвійної приналежності.
9. До молоді треба ставитись із розумінням, довір'ям, симпатією, та трактувати її як рівних, та як тих, яким ми маємо передати майбутнє народу.

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ

Володимир Базарко: “Чи нашій молоді справді загрожує денаціоналізація” — Пл. Шлях, ч. 2(17), 1968, стор. 54-55.

Осип Е. Бойчук: “Основне питання” — Пл. Шлях, ч. 3(10), 1966, ст. 17 - 20.

Орися Бродович: “Старшо-пластунські проблеми” — “Зозулька” ч. 1(18) за лютий 1970.

Рута Галібей: “Проблеми новацького віку в країнах нашого поселення” — Пл. Шлях, ч. 3(10), 1966, ст. 28-30.

Іван Головінський: “Мома як чинник національного самозбереження” (Доповідь виголошена на 1-му Семіні. ПКД, 24 червня 1967 р. в Нью-Йорку) — Пл. Шлях, ч. 4(15) 1967, ст. 15-20.

Іван Головінський: “Проблема національного самозбереження у світлі психологічних аспектів” — “Свобода” ч. 110 і 111 з 13 і 14 червня 1969 р.

Іван Головінський: “Слово психолога” (Впливи оточення — голов-но студійний світогляд та етично-моральні засади пластової молоді у країнах нового поселення) — Пл. Шлях ч. 3(14) 1967, ст. 17-21.

Всеволод Голубінський: “Суть української культури й українська культура в діаспорі” (Доповідь на Підготовчій Сесії для справ культури в Торонті 30. III. 1964) — Торонто 1965, ст. 51, Об'єднання Українських Педагогів Канади.

Марія Горбань: “Пласт і українське довкілля” (резюме) Матеріали Семінара Крайової Конгресової Комісії в Канаді. Торонто, 10 і 11 травня 1969, машинопис, ст. 2.

Мотря Грушкевич: “Що я вважаю найважливішою проблемою української молоді?” — Пл. Шлях, ч. 2(17), 1968, ст. 55-57.

Всеволод Ісаїв: “Слово соціолога” — Вплив довкілля на українську молодь на еміграції) — Пл. Шлях ч. 3(14), 1967, ст. 8-17.

Всеволод Ісаїв: “Лексикон термінології до доповіді” (слово соціолога), Пл. Шлях ч. 3(14), 1967, ст. 14-16.

Роман Ільницький: “Призначення українців в Америці”, Нью-Йорк — 1965, ст. 127.

Олександра Ковальська: “Довкілля Пласту” — Матеріали Семінара Крайової Конгр. Комісії в Канаді, Торонто 10 і 11 травня 1969, машинопис, ст. 5.

Микола Костко: “Культура модерного американізму й питання ви-роблення ідентичності” — Матеріали Крайової Конгресової Комісії — США, травень 1967, ст. 8.

Олександр Кульчицький: “Ментальність українського студентства у призмі вражень із Конгресу ЦЕСУС-у, “Свобода” ч. 172, 173 і 174 з 19, 20 і 23 вересня 1969 р.

Олександр Кульчицький: “На перехресті двох Конгресів” (До питання збереження української ідентичності діаспори) — Париж, 1968, ст. 8 (відбитка з парижського тижневика “Українське Слово”).

Олександр Кульчицький: “Поняття і ідея національної ідентичності в діаспорі” (доповідь проголошена на третьому Семінарі ПКД) Пл. Шлях, ч. 3-4, 1968, ст. 52-56.

Б. Лемсерт: “Де наша батьківщина?” (за “Новим Шляхом”) Пл. Шлях, ч. 2(9) 1966, ст. 27.

Матеріали студійної Конференції Підготовчого Комітету для заснування “Організації Українських Університетських Абсолювентів”, Нью-Йорк, 6 червня 1970. Зокрема панель “Проблема втечі української академічної молоді від організованого українського життя” — доповідачі: В. Бакум, Є. Лащук, Л. Онишкевич, О. Субтельний.

Іван Манастирський: “Забувайте українську мову” — Пл. Шлях ч. 2(13), 1967, ст. 42-44.

Софія Наумович: “Збереження української самобутності” — “Гомін України” ч. 34, 1968.

“Нові напрями” (Ню дирекшенс), орган Української Студентської Громади в Нью-Йорку. — Дискусія на тему української мови у Пласті: Ярмо Кошів, (Н.Н., травень 1969), А. М. Мілянич (Н.Н. жовтень 1969), Ярмо Кошів (Н.Н. травень - червень 1970). “В обороні Пласту”, Зенон Стахів (Н.Н. березень - квітень 1970) і інші статті.

Любомир Онишкевич: "Думка старого вовка — Ще раз до проблеми двох батьківщин", "Там — Там", Бюлетень Куреня "Сіроманці", ч. 3, 1969, ст. 4-6.

Любомир Онишкевич: "Вітники, гіппі, революціонери", "Сучасність" ч. 3, березень 1970, ст. 78-92.

Любомир Онишкевич: "Чинники етнічного виховання: релігія й церква", "Там — Там", Бюлетень Куреня "Сіроманці" ч. 3, 1968, ст. 7-9.

Любомир Онишкевич: "Чинники етнічного виховання: школа", "Там — Там", Бюлетень Куреня "Сіроманці", ч. 4, 1969, ст. 24-25.

Любомир Онишкевич: "Засоби етнічного виховання: Молодіжні організації", "Там — Там", Бюлетень Куреня "Сіроманці", ч. 1 за 1970, ст. 24 - 25.

Любомир Онишкевич: "Ще раз дві батьківщини", "Там — Там", Бюлетень Куреня "Сіроманці", ч. 2, весна — літо 1969, ст. 9-11.

Лариса Онишкевич: "Настала пора говорити відкрито" (у вічному шуканні візії) — Пл. Шлях ч. 2(9), 1966, ст. 21-22.

Юліян Крижановський

ПІДСУМКИ ПРАЦІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДКОМІСІЇ П К Д

Доповідь Методичної Підкомісії на кінцевій Сесії ПКД

Головним предметом уваги і дослідів методологічної підкомісії або, як її називали ми спочатку, — Підкомісії Методики і Діяльності, було те, щоб, залишивши наукові терміни збоку, можна було визначити простими словами: «Що і як у Пласті робити?» та «Чого і чому у Пласті не робити?» Саме у цій сповідній простоті, за якою ховається надзвичайно складна та глибока проблема методи і діяльності Пласту, мабуть, і лежали причини перешкод у праці нашої Підкомісії. Ці перешкоди були у труднощах обсади становищ Підкомісії відповідними людьми, такими, щоб їх не відстрашувала складність проблематики наших дослідів та щоб вони були познайомлені основно з проблематикою і мали змогу та бажання працювати у Підкомісії. Майже дворічна перерва в діяльності нашої Підкомісії, спричинена браком співробітників, не могла вплинути корисно на висліди її праці.

З другого боку, серед загалу членства існувала та існує і тепер велика різниця думок щодо того, в якій формі і в яких деталях мали б бути подані висліди праці з ділянки методики.

Дуже часто терен очікує зовсім готових, випрацьованих у деталях, матеріалів, які не залишали б ніякого сумніву щодо інтерпретації проблем, на які були вже без ніяких зусиль і труднощів подані розв'язки і вказівки. Одначе, у такі деталі можна входити тільки тоді, коли вже безспірно та безсумнівно вирішено справи основної ваги. А до того в нас ще далеко. Ба, навіть, обставини в самому таки терені постійно міняються. Тому дослідження справи: «Що і як робити?» та «Чого і чому не робити?» мусить проходити не відірвано від терену та практичного життя в ньому, але якраз із повним узглядненням і оточення, і сьогочасности.

Нашу сьогочасність характеризує надзвичайно бурхливе та запаморочливе зростання джерел інформацій, що є засобами пізнання. Коли давніше молода людина мала в розпорядженні звичайно три-чотири джерела інформації (дім, школа, церква, організація), то сьогодні кількість тих джерел зросла геометрично (радіо, телебачення, кіно, музеї, реклами, виставки, лабораторії тощо). У висліді з людиною, що користує з усіх цих засобів інформації, куди важче працювати, як з малопоінформованою. Повсякчас з'являються нові ускладнення, нові проблеми, що вимагають і від методичних працівників і від пластових виховників великої, солідно зглибленої праці, щоб підготуватися до діяльності в організаційній чи виховній ділянках нарівні теперішніх вимог. Наукові досліді, нові винаходи та різні технічні поліпшення змушують і нас до модернізації. А ускладнення проблем нарастають шаленим темпом. Отож, — тільки від часу першої Сесії Пластового Конгресу Другого серед країн нашого поселення вирости до небувалих розмірів принаймні дві проблеми, які давніше нас не турбували: *проблема наркотиків і порнографії*. Наша молодь з ними щоденно зустрічається і тому ми до них мусимо зайняти якесь становище, — дарма що проблеми такі нові, що й закони держав щодо них ще не готові.

А проте, закінчуючи фазу шукань і дослідів, хочемо дати сумаричний перегляд наших рекомендацій і висновків щодо покращання праці у Пласті. Ми свідомі того, що наші завдання були такі багатогранні і такі різноманітні та великі, що тяжко було нам охопити наші вислідні рекомендації в якісь точно визначені форми чи хоч би повністю їх подати. Тому якась одна всебічно викінчена порада неможлива, бо наш ПКД ніколи не може стати цілком викінченим. Навпаки, він повинен дати початок, спонуку до нового періоду активності на-

шого пластового загалу. Ми, можливо, будемо потребувати ще багато місяців, а може й літ, щоб цю багатогранність висловлених опіній, думок і вислідних з наукових дослідів дбайливо та критично опрацювати й оцінити. Тут мова про те, щоб уміло подати пластовій молоді *правду* — розуміння світу, в якому доводиться їй жити. Вимога надзвичайно велика, а тягар відповідальності ще більший. І тут саме в допомогу приходить *пластова метода*.

Геніяльна своєю *простотою* скавтова і пластова метода криє в собі величезну небезпеку в тому, що можна, не задумуючись, сказати: «Це таке просте, що тут нема чого не розуміти». Часто можна її запроваджувати в життя, зовсім не розуміючи сутності методи, а тим самим викривляючи до непізнання. Тому справі пластової методи присвячено рекомендації чч. 1 — 06.

Цілий Пласт спертий на пластовій методі. Тому першим логічним завданням Підкомісії мусіла бути аналіза тієї методи, щоб ствердити, що вона далі актуальна чи — що вона потребує перегляду, заміни або зміни. Вислідом цих дослідів є рекомендація нашої Підкомісії, яка стверджує, що пластова метода є в основі і надалі життєздатною та атрактивною для сучасної молоді, але, що вона не може переходити в рутину, її не можна використовувати тільки частинно або поверхово. Там же подані відповідні обгрутовання і пояснення (рекомендація ч. 3 — 01).

Пластова метода полягає в гуртковій системі, грі та самовихованні — цим трьом елементам пластової методи присвячені дальші рекомендації.

Роля гуртка і гурткової системи мусить знайти слушне зрозуміння та належне місце у пластовій методі, і це місце є *першим* (рекомендація ч. 3 — 02). Там, де ніяк неможливо створити правильного пластового гуртка, треба шукати відповідної рівновартної підмінки гурткової спільноти, хоча ми дуже сумніваємося — чи взагалі можливо таку знайти.

Ролі гри у пластовій методі присвячена рекомендація ч. 3 — 04, де стверджено, що *гра є першим із елементів пластових зайнять, який потребує усугаснення, всебічного та повнішого пристосування у пластових формах праці*. Усучаснення потребують теж інші форми та зміст пластових форм праці. Усе це дуже логічне, коли зважимо, — якими швидкими кроками прямує наше оточення до поступу, коли усвідомимо собі, що не дотримувати нам кроку йому, значило б — не поступ, але за-непад.

Проблемам самовиховання присвячена рекомендація з. 3 — 06. Є дуже важливі справи, які серед чималеньких матеріалів Підкомісії не є надто наявними, а які, на нашу думку, треба особливо наголосити. Це є проблеми самовиховання і вишкіл.

Уже на початку праць Підкомісії стверджено, що як і серед загалу членства, так і серед членів Підкомісії та Головної Комісії ПКД, є велика розбіжність і дуже нарізна інтерпретація поняття *самовиховання*. Отож, уперше за цілий час існування Пласту ми почали досліджувати, що таке оце наше «самовиховання». Ці досліді, хоча ще й не закінчені, внесли чимало світла в наші шукання. Тепер ми маємо *кілька спроб дефініції* нашого пластового самовиховання та пояснення, як воно діє в нашій пластовій системі.

Ми знаємо, за яких умовин самовиховання найуспішніше. Цікаво, що при цьому ми відкрили, що, наприклад, в англо-саксонському світі взагалі не існує поняття самовиховання як такого, навіть нема на його визначення відповідного слова. В інших народів, у мові яких хоч і є рівнозначний нашому термін «самовиховання», а проте зміст його не зовсім покривається з розумінням нашого пластового самовиховання, хоча самовиховання у певних формах було вже знане давніше. Якщо б наші дальші досліді над істотою самовиховання, яке сьогодні можемо загально визначити такими простими реакціями збоку підмету самовиховання: «Я, — я хочу, — я хочу *сам*, — я зроблю *сам*» принесли успіх і, якщо ми могли б його точно здефініювати, то ми могли б створити ще одне тривале *духове* надбання Українського Пласту, якого, мабуть, не мають інші скав-тінги світу.

Тут треба ще підкреслити оте: «*Я х о з у !*», «*Я х о з у с а м !*» Проаналізувавши його глибше, побачимо, що ніяка сила не зможе проводити самовиховання у Пласті, якщо *сам підмет* самовиховання не захоче *добровільно прийти до Пласту* (добровільність вступу) і *добровільно залишитись у Пласті*, тобто, не під примусом чи тиском батьків чи публічної опінії, але зі свого власного, невимушеного бажання, — бажання стати кращим і стосувати методу самовиховання.

Із здійснюванням пластової методи в житті тісно пов'язаний пластовий *виховник*, і тому йому присвячена рекомендація ч. 3 — 03. У цій рекомендації наголос ставимо на тому, щоб цей виховник не *накидав* своїм вихованцям свої ініціати-

ви і щоб він не *виконував* за своїх вихованців цілої праці. Думати і вирішати за вихованців, — це однозначне з позбавленням їх можливості дозрівати. Такий виховник не тільки не сприяє самовихованню, але й заперечує його. Багато провідників не звертають уваги на потреби молоді, але заспокоюють свої власні, приймаючи позу високопоставленого «достойника». Не звертати уваги на бажання та потреби молоді, на їх неспокої, — це однозначне з відкиданням стимулів і мотивації, позитивних тим, що вони нові, їхні власні, молодечі, хай може і кострубаті, неохайні чи то формою вислову, чи культурою поведінки. Роля провідника, — це насамперед його особистий приклад для вихованців, його розуміння психіки молоді, його досвід, вміння втримати рівновагу, коли атмосфера буває напружена; це також і відчуття потреб молоді в різних ситуаціях і моментах. Виховник тоді добрий, коли він щирий, справедливий, одвертий, коли він уміє в потребі попровадити групу і коли ховається в тінь, коли його провідництво є зайвим.

Врешті остання рекомендація (ч. 3 — 05), присвячена пластовій методі, наświetлює принцип складання програми пластових сходин і зайнять, кладучи наголос на потребу поділу юнацтва на дві вікові групи. Пояснення до цієї рекомендації дає практичні вказівки щодо стосування елементів зайнять та вияснює справу участі пластової молоді в імпрезах. Справу імпрез порушує також і пояснення до рекомендації ч. 3 — 03. Воно стверджує, що найцінніші імпрези молоді це такі, що їх молодь *сама планує і проводить*; що зачасті імпрези небажані, а то й шкідливі; ще гірше буває з імпрезами з невідповідною для молоді програмою, які є задовгі, погано підготовані.

Однаково наголошують важливість *особистої відповідальності* юнака обґрунтування і пояснення рекомендації чч. 3 — 05 і 3 — 03. Ми її рідко тепер практикуємо, але вона, якщо увійде в життя юнака, вигартує з нього мужа.

Дальші шість рекомендацій Підкомісії присвячені проблемам *українознавства* у Пласті (рекомендація чч. 3 — 07 до 3 — 12). Чи не найважливіша з них рекомендація ч. 3 — 08, яка ясно ставить знання української мови як «кондіцію сіне кванон» для вступу до Пласту та для змоги в ньому перебувати. Обґрунтування і пояснення до цієї рекомендації докладно кажуть, з яких саме спонук такі рішення настали. Тільки ж Пласт уповні здає собі справу з того, що, якщо б він тільки сам побивався за українською мовою, то його намагання збе-

регти її були б сизифовими працями. У цих зусиллях Пласту мусять співпрацювати найперше *батьки*, а згодом українські церкви, громадські установи та політичні групи (рекомендація ч. 3 — 10).

Згадуючи ролю дому в національному вихованні дітей, не треба ні на хвилину забувати, що самі батьки мусять бути національно свідомі, обізнані з виховною проблематикою та з напрямними виховної дії Пласту. І батьки мусять бути живим прикладом для наслідування. Вони мають дбати про добру українську атмосферу в родині; повинні розуміти дитячу психіку; вони самі мають мати візію українства та віру у пластові ідеали. Але, поруч із тим усім, батьки мають постійно наголошувати і дбати про духову одність із своїми дітьми та знаходити з ними спільну мову, щоб не витворилася прірва поміж поколінням батьків і дітей, щоб діти не відчужувалися від свого роду. Найсуттєвіший і найбільший обов'язок батьків — знайти і втримувати всебічний контакт із дітьми, що дав би їм оте почуття безпеки та дитячої приналежності до батьків, що його ніхто, крім них, дитині не може дати.

Проте, ми не можемо вимагати від батьків того знання та поінформованості про виховні дії Пласту і того всього, про що ми щойно згадували, якщо ми самі батьків про все це не поінформуємо, а може й не освідомимо, не навчимо. Тому надзвичайної ваги є тепер потреба видати інформативну брошуру для батьків із тими всіма нашими бажаннями, порадами, а то й вимогами до них, бо тільки в тісній співпраці з батьками ми зможемо *допомогти* родинам у вихованні *їхніх дітей*. Це не порожня фраза, але важливе ствердження, що виховання дітей є в першій мірі обов'язком батьків, а щойно, значно далі, і Пласту чи інших організацій та установ.

Наступна рекомендація ч. 3 — 09 пояснює методику, як практично виховник має запроваджувати рекомендацію ч. 3 — 08 (про українську мову) в життя. Вона повністю сприяє самовихованню і підкреслює саме оте: «Я *хогу!*» «Я *хогу сам!*!». Виховник не може накидати або форсувати знання цієї мови. Він мусить дуже вміло викликати у пластунів бажання вивчити й уживати українську мову, бо у Пласті ми говоримо й пишемо тільки по-українському. Було б ідеально, якщо б усі наші спільні зусилля викликали в наших вихованців таку любов до рідної мови, яку має учениця 9-ої класу, *Наталка Білоцерківець*, яка ось так висловила про українську мову:

*Купана — цілована хвилями Дніпровими,
Люблена-голублена сивими дібровами,
З колоска пахущого, з кореня цілющого,
Із усмішки і сльози, сонця, вітру і грози.
Наша мова.*

До співпраці в наших змобілізованих зусиллях для збереження української душі ми повинні притягти спонзорів, а зокрема Пластприят (рекомендація ч. 3 — 11). Він повинен подбати про постачання відповідних допоміжних засобів для праці в Пласті, до того ж таких, які б відповідали вимогам нашого часу.

Пласт, однак, не може і не має права розпорюшувати свої сили на те, щоб вести школи українознавства, ані не може займатися вивченням українознавства за програмами шкіл на своїх стандартних зайняттях. Цією справою мусять займатися наші рідні школи та вчителі, а їм допомагати повинні всі, бож ця ділянка найважливіша в нашому житті. Про це говорить рекомендація ч. 3 — 12, яка має до того ж і відповідне пояснення.

Рекомендація ч. 3 — 07 доручає створити Дослідно-Плянвальну Комісію при ГПБ, яка б вивчала, опрацьовувала і розробляла справу виховання та плекання національної свідомости у покоління, яке живе у системі двох культур. Це завдання таке важке, що його вдалося нам тільки частинно проаналізувати й опрацювати.

Рекомендації чч. 3 — 13 до 3 — 16 присвячені справам вишколу у Пласті. Досі ми трактували наші пластові вишколи по-мачушиному; вони були не лише дуже занедбані, зокрема щодо юнацтва, але навіть досі ми не випрацювали доброї їхньої системи, як і системи всіх вишколів у цілому Пласті.

Як ми вже згадували, рекомендації у справі вишколу є одні з найважливіших у вислідних працях Підкомісії Методики. Ми врешті переконалися, що наші пластові виховники та адміністратори не «впадуть нам з неба», як «деус екс махіма», тільки ми самі мусимо за них подбати і їх вишколити. А без них доля Пласту буде така сама, як це сказав був Сократ про долю атенців: «Якщо атенці матимуть поганих шевців, то в тому невелика біда, — половина атенців ходитиме босоніж, але, якщо вони матимуть поганих провідників, — то пропадуть».

Чи не вперше за час існування Пласту при нагоді ПКД ми проаналізували істоту вишколу, зробили спробу здефінію-

вати тямку вишколу та сказати, яким він повинен бути, а яким — ні. Ми ствердили, що нам вишколів і дошколів конечно потрібно та що ми мусимо переходити у наший пластовій праці від засади добровольців-аматорів до добровольців з вишколом (рекомендація ч. 3 — 13).

Ми ствердили, що вишколами мусить займатися відповідна центральна пластова установа (Головний Реферат Вишколу), щоб ці вишколи були на належному рівні та щоб були *одностайні* у цілому світі (рекомендація ч. 3 — 14). У цій же рекомендації при поясненні подані й деякі конкретні вказівки, як треба правдиво розуміти вишкіл та як його правильно проводити. Тут ми вперше зустрічаємо такі напрямні, як метода самовиховання на вишколі, зрізничкування наших вишколів, поділ на дві частини, теоретичну та практичну тощо. Усе це покривається уповні з потребами та вимогами терену. Голос із терену ствердив: дотеперішні вишколи у багатьох випадках — це була марна витрата часу, вони нічого не дали. Але *стільні* відправи — це справжнє джерело знання, досвіду, виміни думок, інспірації, творчих інвенцій через конфронтацію поглядів і збирання досвіду.

Доцільно буде згадати, що й «Лісова Школа» дала почин стосувати методи самовиховання на вишколах, яке уже поширилося цього року уперше на вишкіл новацьких виховників у США і буде випробоване, вже цієї осені, на вишколі юнацьких виховників.

У поясненнях щодо рекомендації є загальна директива, яка врешті ясно висловлює заборону проводити вишколи там, де для цього немає кваліфікованих інструкторів-прелегентів.

Наступна рекомендація ч. 3 — 15 порушує справу вишкільної літератури для впорядників та преси виховних уладів і віддає цю справу в руки Головного Реферату Вишколу при ГПБ, який, згідно з попередньою рекомендацією, повинен не тільки постійно діяти, але й мати до помочі дослідно-дорадчу установу у формі Вишкільної Ради.

Вишкільна рекомендація ч. 3 — 16 ще раз повторює численні голоси з терену з останніх років про конечну потребу ревізії та нової, життєздатної редакції правильника Кадри Пластових Виховників.

Рекомендація ч. 3 — 17 говорить про *спеціалізаційну* діяльність у Пласті. Провідна думка цієї рекомендації була та-

ка, щоб зробити діяльність у Пласті атрактивнішою для молоді, зокрема для старшого юнацтва (у віці понад 15 років), використовуючи при цьому ту силу гурткування, яку дають спільні зацікавлення ровесників. Якось так у нас у Пласті сталося, що ми призабули цінну пораду засновника скавтіngu Бі-Пі, у якій він доручає добре вивідати, які зацікавлення мають члени гуртка, і відповідно до тих зацікавлень укладати їхню пластову діяльність. Як і тоді, так і тепер ця порада дуже на часі, а зацікавлення є першим кроком до спеціалізації.

Спеціалізацію у Пласті не треба розуміти як фахові студії, але проблемі спеціалізації треба присвятити значно більше уваги. Безпосередніми виявами спеціалізації є *іспити вмілостей*; немає сумніву, що в терені вони дуже мало спопуляризовані. Та нам ніщо не стоїть на перешкоді, щоб ми запрошували як інструкторів чи прелегентів до спеціалізаційних ділянок високих спеціалістів з-поміж нас і з-поза Пласту. Практика виявила, що молоді завжди цікавлять і приваблює те, що спеціаліст-фахівець зразково підготує і фахово виконає, а не імпровізація. Ми знаємо, що наші шукання, які привели до створення зимових таборів, «Стежок Культури», чи воднолітунських таборів були успішними, і ці шукання обов'язково треба далі вести.

Ми мусимо зате пам'ятати, що спеціалізація не є метою Пласту, вона є одним із засобів, що ведуть до мети. Ми мусимо теж уважати й на те, що перенаголошення однієї з ділянок спеціалізації (напр. морське чи літунське пластування) є шкідливе для цілості нашої програми, зокрема тоді, коли таке перенаголошення викликає скептицизм, а може й нехіль у тих пластунів, які не дуже зацікавлені тією ділянкою спеціалізації. Ми підсвідомо пособляємо тому, коли дозволяємо на різниці в одностроях, які зовсім не є виправдані, якщо мова про т. зв. парадний, а не робочий однострій.

Саме справі однострою присвячена наступна рекомендація (ч. 3 — 18). Як сама назва про це говорить *однострій* указує на одність; ті, хто його носять, повинні відчувати, що ідейна й духовна одність Українського Пласту заманіфестована ще теж і практичною, наочною одністю однакових одностроїв. На жаль, у нас не так. Червоною ниткою нашої історії у нових країнах поселення тягнеться справа нашого *різнострою*: хусток, краваток, крайок, береток, капелюхів, мазепинок, різ-

них кольорів, стилів, форм, кроїв, не тільки на терені країн, але з довільними змінами навіть на терені окремих пластових станиць. Чому? Чи ми так *боїмося* показати назовні, що ми — пластуни творимо одну завершену цілість, чи ми не *можемо* показати цього, бо десь там глибоко ми щораз більше уважаємо, що ми — не *моноліт*, і ним не хочемо бути? Чи при нагоді зустрічів наших пластунів з різних країн ми мусимо, показувати пальцями і казати — оцей аргентінець, це теж український пластун, а цей канадець чи той американець, а той звідти чи звідси — також український пластун? Замість сказати: всі в одностроях — це українські пластуни. Чи всі виправдання господарсько-фінансового характеру справді виправдують наш різнострій як вияв нашої різности? Наша Підкомісія uważала, що ні! Так постала рекомендація про однострій.

Рекомендація ч. 3 — 19 розглядає адміністраційну, фінансову та господарську дію у Пласті, як теж і їхнє відношення до пластового виховання. Ще живі у наших споминах недавні дискусії про важливість виховної, адміністраційної, фінансової та господарської праці і їхнього відношення до Пласту і поміж собою. Ми різно розділювали обов'язки та відповідальність у різний час, поміж кошовими, станичними і сперечалися, хто і наскільки відповідає за адміністрацію, виховання, господарювання та фінанси. Наша Підкомісія ствердила, що всі ці ділянки — рівнорядні, всі вони не лише потрібні, але й конечні для успішної діяльності. З ними ми мусимо з самих початків познайомлювати наших вихованців. Це аж проситься до рамок нашої діяльності, якраз для того *«всебіжного самовиховання»*, яке ледве чи зможе бути без них всебічним. Ми, можливо, кляли забагато ваги й уваги на самі ідеологічні, духові справи, не раз забуваючи, що наша організація мусить, для успішного виконання свого завдання, спертися на здорову і міцну господарську, адміністраційну та фінансову базу. За прикладом нам далеко шукати не треба. Погляньмо, яке велике запотребування є на добрих адміністраторів, фахових керівників фінансових та господарських ділянок у країнах нашого поселення. Придивімось, в якій вони пошані, скільки їм платять, та порівняймо це зі станом у нашому Пласті, ба навіть у нашій спільноті, і якнайшвидше поробімо відповідні висновки.

Перегляд наших рекомендацій ми закінчуємо останньою (ч. 3 — 20), яка стверджує, що наша Підкомісія не мала спро-

моги простудіювати вичерпно всіх комплексів питань, але уважає кончею дальшу працю Підкомісії на терені Дослідно-Плянувальної Комісії при ГПБ. Там же вчислені чотири проблеми, якими треба було б зайнятися.

Закінчуючи і цей перегляд наших вислідів, треба при кінці відмітити ще один переважливий предмет дослідів Дослідно-Плянувальної Комісії. Ціле наше пластування є *добровільне*, а його успіх чи неуспіх у левиній частині залежить від того, що ми вже назвали: «Я *хогу!*», «Я *хогу сам!*» Як розбудити в нашої молоді оте *хотіння* вступити до Пласту та залишитись у ньому, як розбудити в неї бажання грати нашу гру пластування, точно притримуючись правил гри і то тоді, коли здається, цілий світ та вся молодь світу йдуть *проти* нас; коли ідеї, що стали модними — це майже повне заперечення наших ідей. Згадана справа повинна б бути нашим найпершим предметом уваги та дослідів і нашою найбільшою турботою, не тільки наших центральних і місцевих пластових провідів, але й кожного з нас, хто тільки дорожить нашою гордістю та мрією — нашим Українським Пластом.

ЗВ'ЯЗКОВІ І ВПОРЯДНИКИ!

Появилось нове видання
ГПБулави під назвою

ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО

ЦІНА — \$6.00

Є це збірня праця 22-ох авторів — пластових провідників. 471 сторінок друку, багато ілюстрацій, ціна — \$6.00. — Зокрема звертаємо вашу увагу на такі розділи:
● Гурткова система — правильне ведення частин УПЮ ● Зв'язкові виконують гурткових ● Плянуння праці гуртка і куреня ● Повищі ціни важні при закупі ● Пластові ігри — опис 160 різних у крамниці. При позамісцевих заігор ● Мандрівництво — практич-ні поради ● Табірництво — прак-тичні поради

“ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО”

можна набути

● в Канаді: у Пластовій кооперативі “ПЛАЙ”

PLY Ltd., 768 Queen St. W.,
Toronto 3, Ont.

● у США: у пластовій крамниці
“МОЛОДЕ ЖИТТЯ”

Molode Zytia, 304 E., — 9 St.,
New York, N. Y. 10003

● Замовлення з інших країн треба спрямовувати до Адміністрації
“Юнака”:

“Yunak” — Magazine,
2199 Bloor St. W.,
Toronto 9, Ont.

● При замовленні треба додати по 75 центів за примірник на поштову пересилку.

Ярослав Гарасимів

СТРУКТУРНІ АСПЕКТИ ПЛАСТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Доповідь Устроєвої Підкомісії на кінцевій Сесії ПКД

І. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЯК ЗАСІБ ЗДІЙСНИТИ МЕТУ

Організаційна структура Пласту є засобом, щоб здійснити його основне завдання — виховати українську людину. Організація, як її дефінують науковці, — це ансамбль складений з різних частин, які виконують різні, але споріднені змістом та координовані, функції, що у кінцевому ефекті створюють цілість-одність. Організація твориться тоді, коли група людей переконана, що з пропонованої акції витвориться синергичний ефект. Основною метою даної організації є — привести цей ефект до максимуму. Слово «синергичність» можна пояснити як спільну дію, загальна сила якої більша від суми сил окремих її складових частин. Це значить, що спільно можна краще чи більше зробити ніж силами окремих членів.

Синергичність можемо пояснити ще так: Уявімо собі три рівнобічні трикутники. Можемо їх укласти на площі, як хочемо, але в кінцевому ефекті вони залишаться лише трьома трикутниками. За те, коли укладемо їх в просторі у формі піраміди (тетраедра), тоді постане окрема геометрична фігура, яка має вже чотири трикутники. Це саме стосується п'яти нот, які в музиці творять щось більше ніж п'ять окремих звуків, — вони творять акорд. Отже, розуміння синергичності, — це поняття цілості, що є більшою від суми її складових частин.

Пласт як виховно-вишкільна організація

Організацію Пласт розглядаємо як організацію з двома завданнями:

- 1) із завданням *виховного* характеру, де ми звертаємо увагу на методу дії у формі виховання та самовиховання, та
- 2) із завданням *вишкільного* характеру, коли ми наголошуємо плекання провідницьких потенціалів членства.

Вклад організації, як вислід її дії (продукт організації) для суспільства, який дав мандат організації існувати та діяти, можемо окреслити так: а) дати суспільству характерних громадян, б) дати провідників-керманців, в) дати людей, що мають почуття відповідальності й обов'язку служити своїй спільноті.

Застановімося трохи над тими аспектами завдання Пласту. Всі знаємо, що Пласт, — подібно як і всі інші скавтські організації, — має завдання дати суспільству добрих, високоякісних громадян. Зате, менше говоримо у Пласті про Пласт як організацію, яка дає змогу школитись у керівництві-провідництві, хоча історія вказує нам ряд визначних провідників українського суспільства, вишколених у Пласті. Однак не завжди, говоримо відкрито про службу для суспільства, цебто, що завданням організації є — дати суспільству членів, які б активно діяли та творили в ньому здобутки, хоча мета Пласту — виховати добрих характерних громадян — охоплює це завдання. На жаль, не завжди правильно передаємо це нашим вихованкам чи їхнім виховникам.

Потреби майбутнього

В майбутньому служба для суспільства буде ще важливішою. Також і вишкіл керівних провідників буде мати ще більшу вартість ніж тепер. Адже сьогодні щораз більше бачимо потреб ефективного керування не тільки такими великими комплексами як держави чи підприємства, але також діями менших груп, як це буває у дискусійних форумах, харитативних клітинах, чи в малих експедиційних групах та летах у всесвіт чи плавбах під поверхнею океанів. На прикмети керівного провідництва буде поставлений щораз то більший натиск. Тому організації, які будуть мати, як одне зі своїх завдань, виховувати-вишколювати керівників-провідників, матимуть мандат успішно діяти довгий час.

Структура як засіб здійснення мети

Кожна організація має своє завдання і в міру його здійснення виправдує своє існування перед суспільством. Ефективність організації базується головню на двох чинниках:

- 1) суть, мета організації, тобто, наскільки завдання організації відповідає потребам оточення, для якого вона була створена;
- 2) форма здійснення цієї мети, тобто, наскільки позитивно та ефективно ця мета проведена в дію та досягнута організацією.

Це останнє можна розглядати в двох аспектах: а) ефективність дії системи (функція), б) форма, яка найбільше допомагає в ефективному веденні (структура).

Коли мова про аналіз Пласту, нам треба:

- 1) з'ясувати насамперед, що виправдує існування Пласту (потреби оточення);
- 2) тоді треба проаналізувати відповідність мети Пласту і чи правдиво вона віддзеркалює потреби оточення, де Пласт діє (потреби мети, ідеології);
- 3) далі треба переглянути, як успішно діє Пласт у стадії досягнення мети (методика дії);
- 4) щойно тоді розглянути, яка структура найефективніше виконає наше завдання (структура системи).

Як бачимо, питання структури фактично є четвертим аспектом аналізу і насправді залежне від потреб трьох попередніх аспектів.

Практичний приклад

Для кращого розуміння місця структури в аналізі організації корисно розглянути такий приклад. Уявімо собі, що ми перебуваємо на березі річки. Цим окреслюємо наше оточення, але не вповні, тому що другий аспект окреслення нашого оточення дає нам знати в динамічній формі, яким способом ми з оточенням пов'язані. Тобто, для повного поняття мусимо подати не тільки — а) опис оточення, де система діє, побіч — б) опису системи, але теж і третій аспект, в) яка форма пов'язання системи з оточенням. В нашому прикладі, ми складаємо третю пробу, одна з вимог якої — успішно добитися другого берега річки.

Описавши прикмети оточення системи та їхнє пов'язання, приходимо до першого аспекту, виникнення нашої потреби, зв'язаної з оточенням — потреби транспорту. Другий аспект, який окреслюємо, — це мета — транспортація. Оскільки форма транспортації віддзеркалює потреби перебраться на другий берег, остільки вона ефективна. Щойно в третій мірі виринає аспект методи дії (форма, характеристика цієї транспортації), що безперечно глибоко пов'язане з нашим оточенням, як теж з нами самими. Тут маємо різні можливості здійснити наше завдання, залежно від умовин терену-оточення. Можна збудувати човен, міст, стежку з каміння, чи прямо переплисти або перебрести нашу річку на плиткому місці. Все це аспекти методи дії. Оскільки метода транспортації відповідає нашій меті, остільки вона буде ефективна. Щойно, коли виберемо човен,

як методу транспорту, починаємо думати про його структуру. Це наш четвертий аспект. Знову ж, наскільки структура такого човна найефективніша для цієї методи транспорту, настільки наша транспортція буде ефективною. Але і структура, хоча вона є на четвертому місці, все таки тісно в'яжеться з оточенням, як і попередні три аспекти. Там, де є багато березової кори, можемо збудувати байдарку (кену, човен на одне весло). Зате, коли ми в сосновому лісі, можемо будувати тратву (пліт для переправи). Отже: не тільки потреби ситуації, не тільки завдання системи та методики дії співвизначають структуру системи, але, як бачимо, теж оточення надає структурі системи деякі обмеження чи можливості та майже завжди відіграє в її виборі вирішну роль.

Підсумки

Завдання організації Пласт виховно-вишкільне: виховання і самовиховання добрих, корисних громадян з почуттям обов'язку супроти свого суспільства, як теж і вишкіл провідників-керівників для того ж суспільства. У зв'язку з цим організаційна система Пласту повинна віддзеркалювати це завдання. Оскільки мета організації є потрібна для суспільства, яке покликало її до дії, остільки метода дії віддзеркалює потреби мети; а оскільки структура Пласту віддзеркалює потребу дії, остільки пластова організація буде ефективною. Із цих засновків випливає наступна рекомендація (див. ч. 4 — 01):

Організаційна структура Пласту є засобом здійснити його основне завдання — виховати українську людину. Зміни організаційної структури виправдані тільки тоді, коли вони розв'язують наявні труднощі, удосконалюють функціонування системи і тим улегшують досягнуту мету. Організаційна структура залежить від кожного зовнішнього і внутрішнього оточення, де діє Пласт чи його частини. Тому цю структуру можна і треба достосовувати доцільно та гнучко до кожного з обставин і потреб Пласту.

У згоді з повищим пластові проводи на всіх щаблях організації повинні бути побудовані так, щоб виховні пости і чинники в проводах, які реалізують головну пластову мету (виховання), мали чисельну і рішальну перевагу над допоміжними чинниками, зокрема над адміністративно-господарськими.

II. АДАПТАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Дослідно-планувальна клітина

Зосередімо нашу увагу на завданнях, які торкаються структури організації і розглянемо деякі специфічні клітини в тій структурі. У Пласті треба створити дослідно-планувальний орган, який

- 1) ефективно сприймає би інформації щодо змін зовнішнього, позапластового оточення,
- 2) ефективно одержував би інформації з внутрішнього оточення, тобто слідкував би за дією організації, та
- 3) на підставі цих двох родів інформації ефективно реагував і планував зміни та загальні напрямні для кращого дальшого існування системи.

Потреби адаптації

Знаємо з власного досвіду, що наше оточення міняється швидким темпом, — не рівномірним, а прискореним. Системи, — чи вони суспільні організації чи індивідуальні організми, створені з поодиноких органів і клітин, — мусять для самозбереження відповідно адаптуватися — мінятися. В історії є багато прикладів організацій, що розвивалися, «горіли», але і швидко гасли, коли їхня мета переставала відповідати потребам оточення.

Кожна людина, а також організація, хоче себе зберегти, далі існувати. Теж і Пласт повинен уживати всіх засобів для свого збереження. Бож, коли не буде Пласту, тоді мусить почати дію інша виховна організація, яка у виховній ділянці буде здійснювати потреби суспільства. Правда, існує ряд інших виховних організацій, але ні одна з них не має тих всіх корисних даних, що їх знаходимо у Пласті. Тому у Пласті повинна бути клітина, яка постійно слідкувала б за змінами в оточенні, нав'язувала б їх до остаточної мети Пласту і так забезпечувала б Пластові гармонійну адаптацію для дальшої успішної дії.

Сприймання оточення

Один з аспектів адаптації — це сприймання і ефективне використання зовнішнього і внутрішнього оточення. Під зовнішнім оточенням розуміємо геополітичний стан світу, корисні умовини для нашої виховної дії в країнах нашого поселення, аспекти українського суспільства в діаспорі, його потреби та наші зобов'язання супроти нього, аспекти української визволь-

ної справи — її проблеми та завдання. Під внутрішнім оточенням розуміємо аспекти ефективної дії уладів УПН, УПУ, УСП, УПС, Пластприяту та аспекти координаційної дії та планування для цілості організації. Все це каже нам створити дослідно-планувальну клітину при головному проводі. Очевидно, такі клітини могли б, в міру потреби, існувати теж при крайових проводах чи навіть (в меншій формі) при великих пл. станицях. Але наше завдання тут є дати можливість організації, як *цілості*, ефективно орієнтуватися в ситуації світу чи в її власних складових частинах, та відповідно до того реагувати.

Для ефективної дії така клітина втягала б інформації у формі сприймачів-сенсорів та видавала б свої думки-напрямні у формі рушіїв-ефекторів, будучи в постійному контакті із здобутками науки й техніки в ділянках проблем виховання, як теж була б в тісному зв'язку із станом дії організації внутрі.

Роль координації напрямку

Однією з питомих прикмет організації є розподіл контролю-керування та інформації внутрі системи. З цим в'яжеться аспект «передбачування» стану оточення та потреб системи в майбутньому. Тож одним із завдань дослідно-планувальної клітини було б передбачити майбутній стан оточення (на підставі певних показників) та пов'язувати його з потребами системи.

(Очевидно, що в цілій координації дії було б побажаним якнайбільше користуватися сучасними здобутками наук із ділянок керівництва та планування, як наприклад: перт, матриця рішень, оптимізація дії, питання пріоритетів і їхньої ієрархії, та питання тейд-офс).

Завданням дослідно-планувального сектора при головному проводі було б не тільки планувати, але також познайомлювати пластових провідників на всіх щаблях пластової організації з сучасними інструментами керівництва та планування шляхом семінарів чи інших форм вишколу, передбачуючи їхні потреби та модифікуючи ті наукові здобутки. Дослідно-планувальна клітина могла б також досліджувати специфічні проблеми окремих керівників на різних щаблях системи та шляхом системної аналізи допомоги в їхній розв'язці.

Роль зворотного зв'язку

Щораз то більше чуємо про роль зворотного зв'язку, що його чи не найбільше розпрацьовано в науці кібернетики. Але

людина розуміла його в основному вже від початків існування суспільного життя. Імператори Персії, Риму чи інші державні мужі будували системи зв'язку — дороги, семафори, сітку післанців тощо, якими передавали рішення-накази, а теж тими самими лініями комунікації йшли звідомлення та інформації про місцеву ситуацію до центрального проводу держави. При цьому найважливішим елементом була завжди швидкість зворотного зв'язку.

Наприклад: Під час теренової гри «здобування прапорця» завданням провідника не бігти чи підкрадатися зі своїми членами до ворожого прапорця (як це іноді помилково передаємо нашому юнацтву). Провідник має бути керманичем цілої групи. Він має дбати, щоб на основі інформацій своїх звідунів, зворотного зв'язку якнайшвидше знати положення противника, куди він посувається та де є його прапорець, (одночасно оберегати від ворога свій власний). Що краще цей провідник влаштує себе супроти цієї основної проблеми цілої гри, та що кращі, швидші його лінії зв'язку, то успішніше він зможе діяти як керманич і тим певніші успіхи його гуртка.

Плянуючи дії нашої організації, необхідно ясно усвідомити собі роль та суть зворотного зв'язку. Це не тільки необхідне для нашої виховної дії, але це може бути вирішальним чинником у збереженні нашої організації.

Що менше часу проходить від хвилини рішення, його виконання та зворотного повідомлення про вислід цього виконання та створену ситуацію, то краще й успішніше можна планувати та кермувати організацією.

Роль комунікації

Ще один важливий фактор, який торкається аспектів організаційної структури, — це фактор *комунікації*. Еволюція структури живих істот виявляє щораз то більші комунікаційні засоби внутрі й назовні. Комунікаційна система між клітинами й органами людини найкраще розвинена. Це дає можливість людині, більше ніж іншим істотам, адаптувати до свого внутрішнього і зовнішнього оточення. Коли ми неobecно зблизимося до ватри, наша нервова система остереже нас перед попеченням, Особливо важко мати ефективну комунікаційну систему між групами: гуртками, куреннями, станицями, країнами та головним проводом. Це тим потрібніше, що зв'язуємо шістьох-сімох юнаків у гармонійну дію для досягнення певної

мети, але лучимо цілий ряд більших чи менших збірних одиниць з проводом, спеціалізаційними групами та з матеріальними ресурсами. Теж віддзеркалюємо дію та суть нашої організації з іншими у формі розмов, доповідів, фільмів чи статей у пресі. Отже ефективна комунікація всередині системи (в Пласті) та поміж системами (Пластом і суспільством) конечна для успішної дії — виконання головної мети.

Підсумки

Для правильної та гармонійної дії системи мусить бути налагоджена ефективна координація цієї дії. Оскільки провід успішно координує підвладні клітини на підставі потреб зовнішнього довкілля, переглядає методику дії внутрішнього оточення, координує-керує клітинами за напрямними, устійненими в головній меті організації, та користується найуспішнішими методами планування, рішень та комунікації, — остільки підвладна йому група клітин і організація як цілість буде ефективно діяти для досягнення своєї мети. Тож пропонуємо (див. рекомендація ч. 4 — 05): Для здійснення рекомендацій пластових конгресів, як теж для постійного досліджування і планування створюється при ГПБ як її окрему постійну клітину дослідно-планувальний центр, складений із п'яти осіб; керівника цього центру обирають збори КУПО, а він добирає собі інших чотирьох членів.

III. СТАБІЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тепер зупинимось ще над питанням *стабільності* організації. Це правда, що організація, подібно як будь-який інший організм, мусить мінятися відповідно до потреб свого оточення. Але також кожній системі треба мати успішні мірила, які вказували б, як далеко і в якому темпі ті зміни переводити. Мова, отже, про оптимальну мінливість. Організмові, який адаптується заповільно, грозить занепадіння так само як і тому, який зашвидко міняється під впливом стимулів свого оточення. У таких випадках зауважуємо коливання, яке може зростати так сильно, що вповні вичерпує всю енергію системи. Тоді система мусить або вернутися назад до більшої стабільності, переорганізовуючи себе, або перестає існувати. Отже, організації потрібно не тільки дбати про те, щоб бути чутливою на зовнішні і внутрішні зміни, але також, щоб задержати свою стабільність-рівновагу.

Тяглість як аспект стабільності — «постійна течія»

Для успішної дії, організація мусить не тільки адаптуватися ефективно до потреб свого оточення, але теж бути зрівноваженою - збалансованою. Свою стабільність - тяглість організація може завдячувати різним чинникам. Одним із них є чинник «постійної течії».

Можна уважати керування пластової організації одним із чинників самовишколу та вишколу. Це значить, що ми повинні дати змогу якнайбільшій кількості здібного членства організації випробувати свої провідницькі та керівничі таланти у самоведенні та самодіяльності. Це метода дії новачтва та юнацтва, де члени роя чи гуртка вчаться від свого ровесного чи гурткового ведення своєї клітини, щоб з часом їх заступити.

Коли ж приходимо до головних, станичних чи крайових проводів, іноді спостерігаємо, що деякі пластуни є у проводі тих самих клітин довший час. Вони мотивують цей факт неохотою молодших від них природньо прийти їм на зміну. Це можна б уважати як поважний недолік у проведенні в житті пластової виховно-вишкільної системи.

Явище неохоти в молодих «перебирати», а в старших «передавати» діловодства виявляє маркантно неправильний підхід до виховно-вишкільного характеру організації. Знаємо, що одні і другі подають багато аргументів на виправдання свого становища. Часто одні і другі мають «свою» рацію. Не входячи в подробиці, нам слід лише ствердити, що таке явище існує, і щоб зрівноважити його, нам треба знайти спосіб вдержати тяглість при постійній мінливості провідництва та керівництва в цілій системі. Однією з можливих розв'язок цієї проблеми могло б бути обмеження кількості та порядковості каденцій, в яких пластун займає один і той самий керівний пост.

Коли вчимо юнака будувати польову кухню, звертаємо його увагу на її структуру — комин, місце на вогнище та місце, де варити. Але, щоб він цю структуру добре затирав, треба, щоб практика навчила його, що докладання нових дров і пильнування комина, щоб не заткався, кухня буде справною. Інакше, продуктивність польової кухні впаде, вона даватиме щораз то менше тепла і тим самим не буде як слід виконувати свого завдання.

Але сама зміна для зміни не виправдана. Ще інші мотиви обумовляють зміни в особовому складі керівних постів. Довша дія в даній клітині може надто вичерпати людину. Вона

може почати думати втертими шаблями, втратити охоту дошколюватися і тим перериватиме тяглість вишколу. Іноді така людина може відстати від суті організації, втратити зв'язок з іншими виховно-вишкільними діями системи і може почати діяти як бюрократ.

Отже: ми повинні подбати, щоб провід ступнево мінявся, щоб до провідних клітин систематично приходили молодші сили, а старші з заслугами та досвідом відходили, але залишалися дорадниками молодшим (див. рекомендація ч. 4 — 12).

Час тривання каденції

Однією з перешкод гармонійної дії координуючих клітин — це закороткий реченець каденції. Дію в кожній каденції можемо визначити в трьох головних періодах:

- 1) період адаптації: час, коли нова обсада провідної клітини познайомлюється з діяльністю попередньої, з клітинами надрядними і підрядними, із завданнями свого посту тощо;
- 2) період дії: час, коли координуюча клітина успішно діє, у характері керманича підрядних клітин;
- 3) період оцінки: час, коли виготовляються звіти та йдуть інтенсивні намагання налагодити чи виконати ту всю працю, яка в періоді дії з будь-яких причин не була зроблена.

Під сучасну пору каденція проводів є дворічна, а головного проводу трирічна. Практика виявляє, що цей час не конче успішний, бо період дії надто малий в порівнянні з періодами адаптації та оцінки. Ці проблеми розв'язувалися практично так, що далі продовжувано каденцію ГПБ понад трирічний реченець або перевиборами тих самих крайових проводів. Тому було б указано продовжити каденцію ГПБ, як теж і крайових проводів на чотири роки. Довший реченець ніж чотири роки, мабуть, надто вичерпав би енергію окремих членів проводу, а також порушив би аспект «постійної течії».

Переплітання як аспект стабільності

Про ще один чинник стабільності ми повинні подбати, а саме, щоб головний та крайові проводи були обрані так, щоб часово переплітались: коли обираємо головний провід щочотири роки в паристих роках, тоді повинні ми обирати крайові проводи щочотири роки в непаристих роках і то так, що половина великих країн почала б свою каденцію, напр. у 1971 році,

а друга — в 1973 році. Таким чином ми мали б не тільки збереження тяглості між країнами та головним проводом, але також окремими крайовими проводами (теж уникнули б можливості з'їздів у тих самих роках). Очевидно, в країнах з малою кількістю членства можна і треба допустити деякі модифікації (адже структура залежна від потреб оточення) проводів на дворічні каденції.

Перевірка-контроль як аспект стабільності

Пластова організація повинна мати успішну систему самовпорядкування та самокоректури. Коли виявиться, що якийсь підхід у дії неуспішний чи шкідливий, організація повинна після простудіювання проблеми знайти розв'язку й повернути себе до дальшої гармонійної дії. Це вимагає постійного корегування, і тому потрібно постійнодіючих спеціалізованих клітин, які б цим зайнялися. У пластовій організації маємо три головні ділянки, які вимагають постійної контролю:

- 1) «продукційні» чинники, тобто чинники виховання та вишколу;
- 2) чинники допоміжного характеру в діянні системи: фінанси та правні питання;
- 3) чинники керівництва — керування організацією.

Коли хочемо, щоб наша організація успішно діяла, мусимо постійно перевіряти дії ексекутив у цих трьох площинах. Для повного успіху треба, щоб контрольна клітина не була частиною ексекутиви, але щоб відповідала прямо перед членством організації під час зборів КУПО чи крайових з'їздів. Вона повинна складатися з мінімальної кількості членів, але з максимальною їхньою обізнаністю в ділянках, за які вони відповідали б. Тому пропонуємо малочисельну клітину з трьох-чотирьох членів, де кожний член відповідатиме за свою ділянку спеціалізації: фінанси, господарські та правні аспекти, виховання - вишкіл, керівництво та адміністрація.

Розв'язка спірних питань як засіб стабільності

У спорах, які можуть часами виринути у питаннях інтерпретації постанов головних провідних клітин чи пластового закону, було б доцільно мати клітину, яка розв'язувала б проблеми спірного характеру поміж країнами та країною і головним проводом, скріплючи стабільність організації об'єктивними рішеннями. А щоб таке тіло могло діяти успішно, слід

установити довшу каденцію членам цього тіла, ніж для інших членів головного проводу, і так поставити перепону виборчим та іншим натискам, які могли б утруднювати успішну дію цього тіла.

Завершення організації як аспект стабільності

Дбати про одність і єдність напрямів дії організації належить теж до аспектів стабілізації. Кожна організація повинна для гармонійної дії мати своє завершення; воно може бути символічного чи ділового характеру. Пост Начального Пластуна має ці обидві прикмети. Однак обираючи його загальним голосуванням могло б часами привести організацію до небажаних наслідків нестабільності. Це було б однозначне з впровадженням стабілізуючого чинника, Начального Пластуна, — менше стабільними методами — виборами, Вибори символічного чинника можуть часами дати небажані наслідки боротьби або й розколу, в середині організації. Також не було б бажаним старатися нам виключно про символічне завершення. У пластовій організації можемо знайти не одну, а кілька осіб, які відповідали б прикметам Начального Пластуна. З-поміж них було б дійсно важко пластовому загалові вибрати. Було б корисніше, щоб вони обрали Начального Пластуна з-поміж себе як свого провідника, а всі інші залишились би в його «булаві» як «рада старших».

Підсумки

Підсумки останніх аспектів: 1) контрольні клітини — «контрольна рада», 2) клітини розв'язки спірних питань — «пластовий трибунал» і 3) клітини завершення — Начальний Пластун, — було б побажаним всі ці клітини злучити в один орган для консолідації дії. Цим завершним органом — Головною Пластовою Радою — керував би Начальний Пластун.

IV. ПИТАННЯ РЕСУРСІВ ОРГАНІЗАЦІЇ

Вкінці мусимо застановитися над деякими аспектами ресурсів — людських і матеріальних, бо ж кожна система є настільки ефективною, наскільки зуміє трансформувати та уживати потрібні їй ресурси. Тому що Пласт є організацією не для продукції будь-яких предметів, але має «продукувати», тобто виховувати людину з високоякісними прикметами, наша найбільша увага мусить зосередитися над питанням людських ресурсів.

Вишкіл як аспект людських ресурсів

Пласт належить до організацій виховно-вишкільного типу. З огляду на це він повинен все своє зусилля присвячувати: вихованню, самовихованню та вишколові. Отже у формі кадр, семінарів чи інших видів трансмісії інформації, ми повинні думати про:

- 1) вишкіл УПН та їхніх виховників;
- 2) вишкіл УПЮ та юнацьких виховників.

Але ми не повинні зупинити вишкільної системи на цих двох аспектах. Конечно треба впровадити ще дві категорії вишколу у нашій організації, а саме:

- 3) вишкіл для провідників, передовсім пластових, хоча цим вишколом могли б користуватися теж і ті, які відійшли від Пласту, але продовжують свою працю для спільноти на інших ділянках;
- 4) вишкіл для пластових керівників, зосереджений головнo для пластунів, які діють на вищих щаблях організації; згодом такого успішного завершення вишколу треба вимагати від усіх адміністраторів - керівників у системі.

Використання сучасних здобутків науки для вишколу

Слід нам застановитися над пристосуванням здобутків сучасної науки для виховання - вишколу, Тут знову мова про клітину, яка слідувала б: за методами виховання в сучасній психології та соціології, за способами використання цих наукових здобутків для пластової організації. Такі важливі справи, як напр. питання розвоєвих аспектів у вихованні новачства чи юнацтва, питання групової динаміки в успішному веденні праці з малими групами, чи питання керівництва та планування організаційними клітинами, — все це можна б було успішно пристосувати для усучаснення виховної дії в Пласті, затримуючи організацію на висоті і в передовій лінії виховної дії як в минулому. До здійснення цих аспектів треба включити такі чинники:

- 1) дія дослідно-планувальної клітини;
- 2) дія окружно-вишкільних кадрів, де можна б сконцентрувати людські та матеріальні ресурси в одній чи кількох округах для ефективного вишколу у формі семінарів чи кореспонденційними курсами;
- 3) курси систематичного вишколу, де члени на керівних

постах мусіли б пройти певний пробний етап перед зайняттям вищих постів; та

- 4) списки пластових і непластових виховників, дослідників, науковців, до яких можна було б звертатися за розв'язкою спеціальних проблем організації чи вишколу.

Питання членства як аспект людських ресурсів

Слід було б застановитися над напрямком чи базою ефективного zatrudнення членів УСП і УПС у пластовій системі. На ці дві категорії членства можна дивитися з декількох точок зору:

- 1) як на пластунів-виховників УПН і УПЮ;
- 2) як на пластунів-провідників менших клітин: гуртків, куренів, осередків праці УСП і УПС;
- 3) як на пластунів керівників-координаторів чи спеціалістів адміністративного характеру на різних щаблях проводу;
- 4) як на пластунів дослідників-науковців чи виховних експертів.

Наше поняття членства означає, що всі члени злучені в системі не тільки черпають з неї вишкіл чи самовишкіл, але також дають системі своє знання, засоби та енергію для її дальшої постійної дії. Це так само добре стосується новака, який є членом роя і в змагу отрока вчиться правил чесної гри, даючи одночасно цій грі субстанцію, яку використовують інші новаци, як і сивоволосого сеньйора, який, хоча має за собою довгі роки пластової праці, не перестає працювати для організації, та в будь-якій формі віддає свій досвід і вміння (напр. дописами в пресі, організацією пластової бібліотеки, світлички, фондів тощо). Коротко: всі, що діють в системі є членами системи і навпаки — всі, що є членами системи мусять в ній діяти, — це ж бо і є суть системи.

Матеріальні ресурси

Перегляньмо ще коротко фінансову базу нашої організації. Маємо надходження з членських внесків, з коляди, з продажу книжок, святкових карток чи інших пластових заробітків. Однак нам слід призадуматися теж і над іншими формами фінансування пластової дії. Напр.: концепція «добродіїв Пласту», інвестиція пластових фондів, датки на утримання пласто-

вих клітин спонзорами тощо. Відносно добре поставлені у нас оселі, домівки та інші забудовання, зате дуже слабо розпрацьовані пластові крамниці чи інші форми постачання таборового виряду і матеріалів-посібників виховної дії (українознавчі прозірки, платівки, програми на магнетній стрічці тощо). Все це повинно бути координоване при допомозі спеціально для цих справ покликаної клітини.

Завданням дослідно-планувальної клітини було б теж розгорнути дію господарського сектора в Пласті, покликаючи до життя відповідні комісії фахівців для вивчення можливостей і проведення наміченого плану в життя. Такі комісії могли б діяти під юрисдикцією одного з крайових проводів, хоча відповідали б прямо перед ГПБ; роля країни була б передовсім правно-адміністративного характеру.

Преса та інформація як аспект матеріальних і людських ресурсів

Коли говоримо про трансмісію інформації, маємо на увазі широкий аспект комунікації в системі. Це є комунікація вгору (звітування), комунікація в долину (директиви) та інші менше формальні роди комунікації всередині системи (листи, фільми, доповіді тощо). Щодо комунікації між системами, то маємо крім пластових журналів теж пластові сторінки в українській пресі, а також фільми, платівки, магнетофонні стрічки тощо. Все це широкий та дуже важливий аспект організації, бо він не тільки зв'язує організацію всередині, але також є речником її назовні.

В ідеальному моделі комунікаційної сітки, всі форми і технічні засоби комунікації повинні бути доступними всім щаблям проводу та всьому членству системи. У наших умовах треба зосередити все бодай в одному бюро при головному проводі для ефективнішого комунікування та розподілу праці, а передовсім для заощадження людських та матеріальних ресурсів. Головним завданням такої клітини при головному проводі були б справи видавничі й похідні форми передачі інформації.

Сучасні професійні, наукові чи комерційні товариства мають широко розбудовані власні органи комунікації передусім у формі періодичних журналів, що їх члени одержують з титулу приналежності до товариства чи організації. У Пласті фінансування такої схеми могло б відбуватися в кількох формах, які, до речі, всі у нас уже започатковані:

- 1) через членські внески,
- 2) через дотації і прес-фонди,
- 3) з пластових заробітків чи інших форм доривочного фінансування; але головне фінансування було б
- 4) через бюджети крайових пластових організацій на базі прелімінаря витрат, затвердженого ГПБулавою.

Справи видавничі є настільки важливими, що ми присвятили їм окрему групу рекомендацій числа 5 — 01 до 5 — 09.

v. ПИТАННЯ МАЙБУТНЬОГО

Загальний аспект інкорпорації ресурсів

Знаємо, що оточення міняється. Також міняється стан ресурсів, потрібних даним системам для успішної дії. Щоб бути незалежним від оточення, деякі системи-організми витворили собі питоменні методи інкорпорації потрібних ресурсів внутрі свого близького оточення чи навіть у власній системі.

Коли система інкорпорує щораз більше потрібних їй ресурсів внутрі, вона щораз менше є під впливом змін оточення і тим краще може вести свою дію. Тоді вона не потребує витрачати зайво енергію на розшуки чи інші форми запобігання відповідної кількості чи якості потрібних їй ресурсів. У пластовій організації ми бачили не єдину таку природно інкорпорацію таких ресурсів ще на початках існування організації. Пласт, який почав діяти фактично для виховання юнацтва, запевнив собі якісний і кількісний доплив членства через створення уладу новаків.

З перегляду статистичних даних організації бачимо, що *кількість* членства УПН в країнах не тільки перестає зростати, але подекуди навіть *зменшується*. У багатьох звітах, від деякого часу, знаходимо нарікання на якість членства. Найбільше згадуються проблема незадовільного володіння українською мовою. З поступом дальших асиміляційних процесів у формі акультурації і щораз то більшого розпорошення української етнічної групи, ці проблеми ставатимуть щораз важчими до розв'язки. Було б доцільно вже тепер подумати про якусь форму інкорпорації нових ресурсів у системі Пласту, випробувати її, а з часом її дефінітивно завершити. Для прикладу подамо дві можливості.

Вертикальна інкорпорація

Одна з тих можливостей, — це інкорпорація нижчої вікової групи. Це не значить, що ми знизили б вік новацтва,

тільки включили б до Пласту групу передшкілля, 3 — 6 років життя, самозрозуміло, з достосованими до віку методами виховання, притаманними для цієї вікової групи. Із сучасних студій знаємо, яку велику роль відіграє в Америці передшкільне виховання типу «гедстарт» чи школи методи Монтесорі. Знаємо теж, яку велику користь приносять українській спільноті світлички Союзу Українок Америки. Чи не було б на часі нам, організації, яка має вироблену систему, засоби та виховні ресурси, хоча б частинно випробувати свої здібності і в такій ділянці виховання?

Багато з одружених старших пластунок чи молодих сеньйор не працюють активно у виховній ділянці Пласту через те, що їхні діти ще у віці, який вимагає якнайбільшої уваги та їхньої опіки. Зате вони часто беруть активну участь в організації дитячих світличок. Знаємо також, що батьки — старші пластуни і сеньйори — повертаються до активної виховної дії в Пласті тоді, коли їхні діти доростають до віку новаків. Чи не було б можливо скуплювати ці три аспекти в одну успішну дію, а саме:

- 1) включити в дію відсутніх молодих батьків,
- 2) включити в дію здобутки знання і досвіду виховної організації,
- 3) запевнити Пластові якість та кількість доброго до-
росту.

Горизонтальна інкорпорація

Можна ще розглядати іншу форму інкорпорації оточення в систему. При дальшому розпорошенні етнічної групи, українська церква є формою організованого етнічного життя, яка, в порівнянні з іншими, має найбільші можливості і шанси самозбереження. Тому слід нам розглянути можливість пластової дії там, де наші церкви могли б допомогти організації успішно діяти. Йдеться про відому форму «спонзорства», що її широко застосовують англійські, американські та інші скавтські організації. Така форма (зрештою не тільки при церквах) могла б допомогти нам і матеріально, і запевнити нашій системі доплив членства.

Ще багато більше методів дії та концепцій структури прийдеться Пластові переглянути й випробувати, щоб успішно продовжувати свою дію. Але це вже справи майбутнього.

РЕКОМЕНДАЦІ ПІДКОМІСІЙ П К Д

схвалені на 5-их Зборах КУПО 6-7 вересня 1970 р.

І. РЕКОМЕНДАЦІ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПІДКОМІСІЇ

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 01: Ідейні основи Пласту, з'ясовані в а) Трьох головних обов'язках пластуна, б) Пластовому законі, в) Пластовому обіті, г) Пластовому гимні та ґ) Пластовому гаслі, є далі на засі й незмінні сьогодні та в майбутньому.

Обґрунтування: Розглянувши аргументацію доповідів, статтів і дискусій, Підкомісія стверджує: 1) Ідейні основи Пласту, сформовані його Основоположником, і доповнювані та інтерпретовані під час зростання Пласту, є побудовані на християнському світогляді, ідеї вірності українській нації та її державності. 2) Пластові ідейні основи довели свою незмінну вартість упродовж більше ніж півстоліття дії Пласту і мають повне виправдання в модерних здобутках педагогії, філософії та психології, що вказує на їхню понадчасову вартість. 3) Незмінність цих ідейних основ забезпечує тяглість пластової організації і духову та органічну одність різних поколінь її членства в усіх обставинах дії та зростання, і потверджує особливе значення традиції у виховній праці з молоддю. 4) У практичному застосуванні в українській дійсності, характеристичній особливо важкими переходами та зламами, ці пластові ідейні основи виявилися завжди життєздатними, творчими та спрямованими на добро українського народу; тому їх необхідно зберегти й на майбутнє, не зважаючи на будь-які великі труднощі. 5) Молоде покоління пластунів, вирошене вже поза межами України, уважає себе неподільною частиною, як української спільноти так і Пластового Руху, і вважає своїм обов'язком далі дбати про їхнє існування та розвиток.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 02: Пласт — це організація української молоді для патріотизму і всебічного самовиховання, а пластові сеньйори згуртовані в Пласті з метою допомагати пластовій молоді.

Обґрунтування: Треба виразно підкреслити, що Пласт — це організація молоді (так, як це підкреслив у своїй концепції Дрот, а сьогодні цього вимагає молодь: «Відайте Пласт нам — юнакам!»); роля ж сеньйорату у Пласті — це в основному роля пластового виховника: стояти «в тіні» та допомагати юнацтву стати повноцінними людьми.

Пояснення: 1) У повищому визначенні міститься все, що сеньйорат може і повинен дати Пластові: всебічну допомогу — духово-моральну і правно-матеріальну. Дуже важлива частина сеньйорської проблематики — «лицем до суспільства», є конкретним доповненням і логічним завершенням суті сеньйорату; вона порушена в рекомендаціях П К Д тільки частково і вимагає дальшого розпрацювання передусім на терені самого УПС. 2) Українською — уважаємо молодь українського роду та дітей мішаних подруж, батьки яких бажають виховувати їх українцями.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 03: Метою Пласту є — на основі християнської релігії, культурної та історичної спадщини українського народу й ідейних пластових заłoженнь, виховати повноцінні творчі одиниці, щоб вони могли стати провідними зчленами української спільноти.

Пояснення: Основним виховним завданням Пласту є школити характер активних і відповідальних діячів на всіх ділянках життя українського народу. Тому конечно наголошувати поруч із характером і збереження української національної ідентичності та почуття пов'язання молоді з Україною, тим більше, що сучасне поселення української діаспори серед іншонаціональних спільнот ставить її під сильний асиміляційний тиск.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 04: В інтерпретації першого Головного обов'язку пластуна брати до уваги такі ствердження:

- 1) Бути вірним Богові — значить жити згідно з Христовою наукою та вимогами віровизнання, до якого належить пластун.*
- 2) Бути вірним Україні — означає: а) погуватися органічною частиною української спільноти, в Україні і в діаспорі, співвідповідальною за її добро та досягнення повної самостійності українського народу; б) поглиблювати знання української мови та дбати про її чистоту, говорити тільки нею між собою; в) активно і творчо входити в українське культурне та громадське життя на місцях поселення та вносити в нього пластові засади; г) слідкувати за національними, суспільно-економічними та культурними процесами в Україні; ґ) зберігати свою родину, як основну клітину української спільноти, на належному духовому, етичному та патріотичному рівні.*

тизному рівні, плекаюги в ній українські звичаї і традиції; активно протиставитися асиміляційним гинникам і процесам, зокрема мішаним подружжям; д) зберігаюги і плекаюги національну ідентичність української спільноти у країні свого поселення, включатися в життя цієї країни, сприяти розвитку, а своїми впливами старатися, щоб вона сприяла добру українського народу.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 05: У процесі свого самовиховання пластун засвоює собі погугтя пластової ідентичности.

Пояснення: Пластова ідентичність — це повна й активна самосвідомість пластуна, його вмiстiсть кожнoчасно визначити своє ставлення до довкільного світу, його готовiсть, у потребi, включити себе в хiд подiй або їх започаткувати, чи надати їм напрям найдоцiльнiший iз позицiй пластового світогляду. Пластун, свiдомий своєї пластової ідентичности, зможе устоятися проти негативних впливiв оточення, серед якого йому доведеться жити і працювати.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 06: Сугасні умовини життя української діаспори кажуть — звернути особливу увагу на плекання духового та фізичного здоров'я молоді.

Обґрунтування: Проблема інтерпретації 12-ої точки пластового закону, а зокрема її практично-методичного застосування у процесі самовиховання, є і далі пекуче актуальною. Вона тимбільше мусить привертати нашу увагу, бо, крім алкоголю й тютюну, сьогодні масово поширюються інші наркотики.

Пояснення: 1) Пласт далі мусить боротись за здійснення засади: «в здоровому тілі — здоровий дух»; характерна людина поборює все, що шкодить її психічному чи фізичному здоров'ю; вживання будьяких наркотиків незгiдне з пластовим законом і тому виховник за непошанування цього закону повинен стосувати відповідні для кожного випадку заходи і консеквенції, аж до усунення з Пласту включно. 2) Щоб усвідомити молодь про шкiдливість вживання наркотиків, треба заздалегiдь повести плянову акцію у співпраці з лікарями, священиками, педагогами тощо. Повнолітні члени Пласту — старші пластуни і пластові сеньйори, в жадному випадку не повинні давати лихого прикладу для молоді, а коли мова про наркотики — впоготів, бо «те, що ти робиш, кричить так голосно, що я не чую, що ти говориш!»

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 07: Елітарність у Пласті та зв'язану з цим селекцію зленства — слід розуміти як вимогу до зленства плекати моральні та етичні вартості. Щойно завдяки наявності цих вартостей у зленства Пласт як цілість стає елітарною організацією.

Пояснення: Пласт ніколи не робив і не робить жадної різниці поміж своїми членами (чи кандидатами у члени) у площинах віроісповiдній, соціальної (класової) чи освітньої. Поняття елітарности у Пласті стосується тільки його виховних підстав, спертих на лицарських ідеалах служби Богові та Батьківщині у ставленні високих вимог до пластунів, що стає одночасно засобом природної селекції зленства. Елітарність — це мірило засвоєння етичних вартостей та прикмет характеру окремими пластунами. Щойно через них Пласт, як цілість, стає елітарною організацією.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 1 — 08: Звернути особливу увагу на зрозуміння і плекання належної пластової постави, як найкращої запоруки розвитку пластового духа та здійснення в житті пластових ідейних залогень.

Обґрунтування: Пластові організації, розкинені по всьому вільному світі, уже поверх 20 років зберігають повну одність пластових ідейних основ. Цим здобутком слід особливо дорожити. А проте, часто можна спостерігати серед загалу зленства занепад, а то й відсутність належної пластової постави, яка вможливила б повне й успішне заведення пластових засад у життя. Тому пластову поставу слід висувати на кожному кроці у пластовій праці.

Пояснення: Пластова постава позначена життєрадістю й оптимізмом. У пластуна вона впливає зі свiдомости, що обраний шлях — правильний, із можливості ділити з друзями радощі і труди, з вичуття краси природи та близького співжиття з нею, з бажання зробити кращим своє ближче й даліше оточення. Така постава дозволить пластунові сприйняти, як позитивний виклик, конечність самообмежень заради вироблення характеру, заради свого здоров'я чи для добра загалу.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПІДКОМІСІЇ ДОВКІЛЛЯ

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 01: Організація Пласт прагне зберегти національну ідентичність української спільноти поза межами України і старається цю спільноту всебіжно розбудувати.

Пояснення: Це загальне ствердження означає нашу засадничу настанову в національних справах: Пласт беззастережно український, виховує молодь у душі національної приналежності до українського народу, Пласт є активною частиною української громади в діаспорі. Ця точка повторює в уточненій формі першу резолюцію Першої Сесії ПКД.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 02: *Організація Пласт займається плеканням характеру, світогляду та української ідентичності в молоді, уважаючи, що тільки чесні, характерні та дійові одиниці можуть бути корисними членами спільноти.*

Обґрунтування: Головним завданням Пласту, від його постанов аж досі, завжди було та є виховати характер людини: чесноту любови до свого народу, готовости брати на себе обов'язки, відповідальности за них тощо. Виховати людей із такими прикметами було метою і Бейдена Паувелла, засновника скавтіngu, і Дрота та інших засновників Пласту. Вони вірили, що лише люди з тими прикметами можуть принести користь своєму народові. Довга і світла історія Пласту виявила, що ця основа правильна і тривка; на жаль, під тиском денаціоналізації в діаспорі, пластові виховники не раз забувають цю основну мету Пласту і зосереджуються тільки на збереженні ідентичности українця. А цього не досить. Нам треба не лише свідомих українців, але чесних і характерних патріотів із почуттям відповідальности за долю громади і народу.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 03: *Пласт активно плекає українську культуру і будує на ній свою виховну програму.*

Пояснення: Слід підкреслити, що культура українського народу лягла в основу пластового виховання. Глибокий патріотизм людини може впливати лише з глибокого розуміння вартостей рідної культури та історії, з емоційного сприймання культурних здобутків свого народу. Інакше патріотизм може бути порожній, без змісту.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 04: *-Засаднигою вимогою приналежності до Українського Пласту є вимога володіти українською мовою та вживати її. Усі пластові зайняття провадяться українською мовою.*

Обґрунтування: На основі студій Комісії Довкілля ПКД ми прийшли до висновку, що на пластових зайняттях немож-

ливо було б послуговуватись іншою мовою ніж українською. На це багато причин: емоційна — тільки вживанням української мови можна виробити в дитини належну близькість і почуття спільноти з українським народом та українською культурою. Без тієї мови — знання про Україну буде відірване, далеке, чуже. Тому у практиці треба, щоб українознавчі підручники та інші матеріали були лише українською мовою, бо досвід показує, що незнання української мови майже завжди веде до денаціоналізації. Очевидно, щоб могли проводити зайняття українською мовою, діти мусять добре знати цю мову, ще поки прийдуть до Пласту. Ми не маємо змоги і не повинні проводити мовні курси, щоб навчати тих, хто мови не знає. Діти, що не говорять по-українському, деморалізують на сходинах чи таборах і тих, хто знає українську мову. Тому твердо мусимо стояти на засаді, що дитина повинна опанувати українську мову ще до прийняття її до Пласту. Це — завдання батьків і шкіл українознавства.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 05: *Пласт є частиною великого українського народу, більшість якого живе на прадідівських українських землях. Ми маємо обов'язок утримувати постійний зв'язок з нашим народом. Головно виховники повинні бути постійно докладно познайомлені з сучасним станом і подіями в Україні та з найновішими здобутками української культури.*

Пояснення: Пласт уважає Україну за невичерпне джерело української культури та української національної стихії. Хоч українську культуру українці плекають та розбудовують у діаспорі, проте ми не можемо тратити зв'язку з українським народом на Рідних Землях.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 06: *Пласт стверджує, що родина є підставою і найважливішим гинником у морально-релігійному та національному вихованні дитини. Тому слід присвятити більше уваги співпраці з батьками нашої молоді, як також на підготування молодих подруж до цього важливого завдання.*

Пояснення: Пласт лише доповнює виховання дитини. Найважливіше виховання та систему вартостей кожна дитина виносить з рідного дому. Пласт якоюсь мірою підтримує зв'язок з батьками нашої молоді через Пластприят. Але цього не завжди вистачає. Треба активніше впливати на батьків: давати їм доповіді, матеріали тощо. Треба також розпочати систе-

му інструкцій (головно серед старшого пластуна) для молодих людей, які незабаром стануть батьками українських дітей. Це повинно бути частиною пластової програми для членів цього віку.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 07: *Україна — це ціла українська спільнота, поселена на прадідівській землі — Україні та поза її межами; це зокрема її культура, мова, церква та інші духові й матеріальні надбання, здобуті впродовж століть існування українського народу.*

Пояснення: Ця рекомендація засадничо окреслює поняття «Україна», якій пластун має бути вірний, згідно з першим головним пластовим обов'язком. Згідно із цією дефініцією, Україна — це не лише поняття географічне чи політичне, але передусім етнічно-культурне; таке визначення поняття «Україна» охоплює і частину українського народу, яка живе в діаспорі — від Сибіру по Австралію. Наголос ставити на культурні надбання, мову, духові вартості.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 08: *Пласт — це неподільна частина української спільноти, і він стоїть на службі цієї спільноти, виховуючи молоде покоління. Тому і Пласт ставить різні вимоги до цієї спільноти.*

Пояснення: Ця рекомендація визначає ставлення Пласту до української спільноти: не «Пласт для Пласту», а «Пласт на службі української громади». Ми часто забуваємо це самозрозуміле твердження; забуваємо, що Пласт існує лише, і тільки на те, щоб виховувати молодь, яка була б корисною для українського народу, чи — в теперішніх умовах — для української громади в діаспорі, а через неї для цілого українського народу. Виховуючи молодь, Пласт виконує одну з найважливіших функцій в українському суспільстві. Тому маємо право ставити деякі вимоги до нашого суспільства, щоб могли далі провадити нашу працю. Зокрема вимагаємо від суспільства, щоб воно не втягало нашу молодь чи нашу організацію до такої чи іншої політичного або конфесійного табору, а щоб вона усвідомила, що Пласт — це організація надпартійна, міжконфесійна, загальноукраїнська. Ми маємо право теж вимагати від батьків нашої молоді зрозуміння цілей і метод нашої пластової програми.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 09: *Пласт уважає українознавство за одну з основних передумов приналежності до Пласту. Тому Пласт співпрацює при організації науки українознавства, хожа сам не займається шкільництвом. У загальнонавчальних і шкільних справах Пласт співпрацює з координаційним сектором української громади, створеним системою СКВУ.*

Пояснення: Пласт не є школою українознавства. Він радше доповнює працю українських шкіл, співпрацює з ними і рішуче вимагає від своїх пластунів (-ок), щоб ходили до тих шкіл. Пласт виховує характер дитини, а школа українознавства розвиває її український патріотизм. Це два паралельні завдання, тож треба дбати, щоб ці дві організації не входили одна одній у компетенції, а якнайтісніше співпрацювали між собою.

Пласт може охопити тільки частину української дітвори. Як передумову приналежності до Пласту ставити вимогу знання української мови і мати певні знання про Україну. Щоб молодь могла задовільнити ці вимоги, ми зобов'язуємо її відвідувати школи українознавства. Якщо такі школи в даній місцевості не діють, Пласт може й повинен ініціювати та організувати їх. Пласт має обов'язок допомагати українському шкільництву. Під поняттям «українські школи» ми розумімо всі школи і курси, де вивчають українську мову і українознавчі науки, як наприклад: суботні курси українознавства, українські цілоденні школи, Рідні Школи, літні курси українознавства, курси української мови в державних школах, курси УВУ, курси катедри українознавства, українські курси в університетах тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 10: *Пласт на кожному кроці намагається плекати ідею єдності української спільноти в діаспорі; він зокрема простягає дружню руку іншим українським молодіжним і студентським організаціям і хоже співпрацювати з ними; він озирає цього самого від цих організацій, прямує до спільної мети — виховання української молоді.*

Пояснення: Від самого початку свого існування Пласт поставив собі за завдання: прищепити українській спільноті почуття єдності, толеранції, виrozumілости, «чесну гру», бо тих прикмет нам дуже потрібно. Зокрема тепер в умовах діаспори та багатьох конфесійних і політичних поділів в українських

громадах Пласт узяв на себе історичне завдання діяти серед серед нашої спільноти в напрямку єдності й братерства; пластуни повинні діяти тут як особи, і в цілому як організація. Щоб дати приклад українській громаді, ми мусимо нав'язати якнайтісніші вузли співдружності з усіма іншими українськими молодечими організаціями.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 11: Пласт є свідомий того, що велика частина української молоді не охоплена жадними молодечими організаціями. Тому закликає інші українські організації та координаційні центри притягнути до українського суспільного життя якнайширші кола української молоді. У цьому завданні пластуни їм активно допомагають.

Пояснення: Більшість української молоді в діаспорі, зокрема та молодь, що не володіє українською мовою задовільно, не охоплена ніякими українськими організаціями. Це велика втрата; через те ми чисельно маліємо з покоління в покоління, а багато розумних і корисних осіб, може навіть світової слави, будуть утрачені для України. Пласт не в силі охопити всю нашу молодь, але ми теж не маємо права вмивати собі рук, чи сказати — «наша хата скраю...» Пласт у минулому спричинився був до розбудови інших молодечих організацій, тож повинен робити це і в майбутньому, допомагаючи в розбудові сітки відповідних українських установ, які охопили б якнайширші кола молоді українського походження. Зокрема поодинокі пластові сеньйори і старші пластуни, активні в українському громадському житті, повинні подбати, щоб різні українські установи (такі як, наприклад, СКВУ чи крайові — КУК, УККА тощо) зайнялися цією справою.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 12: Пласт є організацією, яка світоглядowo стирається на християнських засадах, тому закликає членів дбайливо відбувати релігійні практики у своєму обряді. Пласт як організація підтримує й допомагає Церквам, які провадять свою працю в українському дусі.

Обґрутовання: «Пластун вірний Богові й Україні»; ми заохочуємо, навіть вимагаємо від своїх членів, живої участі в релігійному житті, бо релігійність українця тісно зв'язана з його національною вдачею. Однак українці належать до різних віровизнань, а Пласт загальноукраїнський, тож не може

бути ні католицький, ні православний, ні ніякого іншого віровизнання, а дійсно міжконфесійний, тобто ставиться з пошаною і толеранцією до віровизнання кожного нашого члена. Не вільно нам наголошувати ту чи ту конфесію, бо тоді Пласт став би організацією лише частини нашого народу.

Пласт, як організація, намагається допомагати праці українських Церков. Але є різні Церкви, Не всі вони справді українські, бож не всі працюють для збереження почуття української національної приналежності серед своїх парафіян. Ми не забороняємо нашим членам належати до тієї Церкви, куди вони бажають, але як організація ми допомагаємо лише тим Церквам, що є справді українськими. Тільки така розв'язка згідна з духом першого обов'язку пластуна: «Бути вірним Богові й Україні».

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 13: Пласт стоїть на незмінних засадах понадпартійності і понадгруповості. Молодь УПН і УПЮ, охоплена Пластом, не має права брати участі в партійному житті. Повнолітніх членів Пласту, заангажованих політично, закликаємо вводити принципи єдності, толерантності та співпраці і методи «чесної гри» в організаціях, куди вони належать. Пластуни — незалежні від політичних впливів у своєму стосунку до Пласту й у своїй пластовій діяльності.

Обґрутовання: Ця рекомендація підкреслює традиційну пластову понадпартійність. Ми вважаємо, що новачки і юнаки ще надто молоді, щоб брати активну участь у партійному житті. Вони ще не мають своєї власної думки, а звичайно підпадають під вплив ідеології. Зате дорослі члени Пласту можуть і повинні брати участь у всіх аспектах українського громадського життя, отже, і в політичному. Там вони повинні вводити ті принципи толерантності і всеукраїнського патріотизму, що їх набули під час виховання у Пласті. Однак Пласт, як організація, не може бути під впливом якоїсь однієї партії чи угруповання, бо тоді він став би організацією лише частини української молоді, а не загальноукраїнською. Треба дуже зважати, щоб українське суспільство не утотожнювало пластової організації, чи якоїсь її частини, з будь-яким політичним угрупованням. Тому ми не повинні ангажувати на ключеві позиції в Пласті осіб, знаних в українському суспільстві як провідників тієї чи іншої української політичної групи. Така подвійна ключева праця принесла б Пластові лише зайві усклад-

нення навіть тоді, якщо б дана особа наполегливо намагалась ці дві функції докладно розмежувати. Але тому, що ця справа є часом відносна, залишаємо її вирішення пластовому сумлінню заторкнених осіб у кожному окремому випадку.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 14: *Закликаємо всіх старших пластунів (-ок) і сеньйорів (-ок) працювати в українському суспільстві та в українських установах і організаціях.*

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 15: *Пласт дорукає всім пластунам (-кам) і зобов'язує їх усіх, що працюють в українських церквах, школах та всіляких установах і організаціях, впливати там, щоб усі організації планоно працювали для збереження української національної ідентичності, зокрема серед молоді.*

Пояснення: Ці рекомендації закликають дорослих членів Пласту активніше брати участь в українському громадському житті. Це самозрозуміла вимога: ми виховуємо молодь для служби українській громаді, а не на те, щоб вона обмежувалась лише до праці в Пласті. Одначе, на жаль, пластові проводи не завжди пам'ятають цю аксіому і ставляться часто неприхильно до праці своїх дорослих членів в інших організаціях поза Пластом. У суспільній праці пластуни повинні намагатись переконати українську громаду в потребі наполегливіших старань за збереження української національної ідентичності. Часто наші Церкви, установи й організації не здають собі справи з того, що якщо не буде постійного припливу національно свідомої української молоді, то швидко не буде українських Церков та організацій. Збереження української молоді є завданням усієї української спільноти, а не лише Пласту.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 16: *Стверджуємо, що денационалізація молоді є однією з найповажніших загроз для розвитку нашого суспільства в діаспорі. Пласт мусить планоно протидіяти денационалізації, працюючи спільно з родинами, школами, Церквами, центральними установами та всією українською громадою, зокрема в рамках акцій СКВОР-у та його крайових і місцевих підбудов.*

Пояснення: Підкреслимо важливість загрози денационалізації. Більшість праці підкомісії докільля при ГК ПКД присвячено цьому питанню; зібрано багато матеріалу, продискутовано багато важливих думок. Одначе, це проблема така трудна і складна, що важко тут подати одноцілу розв'язку.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 17: *Щоб належно проаналізувати проблему денационалізації і знайти для неї розв'язку, — ГПБ активно займеться створенням студійного тіла, яке спеціально досліджувало б цю ділянку. Зокрема рекомендуємо дослідити цю проблему та її розв'язку в інонаціональних групах у діаспорі.*

Пояснення: Пропонуємо створити при Головній Пластовій Булаві постійне студійне тіло, яке досліджувало б проблеми денационалізації національних груп, зокрема української, і висувало б пропозиції для Пласту та інших українських організацій. До складу такої комісії слід запросити експертів у ділянках педагогіки, соціології, психології, історії тощо. Побажано притягнути до цієї праці осіб та організації також з поза Пласту. Завданням такої групи було б: прослідити історію інших (не-українських) груп у діаспорі, особливо причини й обставини, чому деякі групи збереглись упродовж тисячоліть; далі провести відповідні опити і статистику серед українських громад у країнах поселення і зробити висновки; зібрати літературу до цієї теми і її опрацювати; подати пропозиції пластовій організації та взагалі українському суспільству до відома. Створити таку групу було б важливим вкладом Пласту на користь українського народу.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 18: *Діти, виховувані тепер у Пласті, виростають під впливом двох культур — української і країни поселення. Шкідливо вирощувати в душі дитини конфлікт між культурами; навпаки, треба намагатись поєднати вартості цих культур, зберігаючи у молоді свідомість своєрідності і вартості їх у загальнолюдській культурній скарбниці.*

Пояснення: Питання «двох батьківщин» — подвійної лояльності, турбує здавна наших виховників. Практика виявляє, що протиставлення двох лояльностей має дуже негативні висліди: дитина тоді поставлена в ситуацію, де вона мусить вибирати між тією або тією приналежністю. Вона часто вибирає культуру країни поселення, а не українську. Правильніше є намагатись поєднати ці два впливи, розділяючи лояльність дитини на культурно-національну до України і політично-державну до країни поселення. Наші діти — це вже не емігранти, а народжені громадяни країн поселення, члени українських національних груп у цих країнах. «Гура-патріотизм» до них ніяк не промовляє. Але приналежність до спільноти,

з'єднаної спільною культурою та етнічним походженням, дає їм почуття ідентичності, збагачує їхній культурний досвід та дає їм почуття приналежності до групи і місце в ній. Ці чинники можуть успішно протидіяти тискові денационалізації.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 19: Пластуни, як громадяни країн поселення, беруть творчу участь у культурному, політичному та громадському житті даної країни.

Пояснення: Замикатись у своєму гетто принесе українській справі порівняно малі висліди. Особи, що працюють в суспільстві країни поселення, звичайно мають більший вплив на політику та ставлення цієї країни до українського народу, ніж маси зосереджені у своєму гетто. Наш інтерес у тому, щоб мати свідомих українців у всіх ділянках життя країни поселення: в уряді, політичних партіях, економічному житті, науці, мистецтві, пресі, театрі тощо. Пласт повинен так виховувати молодь, щоб якнайбільше одиниць-пластунів досягло якнайвищих становищ, кожний у своїй ділянці.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 20: У процесі поглиблення свого знання пластуни повинні прямувати до якнайвищих щаблів знання у своїх ділянках. Зокрема слід заохочувати пластунів здобувати найвищі академічні ступені.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 21: Пластуни повинні наполегливо домагатися студій українознавства в різних університетах.

Пояснення: У сьогоденному світі знання і формальна освіта дає звичайна ключ до впливових становищ у суспільстві. Тому Пласт повинен дуже заохочувати всіх своїх членів, зокрема старше юнацтво і старше пластуництво, студіювати та досягати найвищих академічних ступенів. Сьогодні кожний, хто хоче, може студіювати; було б каригідним не використати цих нагод.

Для розвитку вільної української науки дуже важливо мати приплив нових експертів у всіх ділянках знання. Пластуни, які вчаться в університетах, повинні всіма силами сприяти розвитку українознавчих ділянок. Нашу молодь треба заохочувати студіювати ці ділянки.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 2 — 22: Головна Пластова Булава повинна далі втримувати активні зв'язки зі світовими скавтськими організаціями, а також з окремими національними скавтськими групами, які є в подібній ситуації, що й Пласт.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ПІДКОМІСІЇ МЕТОДИКИ

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 01: Залишити у принципі пластову методику — спертую на трьох головних елементах: гурткової системі, грі та самовихованні — надалі незмінною; треба тільки поглибити та усузаснити її пристосування у практиці.

Обґрунтування: Студії ПКД ствердили, що пластова методика є високо ефективною і далі приваблює молодь. Тільки — упродовж років — а) уживання деяких елементів (наприклад щоденне «добре діло», вечірній «іспит сумління») занедбано; б) також деякі елементи її зведено до рутини (наприклад, сходи, відправи), які, як і кожна рутинна, з бігом часу не приваблюють; нарешті в) у застосуванні інших — не дотримано кроку відповідній модернізації.

Пояснення: а) Одним з доказів, що засоби пластової методики є життєві й доцільні, є факт, що цілий ряд установ (школи, церкви, інші молодечі організації) увели та з успіхом застосовують у своїй виховно-навчальній праці окремі елементи пластової методики. Треба підкреслити, що ці елементи, як от навчання грою, змодернізували, користуючись найновішими здобутками техніки й можливостями зв'язку, та що вони мають у цьому суцільні успіхи. б) Стверджено, що немає виміни досвідом між пластовими виховниками різних пластових станиць чи країн щодо використання у практиці різних елементів пластової методики; через це пропадає багато цікавих і доцільних ідей, зокрема в УПЮ.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 02: Привернути у пластовій виховній праці правильне розуміння ролі гуртка та гурткової системи, де тільки гуртки існують; там, де творення постійних гуртків неможливе, старатися випрактикувати якнайбільше рівновартну підмінку гурткової системи.

Обґрунтування: Пластовий гурток є природним середовищем росту юнака, де він — у співжитті з ровесниками — творить малу спільноту. Тому треба старатися зберігати пластовий гурток за юнацького періоду пластування, не розривати його щоякийсь час, розділюючи членів по інших гуртках; тільки у співдії членів гуртка витворюються умовини для гурткової динаміки.

Пояснення: В умовах діаспори (Англія, Німеччина, Аргентина) не завжди можна вести правильні щодо віку членства гуртки упродовж щонайменше одного року (браку відпо-

відної кількості однолітків, великі віддалі замешкання). По-
бажано випробувати систему «юнаків далекого віддалення»:
сходина гуртка раз у місяць, доповнення кореспонденційною
методою, раз у рік гуртковий табір — сталий або мандрівний.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 03: Підкреслювати постійно —
під час вишколу і в щоденному житті — ролі і характер
пластового виховника.

Обґрунтування: Правдивий пластовий виховник дає зав-
жди можливість юнакові виявити себе; він не встригає в акцію
гуртка, лише з боку стежить за нею, щоб виплекати зарадність,
винахідливість, а насамперед відповідальність пластуна-юнака,
бо тільки відповідальність загартує юнака, допоможе виплекати
прикмети правдивої людини.

Пояснення: Мова тут про часто спостережений факт, що
виховник зосереджує у своїх руках не тільки ініціативу, але
також і виконання цілої програми. Ініціативу треба передава-
ти не тільки в гуртках, але й на всіх інших щаблях пластової
організації (курін, станиця) і при всіх зайняттях, виступах,
імпрезах. Участь юнаків у господарських і загально національ-
них імпрезах має тим більше виховне значення, чим більше їх-
ня програма та її переведення — це діло самих юнаків. Надто
часті виступи пластових з'єднань у пластових одностроях на
імпрезах, у позапластових середовищах з виховного боку не-
гативні; їх треба обмежувати. В обставинах діяспори особли-
ву увагу пластовий виховник мусить присвятити індивідуаль-
ному підходу до юнака. Він мусить пізнати не тільки його
самого, але й знати його домашнє та інші середовища, батьків,
товаришів тощо (генетичний підхід).

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 04: Використовувати модерні
досягнення техніки й науки для усагаснення форм і змі-
сту пластових зайнять, а зокрема користуватися грою.

Обґрунтування: Сучасна доба визначається неймовірним
прогресом технічних наук, винаходами у різних ділянках знан-
ня і життя людини. Вони автоматично притягають увагу мо-
лоді. Треба їх застосовувати як елементи пластової гри чи як
допоміжні засоби в інших ділянках пластової методи.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 05: Складаючи програми плас-
тових сходин ги інших видів зайнять у виховних уладах,
треба узгляднювати вікові спроможності і пов'язані з ни-
ми психо-фізичні прикмети молоді; усі пластові програ-

ми повинні бути дбайливо продумані, їх треба всебіжно під-
готовити не тільки виховникам, але і юнакам; усі елементи
сходин повинні бути спрямовані на остаточну мету: вихо-
вання характеру українця.

Пояснення: Програми пластових зайнять повинні бути:
а) різнорідними, збалансованими щодо своїх складових еле-
ментів та достосованими до зацікавлень юнацтва; б) гутірка,
не монолог, дуже корисна, але вона не може переобтяжувати
програми, а тільки її гармонійно доповнювати; в) практичне
пластування і зайняття серед природи (теж спорт і фізичне ви-
ховання) повинні домінувати серед усіх видів пластових зай-
нять, але вони повинні мати правильний методичний підхід;
г) треба підкреслити й наголосити такі у нас занедбані еле-
менти переживання (романтика, церемоніял, обрядовість) та
укритий елемент особистої відповідальності юнака при скла-
данні й проведенні програми. Найкращі пластові імпрези —
це ті, що їх готує і проводить сама пластова молодь. Участь
пластової молоді у громадських імпрезах доцільна й корисна
тільки тоді, коли такі імпрези є загально-національні, спонукою
їх влаштування є всенациональні роковини чи події, а їхня ціль
є заздалегідь вияснена молоді і коли рівень їх сприймливий для
неї. У сумнівних випадках вирішає відповідь на питання: чи
участь молоді у даній імпрезі принесе їй користь чи шкоду?

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 06: Поглибити серед виховни-
ків розуміння методи самовиховання і особливо вияснюва-
ти виховникам її значення і засоби введення у життя на
всякого роду вишколах.

Обґрунтування: Проблема самовиховання у Пласті дос-
татньо не усвідомлена і сьогодні, навіть не розроблена вона
практично повністю; практичні методи застосування самовихо-
вання у виховній праці дуже ще не усистематизовані, не устій-
нені. Тому в цьому напрямі повинні піти особливі зусилля, щоб
цю проблему вивчити та знайти засоби, як застосувати самови-
ховання в окремих групах.

Пояснення: 1) Самовиховання — це шлях до осягнення
гармонійної сукупності якнайкращих психічних прикмет люди-
ни та їхнього виявлення назовні. Це виявлення виростає при-
родньо з біологічних і психічно-соціальних потреб людини.
2) Метода самовиховання є допоміжною у психо-соціальному
дозріванні пластуна шляхом: а) самопізнання (здатності ана-
лізувати свої дії, виправляти власними силами свої недоліки),

а це веде до самовизначення (хто я?, яке моє завдання?); б) самоконтролі (свідоме гамування своїх імпульсів, бажань, гонів), що у висліді дає самоопановану поведінку пластуна в оточенні; в) самоздійснення, яке є внутрішньою потребою пластуна виявляти себе назовні та яке унаслідок розвою процесі спільноти. 3) Час самовиховання у Пласті: коли воно починається та як довго воно триває? Психосоціальне дозрівання людини є повільне і не кінчається на старшопластунському періоді. У новацтві справжнього самовиховання ще нема; спонтанна активність дітей — це ще не самовиховання. У ранньо-юнацькому віці самовиховання ще бліде. Про нього можна вже говорити у старшому юнацтві. Воно продовжується у періоді старшого пластунства та продовжується аж у пізньо-сеньйорський вік. 4) Узагальнювати процес формування характеру і всебічного дозрівання через особисто пережиті досвіди.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 07: Упродовж виховного процесу потрібно постійно усвідомлювати юнаків про їхню поступову змінну ролію і про відношення до організації під час їхнього перебування у Пласті.

Обґрунтування: Особливістю юнацького віку є те, що в цьому періоді розвиток особовості людини, а з тим і можливість самовиховання, позначені чіткими фазами. Юнаки повинні усвідомлювати у цих фазах своє відношення до Пласту, тобто із переходом з однієї фази самовиховання у наступну, поглиблювати розуміння пластових ідей та покращувати свою поведінку. Старше пластунство і пластовий сеньйорат не тільки повинні дбати про піднесення свого рівня шляхом самовиховання, але й активно виявляти своє розуміння Пласту службою його ідеалам.

Пояснення: Буває, що виховники, не здаючи собі справи із змін, що їх переходить юнацтво, трактують юнаків на рівні новаків, чи навпаки, — старші пластуни або й сеньйори, не усвідомлюючи своєї ролі в Пласті, ідентифікують себе з юнацтвом, з організацією молоді. Такі явища шкідливі, виховники і пластові провідники повинні бути цього свідомі.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 08: Дослідно-плянвальна Комісія при ГПБ повинна перебрати, як одне із перших і найважливіших своїх завдань, дальше вивчення проблеми впровадження українських поколінь у системі двох культур, наявних в окремих скупченнях української діаспори.

Обґрунтування: Однією з найтяжчих проблем, з якою зустрічається сьогодні пластовий виховник, є питання гармонійного виховання пластуна у двох культурах — українській та країни теперішнього постійного поселення.

Пояснення: Цю справу міг ПКД тільки частинно проаналізувати та опрацювати. Це питання затримує дуже суттєві точки проблематики підкомісії довілля; воно надзвичайно мінливе в часі, залежить від країни та структури українського поселення в ній; воно вимагає постійного вивчення, стеження за ним. Засоби для розв'язки цього питання може дати тільки глибока наукова аналіза і практичний досвід.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 09: Уважати знання і плекання української мови конезною вимогою прийняття і приналежності до Пласту.

Обґрунтування: «Ми, пластуни, прагнемо зберегти національну ідентичність української спільноти...» (так звучить рекомендація першої сесії ПКД, Олбані, 1966 р.). Пласт — це організація, яка виразно й безкомпромісово вимагає знання і вживання української мови як невід'ємної частини здійснення свого головного завдання: виховати українську людину. Власним ключем до цього є знання й плекання рідної мови. Тільки вона єдина може відкрити повністю скарби тисячолітньої української культури, дати можливість творити й збагачувати її.

Пояснення: Вимогу бездоганного знання української мови у Пласті популяризувати серед української спільноти, щоб майбутні батьки заздалегідь подбали про відповідний вишкіл дитини. Уписуючи дітей до Пласту, вони мають підписати заяву, що їхні діти знають і будуть постійно плекати мову й вивчати українознавство.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 10: Одним із перших завдань виховника в УПН і УПЮ треба уважати його намагання викликати у пластунів бажання вивчати, уживати і плекати українську мову у слові й письмі.

Пояснення: Для здійснення цієї дуже складної рекомендації, треба випробувати ще цілий ряд засобів і форм дії, наприклад: виховник мусить зрозуміти, що саме тільки часте нагадування пластунам щодо вживання української мови (крий Боже, карання за вживання іншої мови!), під час пластових зайнять, не є відповідним і доцільним засобом; замість цього треба подбати про таку атмосферу у Пласті, у якій сам

пластун розумів би і хотів притримуватися правила: «у Пласті говоримо і пишемо тільки по-українському»! Цього правила не сміємо порушувати, як і кожного іншого у пластовій грі. Вистерігатися того, щоб українську мову робити предметом навчання у Пласті, але радше засобом справді цікавих занять, щоб юнаки навіть не зауважували, коли вони вчаться мови.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 11: До акції вживання й плекання української мови у слові й письмі при всіх нагодах, де тільки можливо, треба добувати співпрацю українських Церков, громадських установ, політичних груп та ширшого кола українських (теж і мішаних) родин.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 12: Спонсорам Пласту, а зокрема гурткам Пластприяту, слід подбати про задовільне постагання виховникам відповідної літератури: підручників, іграшок, платівок, магнітних записів, радіомовлень та інших модерних засобів комунікації українською мовою. Українознавчий і виховний зміст їх повинен допомагати виховникам у праці з молоддю, у зберіганні їхніх українських душ.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 13: Проводи пластових організацій у світі, у всіх країнах, мають активно включуватися в акцію організування цілої сітки добрих українознавчих шкіл та забезпечення їх кваліфікованими учителями українознавства.

Пояснення: Досвід повчас, що, на жаль, деякі т. зв. парафіяльні чи інші українські школи не відповідають мінімальним вимогам плекання української мови та українознавства взагалі. Також місцевості, де взагалі нема шкіл українознавства, повинні подбати про приватних кваліфікованих учителів, які могли б послужити батькам, що бажають виховувати своїх дітей українцями.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 14: В адміністративній, а тим більше у виховній ділянках праці у Пласті, треба ступнево, але послідовно переходити від працівників-аматорів-добровольців до працівників-добровольців, з відповідним вишколом і постійним дошколом.

Обґрунтування: Користуватися недостатньо кваліфікованими силами у виховній та адміністративній ділянках пластової праці — це однозначне з: 1) обниженням, або й викривленням — вислідів праці; 2) знеохочуванням дітей до

Пласту, які порівнюють зайняття у школі до пластової програми занять; 3) творить зайві конфлікти між пластовими працівниками і батьками пластунів,

Пояснення: Ця рекомендація в жадній мірі не виключає ангажування професійних платних сил у Пласті (зокрема в центральних, крайових чи станичних проводах). Навпаки: де тільки для цього існують достатні умовини, треба будувати професійні апарати. Одначе, тягар виховної й адміністративної праці у Пласті залишається і надалі в руках людей, які будуть виконувати її добровільно — честигідно! — Справа в тому, щоб цій переважливій, бо в 99% категорії честигідних пластових працівників запевнити можливість, а навіть обов'язок, вишколу і постійного дошколу.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 15: Докласти усіх старань, щоб Головний Реферат Вишколу при ГПБ діяв, а йому на допомогу оформити Вишкільну Радку; завданням обох є планувати, наглядати, а в потребі і проводити вишколи.

Обґрунтування: Вишколу потрібно усім виховникам та адміністраторам на всіх постах, від гурткових провідників починаючи, а на керівниках найвищих організаційних і виховних клітин Пласту кінчаючи. Це є передумова для дальшого правильного ведення пластової діяльності та затримання традиційних форм і прикмет Пласту, — при рівночасній можливості пристосування до кожноточасних відмінних умовин довкілля. Такий вишкіл можна зорганізувати тільки центрально. Те саме стосується дошколу.

Пояснення: 1) Вишкіл — це відповідь на безконечну кількість питань практичної дії в терені: як, коли, чому, пощо, де, чим...? 2) вишкіл має виробити: а) практичне розуміння та інтерпретацію всіх основних понять пластової системи: суть Пласту — його мета і завдання, метода, засоби, теорія виховання тощо; б) правильне чергування вартостей і потреб; в) узгіднення поглядів виховників і провідників на цілий ряд теоретичних і поточних практичних проблем і справ; 3) вишкіл мусить бути: а) зрізничкований, не загальний; спрямований на конкретні пости праці, а не на загальні ступені вишколу; б) не тільки теоретичний, але й практичний, — сумлінно підготований, цікаво проведений, у відповідному середовищі і відповідною методою; в) зі стосуванням методи самовиховання, щоб учасники вишколу чинно допомагали в його проведенні; г) одностайний у всіх пластових скупченнях, потверджений

пластовими органами та спиратися на друковані матеріали; г) ділити на дві частини — студії зібраних матеріалів та практичні вправи із застосуванням тих матеріалів. Загальна директива: так як не дозволено творити нові гуртки і рої там, де нема кваліфікованих виховників, так само не можна проводити вишколів там, де нема кваліфікованих інструкторів-прелентів.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 16: Організувати акції для приєднання нових рядів пластової молоді, зокрема новачтва, не забуваючи, що передумовою для цього є наявність вишколених виховників.

Обґрунтування: Хоча всі бажають поширення Пласту, бо це користь і для спільноти та для самого Пласту, проте засновувати нові його клітини там, де нема для цього відповідного ґрунту, шкідливе. Найважливішою передумовою для заснування новацького роя є наявність вишколеного виховника та доброго наставлення до Пласту у батьків, їх готовости до співпраці.

Пояснення: Буває, що заснування пластової клітини без відповідної підготовки даного середовища до цього, без забезпечення передумов розвитку цієї клітини, стає прикрим досвідом, викликає конфлікти, знеохочує причетних до цього, утруднює підготовку ґрунту в майбутньому, а навіть приносить шкоду доброму імені Пласту. «Псевдопласт» деморалізує і молодь і середовище.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 17: Доручити Ресфератові Вишколу при ГПБ оформити високоякісні редакції журналів і посібників пластової практичної праці та подбати про їхню систематизацію появи й засоби для цього.

Обґрунтування: Для пластової праці з молоддю і для вишколів необхідним є віднова та утримання вишкільних міжкрайових видань: «Вогонь Орлиної Ради», «В дорогу з юнацтвом», дальша систематична поява журналів — «Готуйсь», «Юнак» та журналу для УСП, як теж видавання методичних посібників допоміжних виховних матеріалів.

Пояснення: Видавничі справи мають для пластової організації таке велике значення, що вони зібрані ще й додатково і вичерпно в окремій, п'ятій групі рекомендацій ПКД (дивись рекомендації у видавничих справах!).

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 18: Перевірити та змінити правильник Кадри Виховників так, щоб він був життєздатним і краще віддзеркалював реальні потреби і можливості виховників.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 19: Присвятити більше уваги спеціалізаційній діяльності у Пласті, зокрема через розбудову й поглиблення змісту іспитів уміlostей, морсько-го й літунського та високогірського пластування, мандрівних — літніх і зимових таборів.

Обґрунтування: Спеціалізація у Пласті — це не фахові студії, але аматорство-замилування, яке — добре використане — може мати велику привабливу силу для юнаків. Однак, завжди треба мати на увазі, що воно є тільки засобом, а не метою Пласту!

Пояснення: 1) Іспити вміlostей треба вважати за перший крок, перший щабель драбини, що веде до спеціалізації; їх треба усучаснювати та поширювати, додаючи інструкторські (другий ступінь), а то й ще заавансованіші вимоги (3-й ступінь). 2) Літунське й морське пластування слід уважати найбажанішим проявом аматорства-замилування, але уникати спеціального його підкреслювання (наприклад: різними одностроями під час загальних пластових виступів), бо це перенаголошує пластунів аматорів-літунів і моряків — коштом іншого, теж не менш корисного, аматорства у Пласті чи коштом «звичайних» пластунів. Для всіх родів спеціалізації треба розробити ще відповідні приписи й правильники, а зокрема докладні приписи безпеки. 3) Перед переходом до УСП кожний юнак повинен відбутися спеціалізаційний — мандрівний, водний, літунський чи інший табір.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 20: Для утримання у Пласті зовнішньої одности та організаційної подібности в цілому світі — запровадити однаковий пластовий однострій, без відмін для спеціалізованого пластування, але узгляднюючи літній і зимовий варіанти однострою.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 3 — 21: Уважати адміністративну, фінансову й господарську дію в Пласті, до якої ступнево треба втягати юнацтво, як допоміжний, але важливий елемент виховання, що є рівний іншим складникам пластового виховання.

Обґрунтування: Пласт старається виплекати характерні одиниці з провідницьким хистом. Майбутніх керівників у

різних ділянках громадського життя годі собі уявити без за-
своєння — уже від початків виховання — елементів і засад ад-
міністрування, господарення та фінансування.

Пояснення: Модерні суспільства не чекають сьогодні на
появу провідників, обдарованих природою великими організа-
ційними здібностями; вони самі стараються їх виховати. Таке
виховання сьогодні конче, бо комплексність технологічної
цивілізації і суспільних взаємозалежностей сучасної доби ви-
магає, сливе, від кожної людини на її становищі відповідного
знання засад керівництва (менеджмент) для активного чи хоч
би пасивного (розуміти й виконувати) застосування. Наше
суспільство як цілість, стан його зорганізованого, під цим ог-
лядом, є далеко позаду інших. Зарадити цьому, змінити та-
кий стан, можна тільки через плянове виховання керівників
та цілого суспільства.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ УСТРОЄВОЇ ПІДКОМІСІЇ

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 01: Організаційну структуру
Пласту треба доцільно й еластично достосувати до кожно-
часних обставин і потреб організації так, щоб якнайефек-
товніше досягти здійснення основного завдання — вихова-
ти характерного українця.

Обґрунтування: Організаційна структура завжди є тіль-
ки засобом для здійснення головної мети. Зміни організацій-
ної структури виправдані лише тоді, коли вони розв'язують
наявні труднощі, усправнюють функціонування системи і тим
улегшують досягати виховну мету. Тому організаційна струк-
тура повинна залежати від кожногочасного зовнішнього оточен-
ня, у якому діє Пласт.

Пояснення: Щоб здійснити повище, пластові проводи на
всіх щаблях організації повинні бути побудовані так, щоб ви-
ховні пости й чинники в тих проводах, які реалізують головну
пластову мету (виховання), мали чисельну і рішальну перева-
гу над допоміжними чинниками, зокрема, над адміністрацій-
но-господарськими.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 02: В основному залишити —
так вертикальну структуру Пласту (головні, крайові, міс-
цеві органи), як і горизонтальну (збори, рада, старшина
тощо) з доповненнями та змінами, що їх подають далішні
рекомендації.

Обґрунтування: Досліди показали, що структура, в за-
саді, правильна. Труднощі, деякі недотягнення та повільність
виконності — слід виправити через: а) чітку взаємозалеж-
ність і усування зв'язку, б) спрощення апарату та в) гнуч-
кіше достосування дії до кожногочасних умовин.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 03: Приневолени обставинами
формально і юридично децентралізувати устрій Пласту в
умовах нового поселення 5-ті Збори КУПО стверджують
моральний обов'язок Крайових Пластових Старшин ціл-
ком підпорядковуватись Головному Пластовому Прово-
дові.

Обґрунтування: Підлеглі одиниці обирають на зборах
нарядні органи на визначений час (рік, два чи більше) і в
тому часі цілком їм (фактично, хоча не завжди правно) підля-
гають у виховній та адміністраційній ділянках.

Пояснення: Нарядні органи мають право, якщо цього
треба, відкликати безпосередньо підлеглий орган та доручити
його виборцям — обрати інший, який буде краще виконувати
свої обов'язки. Крайові пластові організації правно є зовсім
самостійними установами на своїй території, а проте вони доб-
ровільно (фактично) підпорядковуються міжкrajовій надбу-
дові (КУПО).

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 04: Створити в рамках ГПБ
Дослідно-плянувальну Комісію, голова якої є членом
ГПБулави.

Обґрунтування: Це зовсім нова клітина у пластовому ор-
ганізмі, що її пропонуємо ось запровадити в організаційну
структуру Пласту. Нам треба застосувати принцип зворотно-
го зв'язку в соціальних системах, який є основним у т. зв. са-
мореґулюючих системах. Головним завданням цієї Комісії бу-
де постійно досліджувати зміни внутрішнього і зовнішнього
оточення пластової дії, плянувати на далеку мету щодо цілос-
ти організації, як теж вивчати і здійснювати рекомендації пла-
стових конгресів, що їх скликає ГПБ в порозумінні з Комісією
щодо часу і програми. Плянування проводитиметься трьома
шляхами: а) інформація в долину (преса, виховні матеріали,
пластова література, міжкrajові зустрічі тощо); б) інформа-
ція вгору (звітування, вістки про існуючі проблеми, слідку-
вання за поглядами і настроями терену); в) опрацювання до-
бутих інформацій, координування їх з наявними можливостя-

ми на поточне опрацювання інформацій, конфронтування їх та устійнення довгореченцевих напрямних і доручень.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 05: *Запровадити систему координації щодо часу відбування крайових пластових з'їздів і зборів КУПО так, щоб крайові з'їзди і збори КУПО не відбувалися в тому самому році.*

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 06: *Випробувати, там, де для цього є пригожі умовини, організування пластових клітин при Церквах, рідних школах, суспільних установах тощо, якщо для цього є відповідно вишколені пластові виховники.*

Обґрунтування: 1) Територіяльні умовини, зокрема у великих містах або в менших українських скупченнях, промовляють за успішністю праці таких клітин. 2) Уведення установи спонзора значно полегшує адміністраційну та фінансову працю в таких частинах. 3) Збільшуються набагато можливості зв'язку виховника з батьками.

Пояснення: Устійнення правильного відношення між спонзором та пластовим проводом треба вивчити в практиці.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 07: *Увести в життя неписану засаду, що на одному й тому самому пості пластової ієрархії побажано бути одній і тій самій особі, тільки на час двох — максимально зотирірізних каденцій; побажано, щоб між однією та другою каденцією минуло кілька років.*

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 4 — 09: *Дослідно-плянувальна Комісія перевірить потребу устійнення повного пластового назовництва і термінології та їхньої евентуальної заміни відповіднішими.*

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ У ВИДАВНИЧИХ СПРАВАХ

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 5 — 01: *На видавничі справи у Пласті слід присвячувати не менше фінансових і людських ресурсів ніж на інші сектори пластової виховної діяльності.*

Обґрунтування: Друковане слово — книжки і журнали — є не лише важливим і незамінним засобом комунікації у пластовій організації, але є одним із найважливіших виховних засобів, нарівні з пластовими таборами та гуртковою системою.

Друковане слово — теж один з найважливіших засобів нашої боротьби з денаціоналізацією. Така його роля мусить бути визнана офіційно. Друковане слово не сміє залишатися «жебрак» у пластовій схемі дії.

Пояснення: На жаль, дотепер Пласт не присвячував цій ділянці належної частини людських і фінансових ресурсів, часто звертаючи більше уваги на тіло ніж на духа дитини. Наступні рекомендації стараються поставити цей виховний засіб у вірній перспективі.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 5 — 02: *Інтегрувати видавництво діяльність в організаційну схему і в планування вишкільно-виховної діяльності Пласту від гуртка до найвищих пластових установ.*

Пояснення: Щоб пластові видання були справді життєві й виправдували вклад людської праці і фінансового капіталу, — треба ці видання пляново вживати і трактувати як частину постійної пластової діяльності, а не лише додаток до неї. Тому пропонуємо створити «референта книги і преси» та активізувати його в кожній пластовій організаційній клітині: ГПБ, КПС, станиці, курені, гуртку, рою. Ці діловоди дбали б про передплату журналів, бібліотеки, участь у різних змагках тощо.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 5 — 03: *Включити курені УСП і УПС у пластову видавничу діяльність.*

Обґрунтування: Курені УСП і УПС виявляють своїми курінними виданнями велику активність у цій ділянці. Вони диспонують великими людськими і фінансовими ресурсами. Вони часто ініціюють і фінансують відокремлені видання. Усе це доцільно використати і притягнути до редагування, організації чи фінансування потрібних виховних книжок, журналів, платівок тощо. Очевидно, треба тут діяти пляново, щоб появлялися речі потрібні, а не принагідні випуски.

РЕКОМЕНДАЦІЯ з. 5 — 04: *Поставити пластові видання на солідну і певну фінансову базу через заснування власного автономного Пластового видавництва.*

Обґрунтування: Видавнича діяльність може розвиватися тільки під умовою наявності відповідних фінансових засобів. Виховні видання і матеріали вимагають також відповідної якості в технічному виконанні, а періодики — правильної появи. Усе це може запевнити тільки власне видавництво.

СТАТУТ,

який після змін, схвалених у 1959, 1960 і 1970 рр., звучить:

СТАТТЯ I. МЕТА КОНФЕРЕНЦІЇ

Метою Конференції є шляхом співпраці і обміну досвідом між крайовими пластовими організаціями:

1. втримувати ідейну єдність цих організацій, а саме — однакове розуміння завдань та ідейних основ Пласту, так як їх з'ясував і оформив його засновник, д-р Олександр Тисовський;
2. зберігати чистоту і особливості пластової самовиховної методи;
3. дбати про устроєву подібність крайових пластових організацій.

СТАТТЯ II. ЗАВДАННЯ ПЛАСТУ, ЙОГО ІДЕЙНІ ОСНОВИ ТА САМОВИХОВНА МЕТОДА, ОЗНАКИ ЄДНОСТІ

§ 1. Завданням Пласту є всебічне патріотичне самовиховання української молоді. Щоб досягнути цю мету, Пласт сприяє фізичному, умовому й духовому розвитку молоді та розвиває у неї якості й прикмети доброго громадянина шляхом формування характеру в душі ідейних основ Пласту і з поміччю пластової самовиховної методи.

§ 2. Ідейні основи й діяльність Пласту спираються на пластовий присяги і пластовому законі.

§ 3. **Пластова присяга**, складена засновником Пласту, звучить: *«Присягаюсь своєю гестю, що робитиму все, що в моїй силі, щоб:*

*бути вірним Богові і Україні,
помагати іншим,
жити за Пластовим Законом і
слухатись Пластового Проводу».*

Доповненням пластової присяги є **пластовий обіт**, складений д-ром О. Тисовським:

В пожежах всесвітніх, у лунах кривавих,
Під громом гармат, у важкій боротьбі,
На лицарську честь і на предківську славу
Вітчизні обіти складаю такі:

Плекатиму силу і тіла і духа,
Щоб нарід мій вольним, могутнім зростав
Щоб в думках журливих невольнича туга
Замовкла, а гордо щоб спів наш лунав.

Красу я і щастя по всій Україні
Ширитиму, власний забуду свій труд,
Щоб чола розхмарив і випрямив спину,
Щоб зір зняв до неба відроджений люд.

Я працю й невдачі, всі злидні й недолю
Прийму як завдання великої гри,
З життям поборюсь, як з трудами у полі,
Мину обережно зрадливі яри.

А летом крил скоба під хмари долину
І бистро розгляну всю землю мою,
Промірю тернисті шляхи України,
До щастя Вітчизну мою поведу.

§ 4. **Пластовий закон**, складений засновником Пласту, звучить:

1. Пластун словний
2. Пластун сумлінний
3. Пластун точний
4. Пластун ошадний
5. Пластун справедливий
6. Пластун увічливий
7. Пластун братерський і доброзичливий
8. Пластун зрівноважений
9. Пластун корисний
10. Пластун слухняний пластовій старшині
11. Пластун пильний
12. Пластун дбає про своє здоров'я
13. Пластун любить красу і дбає про неї
14. Пластун завжди доброї гадки.

§ 5. **Пластова самовиховна метода** полягає в добровільності членства та поступовій програмі зайнять, пристосованій для того, щоб приготувати молодь на добрих громадян. Пластова самовиховна метода здійснюється в:

- а) гуртковій системі, що допускає молодь — хлопців і дівчат — до бажаного ними членства в гурті, який спершу ведений старшим провідником, з бігом часу набуває щораз більше самоуправи;
- б) ряді ступневих проб та накладанні на молодь щораз більшої відповідальності за себе і інших так, щоб вона набула знання, самопевності і здібність співпраці з іншими та вмілість провідництва;

в) спрямовуванні молоді до таких зайнять і змагань, головню серед природи, які розвивають у неї спостережливість до інших, заправляють її у службі для національного та загального добра і вчать умілостей, корисних для неї самої.

§ 6. **Ознаками єдності** всіх пластунів є:

а) **пластовий герб** — український тризуб і трилиста лілея, сплетені в гармонійну цілість;

б) **пластове гасло** — С К О Б, — літери якого є початковими літерами чотирьох слів, що висловлюють істотні пластові прикмети: сильно, красно, обережно, бистро;

в) **пластовий гимн**:

1.

Цвіт України і краса,
Скобів орлиний ми рід,
Любимо сонце, рух, життя,
Любимо волю і світ.

Пласт — наша гордість і мрія,
Любій Отчизні — наш труд,
Буйний в нім порив, надія,
В Пласті росте новий люд.

Браття, пора нам стати в ряд,
Стяг пластовий підійняти,
Славу Вкраїні придбать.

2.

Сонце по небі колує,
Знають і хмари свій шлях,
Вітер невпинно мандрує
По України полях.

Ми ж сонця ясного діти,
Вольного вітру брати,
Мали б в безділлі змарніти,
Цілі життя не знайти?

Браття, пора нам стати в ряд,
Стяг пластовий підійняти,
Славу Вкраїні придбать.

§ 7. Діяльність Українського Пласту є незалежною від будь-яких політично-партійних впливів.

СТАТТЯ III. НАЧАЛЬНИЙ ПЛАСТУН

§ 1. Начальний Пластун стоїть на чолі Українського Пласту як уосіблення його ідейної та устроєвої єдності, його безпервної дії та традиції. Начальний Пластун є ідейним провідником Українського Пласту і його почесним репрезентантом.

§ 2. Права і функції Начального Пластуна та спосіб його обирання нормує Грамота про Начального Пластуна, схвалена Зборами Конференції більшістю двох-третіх голосів, яка є частиною цього статуту.

СТАТТЯ IV. ЧЛЕНИ КОНФЕРЕНЦІЇ

§ 1. Членами Конференції є крайові пластові організації, що були її засновниками.

§ 2. Членом Конференції може стати кожна нова крайова пластова організація, ведена згідно з постановами статті II-ої цього статуту.

§ 3. Про прийняття в члени нової крайової пластової організації вирішують Збори Конференції або її члени листовним голосуванням більшістю двох-третіх голосів.

§ 4. Збори Конференції більшістю двох-третіх голосів можуть позбавити членства таку крайову пластову організацію, яка діє незгідно з постановами статей I і II цього статуту або не підпорядковується ухвалам Зборів Конференції.

§ 5. В разі необхідности і з уваги на обставини та добро Пласту — Головна Пластова Булава може припинити крайову пластову організацію в правах члена з причин, наведених у § 4, і таку постанову оприлюднити. Про дальшу приналежність припиненої в правах члена крайової пластової організації вирішують найближчі Збори Конференції більшістю двох-третіх голосів.

СТАТТЯ V. ЗБОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

§ 1. Збори Конференції Українських Пластових Організацій виконують свої завдання через умандатованих членськими організаціями представників.

§ 2. Умандатованими представниками членських пластових організацій є:

а) по сім членів крайових пластових старшин, а саме: голови, крайові коменданти пластунів, крайові комендантки пластунок, крайові голови Українського Пластово-

го Сеньйорату, крайові референти старших пластунів, крайові референтки старших пластунок і крайові референти Пластприяту;

- б) по одному членові крайових пластових рад або контрольних органів (голова або делегований член);
- в) по одному представникові від кожних 250 членів пластових організацій (разом: новацтво, юнацтво, старше пластунство, Пластовий Сеньйорат і Пластприят) з тим, що 125 членів розпочатої 250-тки мають право на додаткового представника.

§ 3. Спосіб визначування представників, вичислених у § 2, точка в), схвалює крайовий пластовий з'їзд кожної членської організації.

§ 4. Членські пластові організації зголошують своїх представників Головній Пластовій Булаві, яка їх реєструє. Мандати представників тривають доти, доки проводи членських пластових організацій не зголосять Головній Пластовій Булаві на їх місце інших своїх представників.

§ 5. Для важности постанов Зборів Конференції вистачає, щоб половина мандатованих представників узяла участь у Зборах.

§ 6. Збори Конференції відбуваються раз на три роки в часі і місці, визначеному Головною Пластовою Булавою.

§ 7. Звичайні Збори скликає Головна Пластова Булава, повідомляючи про це всі членські пластові організації щонайменше три місяці перед Зборами з пропозицією порядку нарад. Делегати членських організацій можуть упродовж місяця зголосити пропозиції на зміну цього порядку або нові справи з відповідною мотивацією. Ніякі нові справи не можуть бути прийняті до порядку нарад під час Зборів.

§ 8. Надзвичайні Збори скликає Головна Пластова Рада на підставі ухвали Головної Пластової Булави або на вимогу однієї-третьої членських організацій.

§ 9. Зборами проводить обрана ними президія, складена з голови, його заступника і секретаря.

§ 10. Кожна крайова пластова організація-член Конференції має на Зборах стільки голосів, скільки представників вона має право вислати на Збори (стаття V, § 2). Кожний представник має на Зборах тільки один голос. Членські пластові організації, які діють на континентах інших, ніж місце Зборів, мають на Збо-

рах стільки голосів, скільки їм прислугує, незалежно від представників, висланих ними на Збори.

§ 11. Крайові пластові організації-члени Конференції, які діють на континентах інших, ніж місце Зборів, можуть у виняткових випадках бути заступлені на Зборах одним або більшою кількістю повновласників.

§ 12. Повновласниками можуть бути повноправні члени однієї з крайових пластових організацій-членів Конференції, які в даний час не є представниками іншої крайової пластової організації, зареєстрованими в тому характері Головною Пластовою Булавою (стаття V, § 4). Повновласники діють і голосують згідно з інструкціями своїх мандантів.

§ 13. Ухвали Зборів Конференції приймаються звичайною більшістю голосів за винятком випадків, для яких статут вимагає кваліфікованої більшості. В разі рівності голосів резолюція чи пропозиція вважається несхваленою.

§ 15. Крайова пластова організація, що не вплатила своїх дотацій або інших фінансових зобов'язань для Конференції за час до кінця року, що попереджає рік, в якому відбуваються Збори, — втрачає право голосування на Зборах, хіба що перед Зборами Головна Пластова Булава продовжила реченець заплати цих дотацій чи інших зобов'язань.

§ 15. До компетенції Зборів належить:

- а) приймати звіти з діяльності Головної Пластової Ради і Головної Пластової Булави та схвалювати одобрення тієї діяльності;
- б) обирати Головну Пластову Раду, Головну Пластову Булаву і Комісію для вибору Начального Пластуна;
- в) схвалювати бюджет Конференції;
- г) шукати засобів та устійнювати принципи, методи і напрями діяльності для успішного реалізування завдань Конференції та схвалювати напрямні для її органів на майбутнє;
- г) вирішувати у справах, що мають вплив на втримання ідейної єдності та усторової подібності крайових пластових організацій;
- д) схвалювати напрямні діяльності для крайових пластових організацій;

- е) вирішувати у справах членства Конференції (стаття IV, §§ 3, 4 і 5);
- є) схвалювати правильник діяльності Головної Пластової Ради і Головної Пластової Булави;
- ж) схвалювати зміни цього статуту.

§ 16. До справ, що мають вплив на ідейну єдність та устроєву подібність (§ 15, точка «г» цієї статті), належать:

- а) завдання, ідейні основи та ознаки єдності Пласту, їх тексти і інтерпретація, як у статті II, §§ 1, 2, 3, 4 і 6,
- б) самовиховна пластова метода (стаття II, § 5) разом із вимогами проб,
- в) приписи про пластові відзнаки, знамена і прапори,
- г) постанови про членство в Пласті — дефініція і вікові групи,
- г) пластове назовництво.

§ 17. Ухвали Зборів у справах, поданих в § 16-му, вимагають більшості 2/3 голосів. Вони набирають зобов'язуючої сили щойно тоді, коли будуть потверджені (ратифіковані) крайовими пластовими з'їздами щонайменше 2/3 членських організацій Конференції більшістю 2/3 голосів.

Ці ухвали входять у життя після проголошення їх Головною Пластовою Булавою.

§ 18. Збори Конференції є явні для всіх членів Пласту.

СТАТТЯ VI. ГОЛОВНА ПЛАСТОВА РАДА

§ 1. Головна Пластова Рада складається з п'ятьох членів, обраних Зборами Конференції, і з кожночасних голів крайових пластових рад.

§ 2 Збори Конференції обирають голову Головної Пластової Ради, його заступника, секретаря і двох членів, — кожного окремим голосуванням.

§ 3. Обрані Зборами члени Головної Пластової Ради творять її Президію, а Президія разом із головами крайових пластових рад творить пленум Головної Пластової Ради.

§ 4. Завданням Головної Пластової Ради є:

- а) авторитетно інтерпретувати постанови цього статуту;
- б) в разі потреби, на внесення Головної Пластової Булави, проводити зміни в її особовому складі;
- в) щорічно перевіряти діяльність Головної Пластової Булави і звітувати про те членським організаціям;

г) на прохання Головної Пластової Булави або з власного почину давати Головній Пластовій Булаві у важливих справах свої завваги і поради, які мають тільки дорадчу силу;

г) скликати Надзвичайні Збори Конференції згідно із статтею V, § 8 цього статуту.

§ 5. Головна Пластова Рада діє на основі схваленого нею правильника, який має бути затверджений Зборами Конференції.

СТАТТЯ VII. ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

§ 1. Збори Конференції обирають виконний орган Конференції — Головну Пластову Булаву, яка складається з:

- а) голови,
- б) заступника голови,
- в) генерального секретаря,
- г) керівника виховної діяльності,
- г) керівника дослідно-плянувальної комісії,
- д) голови Українського Пластового Сеньйорату,
- е) булавного старших пластунів,
- е) булавної старших пластунок,
- ж) референта Пластприяту,
- з) референта фінансів і господарства.

§ 2. Голову Українського Пластового Сеньйорату обирається згідно з Правильником Українського Пластового Сеньйорату, а булавних старших пластунів і старшик пластунок обирає Загальний З'їзд Уладу Старших Пластунів (-ок).

§ 3. В разі потреби склад Головної Пластової Булави може бути збільшений додатковими членами для визначених їм ділянок діяльності. Всі зміни в особовому складі Головної Пластової Булави проводить Головна Пластова Рада на внесення Головної Пластової Булави.

§ 4. Головна Пластова Булава може творити комісії, референтури чи підреферентури, помічні в діяльності членів Головної Пластової Булави.

§ 5. Завданням Головної Пластової Булави є:

- а) координувати і спомагати діяльність членів Конференції, спрямовану на реалізацію завдань Конференції, виконувати постанови Зборів Конференції і звітувати Зборам про свою діяльність;

- б) репрезентувати Конференцію в часі поміж її Зборами;
- в) дбати про те, щоб діяльність членів Конференції велася згідно з постановами статей I і II статуту та постанов Зборів Конференції, а в разі кончеї і невідкладної потреби стосувати засіб, передбачений у статті IV, § 5;
- г) щорічно звітувати членським пластовим організаціям про свою діяльність та господарювання фондами;
- г) підготовляти і скликати Звичайні Збори Конференції;
- д) підготовляти і скликати Пластові Конгреси.

§ 6. Головна Пластова Булава діє на підставі правильного, схваленого для неї Зборами Конференції.

СТАТТЯ VIII. ПЛАСТОВІ КОНГРЕСИ

§ 1. Головна Пластова Булава підготовляє і скликає не рідше, як кожних 10 років, Пластові Конгреси, завданням яких є докладна аналіза всіх аспектів дії Українського Пласту.

§ 2. Підготовку конгресової проблематики Головна Пластова Булава може доручити окремій комісії, яка діятиме під її наглядом і в порозумінні з крайовими пластовими старшинами або ними покликаними крайовими конгресовими комісіями.

§ 3. Участь у Пластових Конгресах братимуть індивідуально запрошені особи, які будуть запропоновані крайовими пластовими старшинами. Ці особи повинні були виявити себе в минулому 10-річчі або письмовими працями з пластової проблематики, або систематичною пластовою діяльністю на терені пластових станиць чи країни.

§ 4. Рекомендації Пластових Конгресів набувають зобов'язуючої сили після схвалення із Зборами Конференції, згідно з постановами цього статуту.

СТАТТЯ IX. ФІНАНСИ

§ 1. Видатки, зв'язані з веденням діяльності Конференції, а саме: Головної Пластової Ради, Головної Пластової Булави, Зборів Конференції та Пластових Конгресів покриваються з дотацій, уділюваних Конференції її членськими організаціями.

§ 2. Суму дотацій схвалюють Збори Конференції в рамках бюджету. Ця сума в засаді пропорційна до кількості членства, однак при її устійненні береться до уваги теж фінансові спроможності членства, вартість валюти тощо.

§ 3. Ні одна крайова пластова організація не може бути повністю звільнена від обов'язку платити дотації на потреби Конференції, — її сума може бути в разі потреби дуже незначна.

СТАТТЯ X. ЗМІНА СТАТУТУ

§ 1. Цей статут може бути змінений кожними Зборами Конференції більшістю 2/3 голосів, якщо:

- а) зміни статуту були поміщені на порядку нарад при їх скликанні та
- б) пропонувані зміни були подані до відома членам Конференції принаймні 3 місяці перед Зборами.

§ 2. Коли змінюється постанова статей I, II і §-у 16-го статті V, то ці зміни набувають зобов'язуючої сили аж після потвердження (ратифікації) їх крайовими пластовими з'їздами щонайменше 2/3 членських пластових організацій більшістю 2/3 голосів.

ГРАМОТА ПРО НАЧАЛЬНОГО ПЛАСТУНА

схвалена 5-ми Зборами Конференції Українських Пластових Організацій 6-7 вересня 1970 р., як уточнення статті III статуту Конференції.

§ 1. Начальний Пластун стоїть на чолі Українського Пласту як уосіблення його ідейної та усторової єдності, його безперервної дії і традиції. Він є ідейним провідником Українського Пласту та його почесним репрезентантом.

§ 2. Права і функції Начального Пластуна мають головну почесний і репрезентативний характер. Інші — визначаються постановами цієї грамоти.

§ 3. До функцій Начального Пластуна належить:

а) впливати своїм авторитетом на збереження ідейної та усторової єдності Українського Пласту і високого ідейного та дієвого рівня пластунів;

б) іменувати на найвищі пластові ступені й надавати найвищі пластові відзначення — згідно з обов'язуючими пластовими приписами;

в) у скрутній ситуації, коли головний пластовий провід не може діяти, Начальний Пластун у праві приймати й виконувати постанови, потрібні для добра Українського Пласту та його дії.

§ 4. Начальним Пластуном може стати той, хто:

а) пластував уже в Уладі Пластунів Юнаків;

б) є пластовим сеньйором;

в) своїм життям і діяльністю дав доказ глибокого розуміння пластової ідеї і пластової дії та міцного прив'язання до Пласту;

г) веде примірне особисте життя, дотримуючись пластового стилю;

г) втішається довір'ям і пошаною серед загалу пластунів і українського громадянства.

§ 5. Начального Пластуна обирається на 7 років, але він у праві кожноразово скласти свій уряд на руки голови Головної Пластової Ради чи виконуючого обов'язки голови Головної Пластової Ради. У виняткових випадках, — коли Начальний Пластун втрачає здібність діяти або позбувається кваліфікацій, передбачених постановами цієї Грамоти, — Головна Пластова Рада і Головна Пластова Булава на спільній нараді, докладно перевіривши всі обставини справи, згідно із своїм сумлінням і в переконанні, що це потрібне для добра Українського Пласту, більшістю двох-третьох голосів можуть ствердити, що пост Начального Пластуна є опорожнений.

§ 6. Начального Пластуна обирають таємним голосуванням усі повноправні члени Уладу Старших Пластунів (-ок) та Українського Пластового Сеньйорату.

§ 7. Право виставляти кандидатів на пост Начального Пластуна мають усі пластунки, управнені до голосування. Внесення складається на письмі з коротким обґрунтуванням.

§ 8. Для проведення вибору Начального Пластуна Збори Конференції Українських Пластових Організацій обирають виборчу комісію, що складається з сімох членів, які:

а) є управнені до голосування згідно з § 6;

б) не кандидують на пост Начального Пластуна під час своєї каденції;

в) належать до різних пластових куренів.

§ 9. Членів виборчої комісії зобов'язує сувора пластова таємниця щодо перебігу виборів, особливо щодо висліду голосування.

§ 10. Вибори Начального Пластуна проголошує Головна Пластова Рада три місяці перед реченцем, передбаченим для за-

кінчення голосування, подаючи до відома витяг із відповідних постанов цієї грамоти і адресу для складання внесень та інші потрібні інформації.

§ 11. Виборчу процедуру схвалює Пленум Головної Пластової Ради на пропозицію виборчої комісії.

§ 12. Вибір є дійсний після того, як Головна Пластова Рада разом з виборчою комісією проголосить ім'я обраного Начального Пластуна.

§ 13. Урочисте введення Начального Пластуна в урядування відбувається, як правило, на найближчих Зборах Конференції Українських Пластових Організацій. Якщо ці Збори віддалені від часу проголошення вибору на більше, ніж 6 місяців, то, за згодою Начального Пластуна, введення може відбутися на іншому ширшому пластовому з'їзді або на спеціальному зборі.

§ 14. Начальний Пластун складає на руки голови Головної Пластової Ради присягу такого змісту:

«Присягаюсь своєю гестю перед Пластовим Товариством, що, як Начальний Пластун, робитиму все, що в моїй силі, щоб якнайкраще виконувати мої завдання. Охоронятиму пластову ідею і пластовий закон і змагатимусь за силу, єдність, тривалість і високий рівень Українського Пласту та його дії на добро Пласту, Українського Народу та людства. У цьому мені, Боже, допоможи».

РЕЗОЛЮЦІЇ

5-их Зборів Конференції Українських Пластових Організацій, що відбулися 6 і 7 вересня 1970 р.

Вступ:

Провідники Українського Пласту, об'єднаного в Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО) у вільному світі, зібрані на 5-их Зборах 6 і 7 вересня 1970 року в місті Торонті, провінції Онтаріо, в Канаді, вислухавши рекомендації Пластового Конгресу Другого (ПКД) з 4 і 5 вересня 1970, стверджують:

Український Пласт, хож діє у формі самостійних пластових організацій у шістьох країнах на трьох континентах, творить сьогодні і хожє далі творити ідейну єдність у службі для Українського Народу, виходячи з основного принципу понадконфесійности і понадпартійности.

А. Загальні резолюції:

1. Збори стверджують організаційну та діяльностеву єдність і незмінність ідейних основ Пласту, які передав нам Основоположник Пласту і інші визначні пластові виховники та діячі.

2. Збори вітають Блаженніших і Високопреосвященніших Ієрархів та Духівництво Українських Християнських Церков.

3. Збори вітають велике досягнення української спільноти у вільному світі в структуральному завершенні українського громадського життя верховною надбудовою — Світовим Конгресом Вільних Українців — і зокрема доручають Головній Пластовій Булаві і крайовим пластовим старшинам включитися до активної співпраці в Світовій Координаційній Виховно-Освітній Раді і в крайових координаційних виховно-освітніх радах у США, Канаді й інших країнах.

4. Збори вітають українське шкільництво та педагогів, бо їхня віддана праця над молоддю уможливує виховну діяльність Пласту. Збори очікують уведення нових метод, підручників, научних посібників і координації нашого шкільництва в навчанні релігії і нашого обряду та українознавчих предметів.

5. Розуміючи вагу духових вартостей для життя і поступу нації, Збори вітають із почуттям вдячності діячів української культури і науки в Україні, на засланні та у вільному світі. Збори закликають членів Пласту активно вивчати та підтримувати українознавчі студії, а зокрема Український Вільний Університет, Український Католицький Університет ім. св. Климентія в Римі, Катедру Українознавства в Гарварді та інші відповідні установи.

6. Збори стверджують, що основою релігійного і національного виховання і зокрема вивчення української мови є родинний дім, і тому є конечна співпраця і настанова батьків, які єдині можуть створювати у своїх родинях пригожі умовини для цього та давати тривкі основи для дальшої праці в цій ділянці.

Б. Діяльностеві та організаційні резолюції:

1. Збори доручають Головній Пластовій Булаві присвятити належну увагу відзначенню 60-річчя Пласту.

2. Збори стверджують, що суттєва діяльність у Пласті — це виховна ділянка, і тому треба докласти всіх зусиль, щоб вона була ведена задовільно, а саме вишколеними, з пластовою поставою виховниками, і забезпечена фінансово.

3. Збори доручають Головній Пластовій Булаві якнайскоріше і з відповідними інструкціями виконати рекомендації Пластового Конгресу Другого.

4. Збори доручають Головній Пластовій Булаві краще наладнати пластовий видавничий сектор і зосередити пильну увагу на опрацювання та видавання допоміжної виховної літератури у формі посібників і збірників для всіх уладів та організувати вишкільні центри для постійного ведення курсів.

5. Збори стверджують, що спеціалізаційне пластування для старшого юнацтва є корисним і конечним виявом діяльності, і доручають Головній Пластовій Булаві покликати реферати (комісії) пластової спеціалізації для розпрацювання і реалізації цієї ділянки.

6. Для завершення виховного процесу та осягнення мети Пласту виховати доброго громадянина, Збори доручають Головній Пластовій Булаві докласти окремих зусиль для опрацювання нової програми та нових форм діяльності в Уладі Старших Пластунів (-ок).

7. Збори стверджують, що справа пластового запліччя повинна бути краще розв'язана, і вбачають доцільність прослідити й унормувати відношення Пластового Сеньйорату і Пластприяту до організації.

8. Резолюції, рекомендації, побажання і т. і. міжкрайових і крайових з'їздів Уладу Старших Пластунів (-ок), які відносяться до їхньої внутрішньої діяльності, є обов'язуючими і не вимагають окремого потвердження відповідної пластової влади, очевидно, якщо вони згодні з пластовими правилами.

9. У майбутньому всі резолюції Зборів Конференції, як також міжкрайових і крайових пластових з'їздів повинні мати лиш практичний характер і бути такими, щоб їх можна було виконати в часі каденції даного проводу.

В. Виховні резолюції:

1. Збори стверджують, що основні напрямні Пластового Конгресу Другого, які визначають українське обличчя Пласту, зібрані в рекомендаціях чч. 1-01, 1-03, 1-04, 2-01, 2-02, 2-03, 2-04, 2-05, 2-06, 3-09, 3-10.

Збори зобов'язують Головну Пластову Булаву поробити всі потрібні заходи для виконання цих рекомендацій, а зокрема:

А. Загальні резолюції:

1. Збори стверджують організаційну та діяльностеву єдність і незмінність ідейних основ Пласту, які передав нам Основоположник Пласту і інші визначні пластові виховники та діячі.

2. Збори вітають Блаженніших і Високопреосвященніших Ієрархів та Духівництво Українських Християнських Церков.

3. Збори вітають велике досягнення української спільноти у вільному світі в структуральному завершенні українського громадського життя верховною надбудовою — Світовим Конгресом Вільних Українців — і зокрема доручають Головній Пластовій Булаві і крайовим пластовим старшинам включитися до активної співпраці в Світовій Координаційній Виховно-Освітній Раді і в крайових координаційних виховно-освітніх радах у США, Канаді й інших країнах.

4. Збори вітають українське шкільництво та педагогів, бо їхня віддана праця над молоддю уможливує виховну діяльність Пласту. Збори очікують уведення нових метод, підручників, научних посібників і координації нашого шкільництва в навчанні релігії і нашого обряду та українознавчих предметів.

5. Розуміючи вагу духових вартостей для життя і поступу нації, Збори вітають із почуттям вдячності діячів української культури і науки в Україні, на засланні та у вільному світі. Збори закликають членів Пласту активно вивчати та підтримувати українознавчі студії, а зокрема Український Вільний Університет, Український Католицький Університет ім. св. Климентія в Римі, Катедру Українознавства в Гарварді та інші відповідні установи.

6. Збори стверджують, що основою релігійного і національного виховання і зокрема вивчення української мови є родинний дім, і тому є конечна співпраця і настанова батьків, які єдині можуть створювати у своїх родинах пригожі умовини для цього та давати тривкі основи для дальшої праці в цій ділянці.

Б. Діяльностеві та організаційні резолюції:

1. Збори доручають Головній Пластовій Булаві присвятити належну увагу відзначенню 60-річчя Пласту.

2. Збори стверджують, що суттєва діяльність у Пласті — це виховна ділянка, і тому треба докладати всіх зусиль, щоб вона була ведена задовільно, а саме вишколеними, з пластовою поставою виховниками, і забезпечена фінансово.

3. Збори доручають Головній Пластовій Булаві якнайскоріше і з відповідними інструкціями виконати рекомендації Пластового Конгресу Другого.

4. Збори доручають Головній Пластовій Булаві краще наладнати пластовий видавничий сектор і зосередити пильну увагу на опрацювання та видавання допоміжної виховної літератури у формі посібників і збірників для всіх уладів та організувати вишкільні центри для постійного ведення курсів.

5. Збори стверджують, що спеціалізаційне пластування для старшого юнацтва є корисним і конечним виявом діяльності, і доручають Головній Пластовій Булаві покликати реферати (комісії) пластової спеціалізації для розпрацювання і реалізації цієї ділянки.

6. Для завершення виховного процесу та осягнення мети Пласту виховати доброго громадянина, Збори доручають Головній Пластовій Булаві докласти окремих зусиль для опрацювання нової програми та нових форм діяльності в Уладі Старших Пластунів (-ок).

7. Збори стверджують, що справа пластового запліччя повинна бути краще розв'язана, і вбачають доцільність прослідити й унормувати відношення Пластового Сеньйорату і Пластприяту до організації.

8. Резолюції, рекомендації, побажання і т. і. міжкрайових і крайових з'їздів Уладу Старших Пластунів (-ок), які відносяться до їхньої внутрішньої діяльності, є обов'язувочими і не вимагають окремого потвердження відповідної пластової влади, очевидно, якщо вони згодні з пластовими правилами.

9. У майбутньому всі резолюції Зборів Конференції, як також міжкрайових і крайових пластових з'їздів повинні мати лиш практичний характер і бути такими, щоб їх можна було виконати в часі каденції даного проводу.

В. Виховні резолюції:

1. Збори стверджують, що основні напрямні Пластового Конгресу Другого, які визначають українське обличчя Пласту, зібрані в рекомендаціях чч. 1-01, 1-03, 1-04, 2-01, 2-02, 2-03, 2-04, 2-05, 2-06, 3-09, 3-10.

Збори зобов'язують Головну Пластову Булаву поробити всі потрібні заходи для виконання цих рекомендацій, а зокрема:

а) видати комунікат до преси, в якому ясно з'ясувати становище Пласту в повищих справах;

б) опрацювати і видати інформаційні матеріали, призначені для батьків пластової молоді, які з'ясовували б мотивацію цих вимог;

в) випрацювати діяльностеві гасла на наступні три роки.

2. Збори доручають крайовим пластовим проводам проводити щонайменше один раз у році крайові відправи: а) зв'язкових, б) гніздових.

Ці відправи слід уважати за одну з форм постійного дошколу. Їхнім змістом має бути:

а) виміна досвідом праці в окремих пластових осередках та обговорення конкретних проблем;

б) вироблення поглядів на суттєві проблеми і спроби їх розв'язки. Для цього — де треба і слід — запросити для кращого і повнішого висвітлення прелегентів-фахівців з-поміж пластунів чи непластунів.

У відправах можуть брати участь також упорядники гуртків і роїв; дуже побажана виміна досвідом поміж країнами.

Зв'язкові і гніздові повинні проводити подібні відправи із упорядниками по станицях чи округах.

3. Збори доручають Головній Пластовій Булаві зосередити свою діяльність упродовж наступної каденції на таких справах:

а) впровадити послідовне й далекосяжне планування, щоб діяльність була запланована у світовому, крайових і станичних масштабах на довшу мету (гасла, зустрічі, з'їзди, вишколи);

б) розглянути обов'язуючі правильники Уладу Пластунів Юнаків (-ок) та Уладу Старших Пластунів (-ок) і до двох років виготовити потрібні усучаснення та зміни. Виготовити бібліографію до поодиноких точок пластових проб юнацтва і сугестії та поради для виховників щодо проведення поодиноких точок пластових проб; виготовити бібліографію для виховників.

Всі зміни повинні бути розіслані крайовим пластовим організаціям для коментування й узгоднення.

в) відновити видавання журналу кадри виховників «В дорозу з юнацтвом» і подбати, щоб усі виховники Уладу Пластунів Юнаків (-ок) його одержували;

г) до двох років подбати про виготовлення матеріалів, які зможуть бути уживані до проведення вишколу юнацьких виховників і виховниць кореспонденційним і безпосереднім способами;

г) відбути принайменше раз упродовж каденції спільні наради тих, що відповідають за улади, з їхніми відповідними референтами в крайових пластових старшинах.

4. Збори стверджують конечність повернути і посилити систему курінних таборів в Уладі Пластунів Юнаків (-ок). У таких таборах курінні проводи і ради гурткових несуть відповідальність за підготову табору. Курінний провід є теж проводом табору, — зв'язковий, в ролі коменданта табору, має ті самі права й обов'язки, що в часі року, а впорядники виконують обов'язки інструкторів. Конечним є усистематизувати зібрання досвіду з цих таборів, оформити його і цим доповнити посібник зв'язкового.

5. Збори стверджують, що теоретичне розроблення деяких проблем не завжди приносить їхню практичну розв'язку, зокрема коли йдеться про іновачії в методиці або зміни в організаційній структурі. Єдиний певний спосіб переконатись, чи зміни доцільні — це провести експеримент на малу скалю в стисло контрольованих умовах. Щойно успіх чи неуспіх такого експерименту повинен вирішувати про життєздатність і доцільність зміни. Тому Збори одобрюють т. зв. експериментування, де пропоновані зміни були б випробовувані на обмеженому терені, заки будуть загально прийнятті.

Збори пропонують так провести експерименти:

а) з уваги на те, що спроби ведення новацьких таборів, у яких групи новацьких умілостей є підставою для вікового поділу на рої, для назв тих роїв, для їх програм зайнять і т. і., виявилися успішними в Канаді, — провести цей експеримент також і в інших крайових пластових організаціях. Вже розпочате збирання матеріалів для цієї методи треба посилити, щоб у разі успіху експерименту можна було видати потрібні посібники;

б) створити «перед-новацтво» для хлопців і дівчат, що закінчили 6-ий рік життя. Програмою їх діяльності були б дві новацькі вмилості, відповідні для віку 6 років. Члени «перед-новацтва» мали б право носити новацьку хустку, а після закінчення 7-го року життя могли б бути прийнятті до Уладу Пластових Новаків (-ок);

в) у кількох пробних станицях елімінувати пости кошового і кошової. У малих станицях на їх місце входили б як повноправні члени до станичних старшин: гніздові, зв'язкові і провідники осередків праці старших пластунів і старших пластунок, а у великих станицях: діловоди, відповідальні за новацькі і юнацькі

справи, та провідники осередків праці старших пластунів і старших пластунок;

г) змінити вимоги 3-ої юнацької пластової проби так, щоб вона могла стати основою програми діяльності для старшого юнацтва. Якщо це виявиться успішним, вимагати, щоб усі юнацькі гуртки діяли згідно з цією програмою і щоб якнайбільше старшого віком юнацтва проходило перевірку цієї проби. Уважати 3-тю пластову пробу підставою діяльності старшого юнацтва і завершенням цього етапу пластування. Тоді пропонувати 3-тю пластову пробу як передумову прийняття до Уладу Старших Пластунів (-ок).

Збори зобов'язують Головну Пластову Булаву устійнити в порозумінні з крайовими пластовими старшинами осередки-станіції для проведення цих експериментів, слідкувати за їх ходом і на чергових Зборах Конференції пред'явити рекомендації на їх прийняття, продовження або відкинення.

ТАКІ КНИЖКИ

можна набути в адміністрації "Пластового Шляху":

- 1) **КІБЕРНЕТИКА, ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ.** Написав: Атанас Фіголь. Мюнхен, 1966 р. 48 сторінок. Ціна: 50 центів.
- 2) **ЖИТТЯ В ПЛАСТІ,** посібник для пластового юнацтва. Написав: Д-р Олександр Тисовський. Третє справлене видання, Нью-Йорк — Торонто, 1969 р. 552 сторінки, ціна: \$6.50.
- 3) **ОСНОВОПОЛОЖНИК ПЛАСТУ.** До 80-річчя з дня народження д-ра Олександра Тисовського-Дрота. Мюнхен, 1966 р. 48 сторінок. Ціна: \$1.00.
- 4) **УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ УЛАД.** Написав: Северин Левицький. Мюнхен, 1967 р. 136 сторінок. Ціна: \$3.00.
- 5) **ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО,** збірна праця 22-ох авторів для виховної діяльності в Уладі пластунів юнаків. Головний редактор: пл. сен. Василь Палієнко. Торонто — Нью-Йорк, 1970 р. 472 стор. Ціна: \$6.00.

Замовлення і належність посилати до адміністрації "Пл. Шляху":
Plastovy Shliakh Magazine, 2199 Bloor St. W., Toronto 21, Ont.

ЧИ МАЄТЕ У ВАШІЙ БІБЛІОТЕЦІ ЦІ ВСІ ВИДАННЯ:

	Ціна в доларах
Альбом 50-річчя Пласту, Нью-Йорк, 1964 р.	22.00
Д-р О. Тисовський (Дрот): ЖИТТЯ В ПЛАСТІ, посібник для українського пластового юнацтва, 3-тє справлене видання, Нью-Йорк — Торонто, 1969 р. 552 сторінки.	6.50
ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО, збірна праця 22-ох авторів, пластових провідників для виховної діяльності в Уладі пластунів юнаків. Головний редактор: пл. сен. Василь Палієнко. Торонто — Нью-Йорк, 1970 р.	6.00
С. Левицький (Сірий Лев): Український Пластовий Улад в роках 1911-1945 у спогадах автора. Причинки до історії Пласту. Мюнхен, 1967 р.	3.00
"У Мандрі", нововиданий співанник для пластової молоді накладом Кр. Пл. Старшини в Австралії. Мельбурн — Аделаїда, 1970 р.	2.25
Ю. Шерех: Нарис сучасної української літературної мови	2.50
Мандрівка по головних містах України (гра для юнацтва)	2.00
Пластовий співанник "В дорогу", Мюнхен, 1949 р.	2.00
Іспити вмілости для пластунок-юначок, Нью-Йорк, 1966 р.	1.25
Т. Данилів: Основоположник Пласту, Мюнхен, 1966 р.	1.00
Ю. Старосольський: Велика гра, про ідею і методу пластування	1.00
Т. Самотулка: Отрок, історичні ігри для новаків, Мюнхен, 1951 р.	1.00
Л. Бачинський: Перші кроки	1.00
Правильник УПНовацтва, Нью-Йорк, 1969 р.	1.25
Правильник УПЮ (2 частини), Нью-Йорк — Торонто, 1967 р.	1.75
Правильник УСП, Нью-Йорк — Торонто, 1968 р.	0.50
Правильник УПСеньйорату, Нью-Йорк, 1969 р.	1.00
А. Фіголь: Кібернетика, Мюнхен, 1966 р.	0.50
М. Шлемкевич: Прогулянка до великої столиці, гутірки про світогляд і характер, Мюнхен, 1946 р.	0.25
Бейден Пауел: Скавтінг для хлопців, Мюнхен, 1950 р.	0.50
Основи скавтової методи, Мюнхен, 1946 р.	0.25
А. Фіголь: Ідеологічні основи сеньйорського руху, Мюнхен, 1950 р.	0.25
А. Фіголь: Думки про сучасний стан пластового руху, Мюнхен, 1950 р.	0.25
Ігри і забави в пластовій домівці, Регенсбург, 1948 р.	0.25
Д. Донцов: Юнацтво і Пласт, Львів, 1928 р. (передрук)	0.15

Замовлення можна посилати до пластових крамниць у Канаді або США:

Ply Co-op Ltd., 768 Queen St. West, Toronto 3, Ont., Canada

або

Molode Zytia, 304E — 9 St., New York, N. Y., 10003, USA